

Et landsdekkende og kampklart HV for fremtiden

*Hvorfor samfunnet bør investere mer i Heimevernets
rimelige sivil-militære kapasiteter*

- Mer viktig enn noen gang å styrke Heimevernet.

Lisey J. Karljobansdatter, borger og medlem i Styrk Heimevernet!

- Frihet kommer ikke gratis.

Joachim Ronneberg, tungvannsbelt. Ledet Vemork-aksjonen

- Landterritoriet må besittes, beskyttes og forsvares for å bevare
reell suverenitet.

Tor Rune Raabye, generalmajor. Sjef for Heimevernet

- Ingenting slår tilstedeværelse.

Odin Johannessen, generalmajor. Sjef for Hæren

- Verdensbildet kan fort snu. Vi kan ikke ta freden for gitt.

H.M. Kong Harald 5 i nyttårstalen 31. desember 2015

10.08.2016

Et landsdekkende og kampklart HV for fremtiden

Hvorfor samfunnet bør investere mer i Heimevernets rimelige sivil-militære kapasiteter

Denne utredningen avgis til Utenriks- og forsvarskomiteen på Stortinget. Utredningen er produktet av snart ett års debatt i den uavhengige prosjektgruppen Styrk Heimevernet!, hvor mer enn 12.500 medlemmer med til dels bred sivil-militær kompetanse og erfaring er samlet – og har sterke meninger om militært forsvar av Norge så vel som sivil beredskap for borgerne. Argumentene og ideene er oppsummert av moderatorene i gruppen på dugnad og etter beste skjønn. Utredningen – som er utarbeidet i perioden 11. juli 2016 til i dag – presenteres i anledning komiteens åpne høring 24. august 2016, hvor Styrk Heimevernet! er påmeldt.

Vi er tilfreds med økende allmenn interesse for vern av demokratiet og rettsstaten i fred, krise og krig. Styrk Heimevernet! vil fortsette å bidra til å gjøre forsvars- og beredskapsspørsmål kjent og interessant for flere innbyggere, gjennom de nettverk våre medlemmer disponerer i politikk, foreningsliv, på arbeidsplasser og i sosiale sammenhenger. Økt oppmerksomhet om og interesse for «storebror» Heimevernet vil også gi økt oppmerksomhet rundt «lillebror med knyttneven», Hæren. Det trengs.

Forsvar av og tilstedeværelse på og ved landterritoriet – der borgerne bor og demokrati utøves – er kjernen i et forsvar til bruk i krise/krig. Øvrige kapasiteter er på mange måter til for å støtte forsvar av territoriet. Et sterkt forsvar av alle deler av territoriet har en avskrekkende virkning for en fiende. HV er en del av Forsvarets samlede styrker under Forsvarssjefens kommando, og har et nært samarbeid med Hæren. Det er et sterkt ønske i gruppen at også Hæren rustes kraftig opp, som del av den samlede militære landmakt.

HV produserer rimelig kampkraft for samfunnet, og en rimelig investering nå kan gi rask økning i militær kampkraft i påvente av langsiktige prosesser. HVs særlige defensive begrensninger gjør at HV aldri kan oppfattes som offensivt eller aggressivt av andre.

Hurtig tilstedeværelse og tilstrekkelige kapasiteter på plass der borgerne bor og akutte hendelsen skjer er kjernen i en nasjons beredskap mot uventede og dramatiske hendelser i fred/krise. Stortinget har også pålagt HV oppgaver i fredstid. Vi legger Stortingets forutsetninger om sivil bistand til grunn.

Som nasjon må vi være i stand til å forsvare og verne vår befolkning, infrastruktur, rettsstatens institusjoner og viktig industri, havner og sårbare olje/gassanlegg på alle måter mot enhver trussel overalt i Norge, på kort varsel, mest mulig effektivt og til lavest mulig samfunnskostnad. Derfor bør Heimevernet styrkes.

Moderatorgruppen takker forfatterne av selvstendige bidrag i bilagene bakerst, samt svært mange andre som har tatt forbindelse og meddelt viktig informasjon – ingen nevnt, ingen glemt.

På bakgrunn av innspill fra medlemmer fra hele Norge, 10. august 2016,

Geir Dolonen-Marthinussen, Husnes
Sjak R. Haaheim, Drammen
Frode Larsen, Bergen
Hans Arne Ring Thomsen, Balsfjord

Alf Helge Hermansen, Sandvoll
Espen Leikset, Hønefoss
Mai-Linn Spigseth, Bergen
Daniel Martinez Welhaven-Overaae, Røyken

Elektronisk distribusjon:

Utenriks og forsvarskomiteen
Forsvarssjefen
HV-staben, alle HVs distriktssjefer
Alle kommuner
Offentlig forvaltning iht fordelingsliste
Næringslivets sikkerhetsråd

Alle stortingsrepresentanter
Generalinspektørene for Hæren og Heimevernet
Landsrådet for Heimevernet
Alle fylkeskommuner v/fylkesberedskapssjefen
Frivillige lag og foreninger mv iht fordelingsliste
NHO/LO

Styrk Heimevernet! – nettadresse:

<https://www.facebook.com/groups/162742417403342/>

v3

Innholdsfortegnelse

1	Fra et nasjonalt og utrykningsklart HV til litt beredskap og noe forsvar av og til, her og der?	6
1.1	«...avgjørende at Stortinget fortsatt bestemmer...»	6
1.2	Det sivil-militære dilemma	7
1.3	Store deler av Sør-Norge og 25.000 kilometer kystlinje uten HV til stede	7
1.4	Folkevalgte ordførere ikke hørt	8
1.5	Dette er Heimevernets kapasiteter til lands og vanns i fred, krise og krig	9
1.6	Hvordan kan dype kutt i Norges største beredkapsorganisasjon gi «bedre beredskap»?	10
2	Kort fortalt: Derfor bør Heimevernet styrkes	11
2.1	HV best på pris, forsikringsdekning og volum	11
2.2	HV best på responstid og utholdenhet i hele trusselspekteret	11
2.3	HV er reell beredskap på bakken som virker, ikke uprøvd papirberedskap	12
2.4	HVs defensive karakter kan ikke oppfattes som aggressiv eller offensiv	12
2.5	HV-soldaten trenger ikke ny kostbar programvare	13
2.6	Å legge ned HV-11 koster mer enn det smaker: 600 millioner kroner	13
2.7	Nedleggelse av SHV rammer befolkning og beredskap langs hele kysten	14
2.8	Rask økning i HVs størrelse gir hurtig ny forsvarsevne på bakken	14
2.9	Å styrke HV er den mest lønnsomme investeringen samfunnet kan gjøre i borgernes trygghet	15
2.10	Heimevernets volum bør økes markert i langtidsperioden	15
2.11	Skal det kuttes? Kutt i forsvarsbyråkratiet!	15
3	Bør Stortinget gi et samfunnsoppdrag til Heimevernet?	16
4	Bør Stortinget overta budsjettansvaret for Heimevernet?	19
5	Bør Stortinget legge konkrete føringer for landmaktutredningen?	22
5.1	Problemstillingen	22
5.2	Føringer for landforsvarsutredningen	23
5.3	Kutt må skje i forsvarsbyråkratiet først	25
6	11 konkrete spørsmål som står ubesvart	26
7	Norge mot strømmen: Våre naboer og NATO-allierte bygger opp kapasitet bygd på HV-konseptet	29
7.1	LTP uten noen vurdering av internasjonale sivil-militære kapasiteter	29
7.2	Hjemmeværet i Danmark: Suksess-samarbeid for bedre beredskap	29
7.2.1	Dansk modell for effektiv beredskap og samvirke politi/HV	29
7.2.2	Dansk politi rekvirerte HV-bistand 392 ganger i 2015	30
7.2.3	Eksempler på dansk HVs støtte til det sivile samfunnet	30
7.2.3.1	Terrorangrepene på Krudttønne og den jødiske synagogen februar 2015	30
7.2.3.2	Pågående grensekontroll med HV-bistand	31
7.2.4	Tettere samarbeid mellom politiet og HV for bedre terrorberedskap	31
7.2.5	Heimevernet og Hjemmeværet: Sammenfallende oppgaver i fred/krise/krig	31

7.3	<i>Sverige: «Ett modernare, vassare Hemvärn...»</i>	32
7.4	<i>HVs slektninger i de baltiske land/Polen</i>	33
7.5	<i>Frankrikes nyopprettede sivil-militære nasjonalgarde</i>	33
7.6	<i>Østerriksk sivil-militær bistand til politiet</i>	34
7.7	<i>Drøfting og konklusjon</i>	34
8	Særlig om Sjøheimevernet (SHV)	36
8.1	<i>SHV «kostbart», LTP?</i>	36
8.2	<i>Svekker nedleggelse av SHV Norges folkerettslige forpliktelser?</i>	36
8.3	<i>SHVs bidrag til norske myndigheters suverenitetshevdelse i kystsonen</i>	37
8.4	<i>SHV som arvtaker for KJK-kompetanse og materiell</i>	37
9	Særlig om Møre og Romsdal HV-distrikt 11	39
9.1	<i>Uakseptabelt lang responstid</i>	39
9.2	<i>Nedleggingskostnad: 600 millioner kroner (!)</i>	39
10	Bemerkninger til forslaget om å gjenopplive en politireserve	40
10.1	<i>Lovgivers føringer</i>	40
10.2	<i>Politiets behov for støtte</i>	40
10.3	<i>Forslaget om å vekke til live en død reservekapasitet</i>	42
10.4	<i>Spørsmålsteget ved realismen i kostnadsanslaget</i>	43
10.5	<i>Hvor blir soldatkompetansen fra førstegangstjenesten best ivaretatt?</i>	44
10.6	<i>Oppsummert: Politireserven bør få hvile i fred</i>	44
11	Forslag til vedtak	45
12	Bilag 1 – Heimevernet – noen tanker om fremtiden (Oberst Arne O. Hagtvedt)	46
12.1	<i>Bakgrunn</i>	46
12.2	<i>Noen tanker om utviklingen av Heimevernet</i>	47
12.3	<i>Trusselbildet og den dimensjonerende oppgaven</i>	47
12.4	<i>HV er og forblir vårt territorielle forsvar</i>	48
12.5	<i>HV må styrkes – ikke reduseres!</i>	48
12.6	<i>I-styrkene</i>	48
12.7	<i>Mannskapssituasjonen</i>	48
12.8	<i>Organisering av HV-styrkene generelt</i>	48
12.9	<i>Utrustning</i>	49
13	Bilag 2 – Om samfunnsøkonomi ved å satse på HV mv (Oblt Ulf T. Kolstad)	50
13.1	<i>HV er rimeligst på landforsvar</i>	50
13.2	<i>Lite penger å spare på å kutte 10.000 HV-soldater</i>	50
13.3	<i>Heimevernets bidrag til forsvaret av Norge – i dag og i overskuelig fremtid</i>	51
13.3.1	<i>Forsvarets høyest prioriterte målsettinger</i>	51
13.3.2	<i>Heimevernets oppgaver</i>	51

13.3.3	Regjeringens sju temaer til FMR	51
13.3.4	Vurdering og drøfting av temapunkt for temapunkt	51
13.3.4.1	Regjeringens TEMA nr 1: Prioritere evne til å løse de viktigste og mest krevende oppgavene: 51	
13.3.4.2	Regjeringens TEMA nr 2: Styrke beredskap og evne til styrkeoppbygging	52
13.3.4.3	Regjeringens TEMA nr 3: Videreutvikle et allianseilpasset forsvar	52
13.3.4.4	Regjeringens TEMA nr 4: Fortsette utviklingen av et moderne og høyteknologisk forsvar ...	52
13.3.4.5	Regjeringens TEMA 5: Sikre en kostnadseffektiv og bærekraftig forsvarsstruktur	52
13.3.4.6	Regjeringens TEMA nr 6: Sikre fremtidige personell og kompetansebehov	52
13.3.4.7	Regjeringens TEMA nr 7: Legge til rette for effektive bidrag til samfunnsikkerheten	53
13.3.5	Oppsummering	53
13.3.6	Anbefaling	53
14	Bilag 3 – Heimevernets bistand til politiet (Bachelor PHS/MSC UIS/løytnant HV-08 Thomas Hebo).....	54
14.1	Naturkatastrofer mv.....	54
14.2	Håndhevelsesbistand lite etterspurt.....	54
14.3	HV trent i maktanvendelse	54
14.4	HVs ressurser og lokalkunnskap en styrke for politiet	55
14.5	HVs militærpoliti lite brukt.....	55
14.6	Politiet må skaffe seg kunnskap om HVs støttekapasiteter	56
15	Bilag 4 – Fakta om SHV (Kommandørkaptein Svein Jarle Jacobsen)	57
15.1	Dette er SHV-ressursene som LTP foreslår å legge ned	57
15.2	Økonomi	57
15.3	Alternativer til båtmateriellprosjektene:	57
15.4	Båter til SHV-områdene	58
15.5	SHV som arvtaker for KJK-kompetanse/materiell i kystsonen	58
15.6	Driftsøkonomi for SHV	59
16	Bilag 5 – Seks bekymrede ordførere ønsker styrket HV	60
17	Bilag 6 – Fra folket til de folkevalgte om folkeforsvaret Heimevernet.....	61
17.1	Om Stortingets rolle.....	61
17.2	Reaksjoner på påstander om «styrket beredskap»	62
17.3	Om LTPs forslag til kutt.....	63
17.4	Om LTPs påstand om at det er vanskelig å rekruttere til HV.....	64
17.5	Om LTPs påstand om at HV er styrket med mer øving og mer materiell	64
17.6	Om hvorfor Heimevernet må styrkes.....	65
17.7	Om HV 22. juli 2011	69
17.8	Om filmen «Kongens nei» og arven etter Milorg.....	69
17.9	Om betydningen av lokalt forankret forsvar	70
17.10	Om evne og vilje til å gjøre en jobb for samfunnet	70
18	Bilag 7 – Påmeldingsnotat til åpen høring, datert 11. juli 2016	72
18.1	«Avgjørende at Stortinget fortsatt bestemmer» over HV	72

18.2	<i>Hviler LTP-vurderinger om HV på et forsvarlig faktum?</i>	74
18.2.1	OM SHV	74
18.2.2	Om snikreduksjonen av Heimevernet på land	75
18.2.3	Om LTPs visuelle nedskalering av Forsvarets storebror	77
18.2.4	Kutt i HV gir minimale innsparing, men er dramatisk for samfunnstryggheten	78
18.2.5	Kan HV løse Stortingets oppdrag hvis regjeringens LTP vedtas?	78
18.2.6	Dobbelt så mye til HV gir firedoblet kampkraft	79
18.2.7	Kan ny teknikk erstatte HV-soldaten?.....	80
18.2.8	LTPs konkrete kuttforslag og LTPs vage kuttforslag.....	80
18.2.9	HV som garantist for befolkningens forsvarsvilje	81
18.2.10	Store baser vs HVs desentraliserte struktur	81
18.2.11	Internasjonal satsing på lokalforsvar	81
18.3	<i>Uforutsigbart, komplisert og mangeartet</i>	82

1 Fra et nasjonalt og uttrykingsklart HV til litt beredskap og noe forsvar av og til, her og der?

1.1 «...avgjørende at Stortinget fortsatt bestemmer...»

Tema for denne utredningen er forsvar og beredskap på norsk landterritorium og kystzone. Utredningen gir svar på hvorfor Stortinget bør investere mer i Heimevernets kvinner og menn i fremtiden.

Det vises til den nylig vedtatte forsvarslovens § 5 og Innst. 375 L (2015–2016) fra Utenriks- og forsvarskomiteen (heretter kun Forsvarskomiteen):

«Komiteen mener det er avgjørende at Stortinget fortsatt bestemmer og legger føringer for organisasjon og struktur i Heimevernet»

Korrekt situasjonsforståelse og direkte, usminket og ufiltrert kunnskap om faktiske omstendigheter er avgjørende for at Stortinget skal kunne bestemme og legge føringer for HVs organisasjon og struktur, innenfor de rammer forsvarsloven legger. Vi vil bidra til et forsvarlig faktisk grunnlag for Stortingets avgjørelser.

Det prinsipielle spørsmålet i dag er:

- Skal Heimevernet fortsatt ha nasjonal militær kampkraft og beredskap med lokal tilstedeværelse? Eller skal Stortinget nå forlate prinsippet om HV som en nasjonalt tilstedeværende kapasitet for borgernes sikkerhet i fred, krise og krig?

En gjennomgående svakhet ved LTP er at konsekvensene ved kutt i HV ikke er synliggjort – verken for lovgiver eller for befolkningen. Vi ser på konsekvensene av LTPs forslag. Det er videre problematisk at LTP i liten grad reflekterer de øvrige fredstidsoppgavene som Stortinget forutsetter HV skal løse. Vårt perspektiv må derfor omfatte både den primære, militære kampkraft og de sivile oppgavene det forventes HVs soldater skal beherske¹.

¹ Alle foto unntatt side 30 og 31: Forsvarets nettsider.

1.2 Det sivil-militære dilemma

Heimevernet er en militær organisasjon i Forsvaret, men ikke en egen forsvarsgren. I tillegg til de militære forventninger til HV som militær organisasjon, har også Stortinget over tid lagt vekt på forventningene til fredstidsinnsats og beredskap.

Konsekvensen er at HV – enkelt og upresist sagt – får to herrer å tjene. Mer presist kan vi si at HV får to ulike sett av forventninger å oppfylle: Den rene militære forventning om kampkraft, og den sivile forventning om støtte. Dette kan vi kalle det sivil-militære dilemma.

FMR tar helt korrekt utgangspunkt i rene militærfaglige vurderinger, og legger ikke mye vekt på HVs sivile rolle. Om Stortingets forutsetninger om HVs sivile bidrag fortsatt skal stå fast, må altså Stortinget anlegge et bredere perspektiv og styrke HV ut fra en vurdering av det totale samfunnsperspektivet i fred, så vel som krise, så vel som krig.

Denne vurderingen mener vi må gjøres med utgangspunkt i HV som en kampklar, militær styrke som er avskrekkende til stede for en fiende over hele landet og langs hele kysten.

Ved å bygge opp HVs rimelige militære kampkraft og tilstedeværelse, vil også det sivile samfunn ha bedre garanti for at støtten er til stede der den trengs, når den trengs.

Det er altså det totale samfunnsperspektivet som etter vårt skjønn må være dimensjonerende for Heimevernet, ikke utelukkende militærfaglige vurderinger. Slik loven er og med de forutsetninger Stortinget legger for HV, blir ikke en ren militærfaglig vurdering fullt ut tilstrekkelig i vurderingen av Heimevernet.

Vi er ikke overbevist om at de brede lag av befolkningen fullt ut har kunnskap om hvilken enorm ressurs Heimevernet er for demokratiets sikkerhet i fred, krise og krig. Vi håper denne utredningen også skal være et bidrag til mer kunnskap om hvordan Heimevernet verner, vokter og virker – overalt, alltid. Derfor distribueres denne utredningen også svært bredt.

1.3 Store deler av Sør-Norge og 25.000 kilometer kystlinje uten HV til stede

Det er på det rene at slike kutt som LTP legger opp til, vil føre til at store deler av Sør-Norge mister både lokal militær kampkraft og beredskapsressurser fra Heimevernet.

Hvis kuttforslagene til LTP følges vil det medføre til «at en betydelig del av HV i Sør-Norge blir borte. Vi vil i så fall bli nødt til å kraftsamle og prioritere i enkelte deler av landet», sier Generalinspektøren for Heimevernet, generalmajor Tor Rune Raabye².

Debatten og innspill på Styrk Heimevernet! gir ham mest sannsynlig rett: Vi legger til grunn at innlandet og kystnære strøk rammes hardt og brutalt av LTPs forslag, i form av markert færre forsvarsressurser.

Store deler av Sør-Norge mister militær tilstedeværelse fra HV, og hele vår 25.000 kilometer lange kyst vil få vesentlige svekkelser i beredskapen hvis Sjøheimevernet (SHV) legges ned fremfor å styrkes. Hvis SHV legges ned, vil HV-distriktene ikke ha evne til å løse objektsikringsoppdrag på objekter med de svært mange objektene med sjøsiden. I tillegg vil nasjonale myndigheter ikke ha evne til suverenitetshevdelse og jurisdiksjon i kystsonen, der Sjøforsvaret ikke har kapasiteter. Det vil gjelde mesteparten av kysten.

² Generalmajor Tor Rune Raabye til NRK 31. mai 2016. En kan høre hele intervjuet her: <https://radio.nrk.no/serie/frokostradio/DMPS01010716/31-05-2016#t=0h53m10s>

Det betyr at militære sjefer får færre ressurser tilgjengelig på landterritoriet og i kystsonen ved krise/krig. Det betyr også at det sivile samfunn ikke lenger har en styrkebrønn er armlengdes avstand unna ved kriser som krever øyeblikkelig handling og rask tilgang til store ressurser.

LTP er dessverre stille om de alvorlige og gjennomgripende konsekvensene kuttforslagene får for borgernes trygghet og samfunnssikkerheten i fred, krise og krig. Underkommunikasjonen av de til dels dramatiske konsekvensene for særlig Sør-Norge og hele kyst-Norge gir grunn til å stille flere spørsmålstegn ved riktigheten og balansen i de drøftingene LTP inneholder for HVs del.

I alle fall kan det argumenteres med at LTP gir Stortinget for snevre inngangsverdier for en forsvarlig vurdering av alle HVs oppgaver og rolle: Det er HVs oppgaver samlet sett som blir avgjørende for Stortingets vurderinger.

Underkommunikasjon av ulemper havner i et særlig grelt lys når det søkes skapt et bilde av en bedre beredskap. Med all respekt: Påstanden om bedre beredskap fremstår som et oversminket budskap, når det samtidig foreslås å gi Norges største landforsvarsenhet og beredskapsorganisasjon banesår.

1.4 Folkevalgte ordførere ikke hørt

Seks ordførere fra Telemark har tverrpolitisk advart mot svekkelser i beredskapen, og bedt om at Heimevernet styrkes i stedet for svekkes.

De folkevalgte er så langt ikke hørt. Ordførernes bekymringer for en hel region med flere hundre tusen mennesker og en rekke samfunnskritiske installasjoner i Grenlandsområdet er ikke nevnt. Siden ordførernes bekymringer for regionens kritiske beskyttelsesbehov synes å ha forsvunnet på veien, finner en det riktig å vedlegge brevet direkte til Forsvarskomiteen som bilag.

Både på Sørlandet, Vestlandet og nordover har vi havner, sårbare olje/gassinstallasjoner og annen viktig industri som mister beredskap og beskyttelse hvis LTPs kuttforslag blir vedtatt.

Vi er kjent med at så godt som alle kommuner i Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland har meldt bekymring for at lokalforsvarsavdelinger er i fare. En hel landsdel ber altså om at HVs militære nærvær tvert om må styrkes, idet militær tilstedeværelse er nødvendig for at borgerne skal være trygge, og for at rettsstaten skal kunne beskytte sitt territorium mot hele trusselspekteret – også hvis fienden velger å gå i land i grisgrendt strøk.

Telemarksordførerne har samfunnsviktige anlegg i sine kommuner, som blant annet Herøya industrianlegg:

«I vårt område ligger det konkret an til en halvering av styrken i HV-03 Telemark og Buskerud Heimevernsdistrikt. Dette vil medføre en betydelig svekket beredskap for mennesker og viktige samfunnsfunksjoner i vår geografi. Spesielt er vi bekymret for beredskapen rundt industrien og tilhørende infrastruktur i Grenland. ... **Heimevernet har et volum som gir utholdenhet ut over det andre beredskapsaktører kan tilby. Videre er god lokalkunnskap og lokal tilstedeværelse egenskaper som gjør HV ekstra relevant. HV-soldater innehar både militære ferdigheter og sivil kompetanse som er nyttig i håndteringen av alle typer situasjoner og hele konfliktspennet. ... Heimevernet absorberer pr i dag kun om lag 3 % av forsvarsbudsjettet. Vår klare mening er at denne svært kostnadseffektive kapasiteten er avgjørende for beredskapen i våre kommuner og at den derfor må styrkes»³.**

Det uforutsigbare, hurtig skiftende og uklare trusselbildet gjør det nødvendig med de kapasiteter det kvalitetsreformerte Heimevernet besitter.

Oberst Ebbe Deraas, sjef for HV-12 Trøndelag HV-distrikt, og oberst Tor Mjelstad, tidligere nestkommanderende i Forsvarets spesialkommando (FSK) og distriktssjef i HV-08 Agder og Rogaland sier det slik i «Forposten», magasinet som utgis av kadettene ved Krigsskolen Linderud:

«Slik sikkerhetssituasjonen synes å utvikle seg, kombinert med den økte sårbarheten i samfunnet vårt, er det ingenting som tyder på at oppgavene Heimevernet løser i dag ligger an til å forsvinne

³ Se uttalelsen inntatt i Bilag 5.

med det første. Reduksjonene i Hæren de senere år og diskusjonene rundt den fremtidige landmak-
tens karakter, tyder likeledes på at det blir oppgaver nok til både Hæren og HV i overskuelig fremtid.
**Med dagens økonomiske utfordringer for Forsvaret, blir det vanskelig å overse kost-nytte
regnskapet som HV kan fremvise»⁴.**

1.5 Dette er Heimevernets kapasiteter til lands og vanns i fred, krise og krig

Heimevernets organisasjon, ressurser og kapasiteter i fred, krise og krig er nærmere beskrevet i det tverrfag-
lige beredskapsutvalgets utredning i NOU 2013:5 «Når det virkelig gjelder,, Effektiv organisering av statlige
forsterkningsressurser». Utredningen – i kjølvannet av terrorangrepet mot Norge 22. juli 2011 – er ikke viet
særlig oppmerksomhet i LTPs noe snevre perspektiv.

Politiet – som kanskje er den viktigste bistandsrekvirenten – har generelt liten kunnskap om hvordan Hei-
mevernet kan støtte, slik at politiet kan konsentrere seg om politioppgaver ved ekstraordinære hendelser.
Det gjelder politiets ledelse, men også taktiske enheter på bakken som møter nokså uforberedt på øvelser
og overraskes over hva slags kapasiteter Heimevernet virkelig besitter.

Kort fortalt har HV samlet sett følgende ganske bredspektrede kapasiteter i sitt arsenal i regionale innsats-
styrke i hvert HV-distrikt og i den nasjonale områdestrukturen. Spesiellkapasitetene er i det vesentlige i inn-
satsstyrkene. Kapasitetene er bygd for krig, men kan også anvendes i fred:

- Sanitets/medisinske ressurser med moderne utrustede ambulanser og hjelpeplass.
- Militærpolitiresurser, med kunnskap og kompetanse i blant annet pågripelsesteknikker, fangetje-
neste, etterforskning, trafikkdirigering, eskorte og bruk av ikke-dødelige maktmidler.
- Hundekvipasjer (søkshund/patruljehund).
- Jegerkapasiteter/kystmeldeposter (SHV) til overvåkning/kontroll med sofistikert natt-utrustning.
- Skarpskytterkapasiteter (12,7 mm materiellødeleggelsesrifle og ordinær skarpskytterrifle).
- Kanonlag (84 mm rekylfri kanon).
- Stabsavdelinger med logistikk-kapasiteter.
- Sambandsavdelinger med kapasitet til å etablere tekst/talesamband over lange avstander, selv om
normale kommunikasjonsmidler er brutt.
- Utrykningstropper, som kan etablere veikontrollposter og sikre akser.
- Objektsikringstropper, som er trent i prinsippene for å vokte viktige objekter.
- Innsatstropper, med trening i offensive militære kapasiteter så vel som isolering/pågrepelse.
- CBRN-kapasiteter.
- Stabsoffiserer/lederstøtte/ledelselementer innenfor etterretning/sikkerhet, operasjoner (planleg-
ging/gjennomføring av operasjoner), logistikk og kommando/kontroll.
- Sjøheimevernet har cirka 1800 soldater fordelt på henholdsvis fire innsatsstyrker og 17 SHV-om-
råder, med 25 båtskvadroner og cirka 130 rekvirerte fartøyer: Trålere, supplybåter, bevokningsbå-
ter og RIHB'er.

⁴ https://forsvaret.no/hogskolene/ForsvaretDocuments/2016%20_2%20trykk%20nettutgave.pdf

Soldatene i HVs innsatsstyrker må bestå årlig fysisk test, som blant annet består av tidskrav på 3000 meter, samt diverse styrkeøvelser. Heimevernets fysiske krav er dermed strengere enn politiets.

Alle mannskaper – både i innsatsstyrkene og i områdestrukturen – er trent i maktanvendelse. Innfasingen av nye våpen – angrepstrifla HK416 og maskinpistol MP7 er underveis i områdestrukturen. Utrustningen og materiellet for øvrig er sterkt varierende, fordi HV ikke akkurat har stått fremst i samfunnets kø til tross for de beredskapsressurser HV kan tilby samfunnet.

Den største ressursen Heimevernet kan tilby samfunnet i fredstid, i krise og ved krig, er likevel **45.000 kvinner og menn som alle har «dobbel kompetanse»:** Militær utdanning og sivil utdanning/erfaring, samt verdifull lokalkunnskap. Lokalkunnskapen gjør HV-soldaten viktig for innhenting av etterretninger/opplysninger: Han eller hun kan bruke sitt sivile kontaktnett for å innhente informasjon, eller er i stand til å se endringer fra en normalsituasjon på hjemstedet.

1.6 Hvordan kan dype kutt i Norges største beredkapsorganisasjon gi «bedre beredskap»?

Hvis Stortinget følger regjeringens LTP for HVs del, vil Heimevernet gå fra å være en nasjonalt tilstedeværende militær kapasitet over hele landet og langs kysten, til en regional styrke noen steder. HV vil også miste alle sjøgående kapasiteter langs hele lysten. Responstiden for utrykning i fred/krise/krig blir langt dårligere.

Det er vanskelig å se hvordan slike dramatiske og inngripende kutt i Forsvarets største driftsenhet og beredkapsorganisasjon reelt sett kan gi «bedre beredskap», slik det søkes skapt et inntrykk av.

Idet borgernes og lokale myndigheters trygghet og sikkerhet tvert om svekkes når HV søkes kuttet så markert, er det nødvendig at Stortinget avklarer om Stortingets tidligere forutsetninger står fast, eller om regjeringens forslag om svekkelser i både HVs militær kampkraft og sivil beredskap skal legges til grunn.

2 Kort fortalt: Derfor bør Heimevernet styrkes

I kortform – her er de viktigste grunnene til at Stortinget bør satse på HV fremfor å svekke nasjonalt landforsvar, sikkerhet og beredskap for borgerne, næringsliv og demokratiske institusjoner ved kutt:

2.1 HV best på pris, forsikringsdekning og volum

- Heimevernet stiller nasjonens største beredskapsressurs for hele beredskapsspekteret mellom fred og krig for bare tre prosent av forsvarsbudsjettet. HV er – og skal være – trent for krig, men med evne og vilje til å støtte i fred.

HV er markedets klart rimeligste og beste forsikring for borgerne.

- Å kutte i Heimevernet sparer småpenger på et stort forsvarsbudsjett, men får store nasjonale negative konsekvenser for borgernes rett til forsvar og beredskap i fred, krise og krig.
- LTP foreslår å kutte HV med 10.000 soldater. Besparelsen ved å sende 10.000 HV-soldater ut i samfunnsuønsket, militær arbeidsledighet tilsvarer prisen for 100 (!) vervede soldater. Motsatt kan man trene 100 HV-soldater for prisen av en vervet heltidssoldat, skriver oberstløytnant Ulf T. Kolstad i Bilag 2. Dette viser hvor rimelig HVs kapasiteter er.

2.2 HV best på responstid og utholdenhet i hele trusselspekteret

- Ved at HV fortsatt er til stede lokalt over hele landet, får borgerne **trygghet for kort responstid**, uansett hva slags hendelse som oppstår – enten Forsvaret brått eller planlagt må settes helt eller delvis på krigsfot, eller om det oppstår en naturkatastrofe, miljøkatastrofe, behov for bistand til politiet eller andre sivile aktører, for eksempel etter en terrorhendelse.
- Et styrket HV sikrer utholdenhet på territoriet over tid, både i fred, krise og krig. Volum på bakken er fortsatt viktig: Ingen krig er til nå vunnet alene på sjø eller i luften.

Det er på landterritoriet folk bor – ikke i luften eller på sjøen. Det er på landterritoriet demokratiet og rettsstatens beskyttelsesverdige interesser befinner seg. Statens menneskerettslige plikt til å beskytte sine borgere – med makt om nødvendig – er landsdekkende, ikke bare her og der.

2.3 HV er reell beredskap på bakken som virker, ikke uprøvd papirberedskap

- Styrking av Heimevernets militære kapasiteter gir trygghet for **reell styrking av beredskap** for borgerne på bakken også i fred/krise. HV har gang på gang vist sin samfunnsnytte i praksis. Satsing på HV er derfor et tryggere valg enn å satse på uprøvd beredskap, papirberedskap eller kapasiteter som må bygges opp fra null, jfr for eksempel om politireserven i avsnitt 10 under.
- Rundt ti prosent av HVs mannskaper har gjort tjeneste i internasjonale FN- eller NATO-operasjoner, og bringer med seg verdifull militær stridserfaring til defensiv beskyttelse av Norge.
- Ved at HV-soldater bor og lever i det området der de opererer, har de **høy tillit** hos den befolkning de skal verne. Du stoler på at din sivil-militære nabo er motivert til å skape trygghet.

2.4 HVs defensive karakter kan ikke oppfattes som aggressiv eller offensiv

- Styrking av Heimevernet er utelukkende styrking av forsvar av eget territorium.

Ingen andre trues av en militær avdeling som HV som utelukkende opererer på norsk territorium – men det er avskrekkende for en mulig fiende å ikke vite hvor eller når han blir angrepet av lokalkjente soldater som er motivert for tjeneste der de lever og bor sammen med sine familier og venner.

- Heimevernet **sikrer befolkningens forsvarsvilje**, ved tilstedeværelse og lokalt engasjement over hele landet. Forsvarsvilje er avgjørende for at demokratiet skal seire – uavhengig av trussel.
- Lokalkjente HV-soldater er en viktig suksessfaktor i et «små grønne menn»-scenario. HV-soldater kan **snakke med mistenkelige personer**, og avklare en mistanke på en måte som en teknisk innretning aldri kan gjøre. Mens en HV-soldat med tjenestehund kan avspore en bygning eller anlegg under jorden, henger dronen unyttig oppe i luften.

- På grunn av små budsjettmidler, drives mye **HV-tjeneste på dugnad** og med frivillighet. Slikt engasjement bør Stortinget belønne og oppfordre til – ikke kutte ned.

2.5 HV-soldaten trenger ikke ny kostbar programvare

- Elektroniske nyvinninger blir fort gamle, og trenger oppdateringer og ny programvare.

HV-soldaten blir eldre og mer erfaren – uten at samfunnet trenger investere i kostbar programvare. HV-soldatens erfaring er en gratis ressurs i forsvar av Norge.

2.6 Å legge ned HV-11 koster mer enn det smaker: 600 millioner kroner

- Å legge ned HV-11 betyr at Norge oppgir det eneste militære hovedkvarteret mellom Bergen og Trondheim. Det er 383 kilometers kjørevei mellom Bergen og for eksempel Ålesund-distriktet⁵, som bare er ett av flere områder i regionen med tett befolkning og viktige institusjoner. 383 kilometer tilsier cirka åtte timers kjøring med militære kjøretøy. I tillegg kommer oppsettingstid for avreise. Det er 328 kilometer kjørevei mellom HV på Værnes og Ålesund. Det innebærer mer enn sju timers responstid ved alarm, pluss oppsettingstid. I et rent militært perspektiv kan dette kanskje være akseptabelt. Gitt Stortingets forutsetning om HV til støtte ved uventede, brå hendelser som setter borgernes liv og helse i fare, er så lang responstid fra nærmeste militære hovedkvarter uakseptabelt.
- Besparelsen ved nedleggelse av HV-11 er for rosenrødt angitt i LTP. Opplysninger tyder på at kostnadene ved å avslutte leieavtalen ved Setnesmoen estimeres til **cirka 600 millioner kroner** – et beløp som LTP ikke nevner, men som må finansieres av Forsvaret. For denne summen kan HV-11 driftes i 12 år fremover, jfr avsnitt 9.2.

⁵ Kilde: Ruteplanleggeren til finn.no.

2.7 Nedleggelse av SHV rammer befolkning og beredskap langs hele kysten

- **LTP hevder uten nærmere begrunnelse at SHV er «kostbart». Det er feil. Prisen for SHVs kapasiteter er kun 2800 kroner pr kilometer kystlinje. Det er mer «rimelig» enn det er «kostbart».**
- Å legge ned Sjøheimevernet kan føre til at Norge svekker folkerettslige forpliktelser etter IMO-konvensjonen, som pålegger Norge beredskapstiltak (særlig mot terror) ved våre mer enn 600 ISPS-havner, jfr avsnitt 8.2 under. Hvem skal bistå Kystverket/Sjøfartsdirektoratet i havnene hvis HV ikke lenger er til stede, og politiets ressurser ikke strekker til?
- Nedlegge fører til at HV-distriktene i mindre grad vil være i stand til å løse oppdrag på objekter med sjøside. Norske myndigheters evne til situasjonsforståelse, suverenitet og jurisdiksjon i kystsonen svekkes markert.
- SHV er i stand til å overta kostbart utdannet personell og materiell ved nedleggelse av Kystjegerkommandoen (KJK) – noe som bidrar til å ta vare på de hundrevis av millioner kroner samfunnet har investert i å bygge opp KJK.
- **Å legge ned Sjøheimevernet innebærer at Norge velger å ta bort muligheten for å kontrollere fartøy og sikre kritisk industri og viktige olje/gassanlegg langs 25.000 kilometer kystlinje.**

Det formodes uomstridt at en drone aldri kan kontrollere hva som er under dekk på et skip eller danne seg et inntrykk av om det er noe mistenkelig ved en skipper og hans mannskap.

2.8 Rask økning i HVs størrelse gir hurtig ny forsvarsevne på bakken

- **Investering i HV i dag, gir kampkraft på eget territorium i morgen.** De øvrige forsvarsgrenene må bruke mange år på å bygge opp kampkraft, slik LTP beskriver.
- **HV har allerede organisasjonen på plass over hele Norge, og det er enkelt raskt å bygge opp slagkraft ved å satse på HV.** Ved å styrke våpenparken med enkelte tyngre våpen, vil

- LTPs påstand om at det skal være «vanskelig å rekruttere» til HV er mest sannsynlig feil: Mannskaper finnes i rullene. Vi viser også til hvordan frivillige har strømmet til det svenske Hemvärnet, jfr avsnitt 7.3. Opplysninger fra debatten på Styrk Heimevernet! indikerer ensidig at mange banker på HVs dør og vil gjøre tjeneste for Norge, men må avvises fordi HV strupes på midler.
- Styrking av Heimevernet styrker også flere av de temaer som regjeringen la til grunn som forutsetninger for LTP, jfr Bilag 2. HVs styrking av regjeringens kriterier avspeiles ikke i LTP.

2.9 Å styrke HV er den mest lønnsomme investeringen samfunnet kan gjøre i borgernes trygghet

- Å øke bevilgningen for Heimevernet er den beste samfunnsøkonomiske investering nasjonen Norge kan gjøre i militært forsvar av eget landterritorium og kystzone.
- Hvis Norge svekker Heimevernet, velger man bevisst å gå i en annen retning enn våre naboland og NATO-partnere, som tvert om bygger opp sine sivil-militære kapasiteter, jfr avsnitt 7.

2.10 Heimevernets volum bør økes markert i langtidsperioden

- Pris, tilstedeværelse, kapasiteter i hele trusselspekteret, rask responstid, bidrag til forsvarsvilje, beredskap langs Norskekysten, ivaretagelse av soldatkompetanse fra militær utdanning og behov for raskt å øke militære kapasiteter på bakken i påvente av langsiktige prosesser, gjør at **Heimevernet raskt bør økes markert i volum og antall soldater**.
- Vi mener det er realistisk å øke HV til **60.000 soldater** i hele landet i løpet av langtidsperioden, hvorav innsatsstyrkene så snart som mulig økes til minst det opprinnelige antallet på 5000.
- Mannskapene vil mest sannsynlig allerede være tilgjengelige i Forsvarets ruller for en rask opptrapping av HV, og mange kan tilføres ved frivillighet – slik som i Sverige.
- Om ikke før: Allerede fra 2017 bør Stortinget øke bevilgningen til tilsvarende minst fire prosent.

2.11 Skal det kuttes? Kutt i forsvarsbyråkratiet!

- To tredjedeler av forsvarsbudsjettet går til støttefunksjoner, viser statsbudsjettet. Logistikk og forsyning er viktig i krig som i fred – men ikke til enhver pris.
- Flere har påpekt at for eksempel Forsvarsbygg får færre og færre eiendommer å forvalte, men likevel ti faste prosent av forsvarsbudsjettet – mot HVs tre prosent. Dette er et tankekors – også for Stortinget. Det vises til avsnitt 5.3, og også i påmeldingsnotatet, avsnitt 18.2.8 med henvisninger til opplysninger fremkommet i mediene.

3 Bør Stortinget gi et samfunnsoppdrag til Heimevernet?

Den usikkerhet LTP skaper om Heimevernets fortsatte tilstedeværelse for borgerne og de administrative og budsjettmessige nedskjæringer som har vært tatt overfor HV gjennom årene, gjør det nødvendig for Stortinget å markere HVs plass i det totale samfunnsforsvaret – både overfor borgerne og overfor underordnede beslutningstakere.

Vi foreslår derfor at Stortinget vedtar et konkret samfunnsoppdrag for Heimevernet. Det vil skape forutberegnelighet for militær kampkraft så vel som borgernes beredskap i en uforutsigbar verden, samt vise våre naboer, NATO-allierte og en eventuell fiende hva Heimevernet skal løse i hele trusselspekteret. Dessuten vil et konkret oppdrag fjerne enhver tvil om hvem som egentlig har demokratisk kontroll over Heimevernet i et samfunnsperspektiv – Stortinget eller andre aktører. Et folkeforsvar under solid demokratisk kontroll er et godt bidrag til reell økt militær kampkraft og reell «bedre beredskap».

Forsvarskomiteen har tidligere uttalt følgende i Innst. S. nr. 318 (2007–2008) avsnitt 2.5.7⁶:

«Komiteen er enig i at Heimevernet (HV) de senere år har fått en mer sentral rolle i forbindelse med samfunnssikkerhet og bistand ved kriser. Dette som en følge av et bredere og mer sammensatt trusselbilde. ... Videre skal HV ivareta andre typer spesielle oppdrag og kan etter anmodning også yte bistand til sivile myndigheter. ... HV skal ha en hurtig og utholdende evne til å beskytte viktig infrastruktur, støtte nasjonal krisehåndtering, forsterke militær tilstedeværelse i landet etter behov, og støtte det sivile samfunn basert på det moderniserte totalforsvarskonseptet. Dette innebærer samarbeid med lokale myndigheter som politi, fylkesmenn, kommuner og etater innenfor rammen av totalforsvaret. ... Et HV som kjenner nærområdene og lokale sikringsobjekter vil spille en viktig rolle i forbindelse med krisehåndtering og samfunnssikkerhet. HV skal fortsatt være mobiliseringsbasert med kort reaksjonstid, godt trent og utrustet. Komiteen vil i den forbindelse understreke den avgjørende viktigheten av at HVs avdelinger holder et tilfredsstillende trenings- og øvelsesnivå».

⁶ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2007-2008/inns-200708-318/2/#a5.7>

I FMR argumenterer Forsvarssjefen – med rette, ut fra hans militære fagansvar – at han kun tar hensyn til HVs militære oppgaver. Forsvarssjefen tar ikke høyde for de sivile oppgaver Stortinget forutsetter HV skal løse. Vi er enig med FSJs avgrensning i sin vurdering av HV: Han er ryddig og tydelig på sine avgrensninger.

Det problematiske er at dette synspunktet synes å smitte over på vurderinger gjort i LTP, som er et *politisk* dokument hvor også Stortingets øvrige forutsetninger for HV bør ha en plass. Vi savner altså helhetsperspektivet for HV i LTP. Stortingets oppgaver til HV er i svært liten grad reflektert og veid.

Dette gir Stortinget oppfordring til å gjøre sitt helhetlige samfunnsperspektiv for HV tydelig, og rydde opp i den usikkerhet som LTP skaper på dette punkt.

Siden 1946 har HV hatt to motto: «Overalt – alltid» frem til Kvalitetsreformen i 2005, og etter det «Verner, vokter, virker». Fortsatt nasjonal tilstedeværelse («overalt»), angivelse av når HVs kapasiteter er til stede over hele landet («alltid»), og hovedoppgavene (å verne, vokte og virke i og for samfunnet) er viktige momenter i utformingen av oppdraget Stortinget nå klart bør gi til Heimevernet.

I en militær organisasjon som HV er en del av, er felles doktriner og felles forståelse av begreper og termer avgjørende for felles forståelse av innholdet og hva som menes.

I lys av at Stortingets forutsetninger for Heimevernet muligens ikke har vært fulgt opp optimalt de senere år, skal en få foreslå at Stortinget i større grad formulerer sin vilje for Heimevernet i en noe mer militær språkdrakt.

Et presist oppdrag vil også gjøre det enklere for Sjefen for Heimevernet å drifte og trene organisasjonen for krise/krig i fredstid, samt at HVs mange deltidssoldater vet hva som kreves i alle trusselspektra – og ikke minst: Hva som er hensikten, målet, med enhver HV-innsats.

Et tydelig formulert oppdrag til HV vil også forenkle forventningen for andre beredskapsaktører, særlig politi/fylkesmenn/kommuner: De får trygghet for at HV står klar til å yte nasjonal støtte på kort varsel, når egen brønn løper tørr.

Etter dette skal en tillate seg å foreslå at nasjonalforsamlingen som «ordregiver» vedtar følgende samfunnsoppdrag for Heimevernet:

Heimevernet skal på ordre snarest over hele landet i krise/krig løse militære oppdrag samt i fred/krise støtte politiet/andre sivile etater, i den hensikt å verne befolkningen og kritisk infrastruktur, vokte over demokratiske institusjoner og virke over tid.

For å «oversette» denne militære oppdragsformuleringen til mer sivilt språk, slik at oppdragets innhold er klokkeklart for beslutningstakere så vel som for borgere:

- «*Heimevernet*» forteller hvem som har samfunnsoppdraget. Det klargjør forsvarslovens bestemmelser om at Heimevernet er en militær ressurs hvor Stortinget våker over organisasjon og struktur, og vil bidra til en påminnelse til forvaltning og andre om myndighetsforholdet.
- «*Skab*» innebærer en plikt, som påhviler Sjefen for HV og alle hans mannskaper.
- «*På ordre*» innebærer at HV trer i aksjon utelukkende med hjemmel i lov eller forskrift gitt med hjemmel i lov.
- «*Snarest*» sier noe om når HV skal være tilgjengelig ressurs for samfunnet, jfr det tidligere motto «Alltid».
- «*Over hele landet*» sier noe om hvor HV er en ressurs, jfr tidligere motto «Overalt».
- «*Fred/krise/krig*» sier noe om de ytre forutsetninger for HVs innsats.
- «*Løse militære oppdrag*» som primæroppgave, samt «*støtte politiet/andre sivile etater*» som annen pålagt oppgave sier noe om hva HV skal beherske. Å løse militære oppdrag i samvirke med Hæren og øvrige forsvarsgrener er selve kjernen i HVs militære virksomhet. Å støtte politiet/andre beredskapsaktører gir forutberegnelighet for at HV «leverer varene» også innenfor det sivile oppdrag Stortinget gir, slik at andre aktører kan planlegge med støtte.
- «*I den hensikt*» angir selve formålet med HV og hva enhver militær sjef i organisasjonen skal oppnå under enhver oppdragsløsning i tjeneste for Norge:
 - Formålet med HV er for det første **vern**, jfr dagens motto «verner»: HV skal beskytte borgerne i hele trusselspekteret – en statlig kjerneplikt. HV skal også beskytte kritisk infrastruktur som er nødvendig for at samfunnet skal kunne fungere. Et typisk eksempel er olje/gassanlegg langs kysten.
 - For det annet skal HV **bevokte rettsstatens og demokratiets institusjoner**, jfr dagens motto «vokter». Det omfatter for eksempel objektsikring av Storting og regjering, samt domstolene og sentral offentlig administrasjon.
 - For det tredje angir dagens motto «virker» at HV skal være fullt ut **trent og utstyrt** til å være i stand til å utføre sine militære så vel som sivile oppgaver **over tid**, hvis også det blir krevet.

4 Bør Stortinget overta budsjettansvaret for Heimevernet?

I LTP avsnitt 5.5.3 fremgår følgende om Heimevernets ledelse:

«Sjef Heimevernet får et helhetlig ansvar som styrkesjef lokalisert til Terningmoen. Det etableres et nasjonalt territorielt ledelseelement (Nasjonal territoriell kommando, NTK) for taktisk ledelse av Heimevernets styrker. Dette styrker evnen til å lede og koordinere Heimevernets oppgaver og operasjoner i hele landet, for eksempel ved alliert mottak og ved overføring av styrker mellom distrikter».

Vi slutter oss til LTPs vurderinger på dette punkt, og at GIHV i fremtiden blir styrkesjef med alminnelig kommando over Heimevernet.

I lys av at Stortinget så klart gjennom lov fastslår at Stortinget er beslutningstaker hva angår HVs organisasjon og struktur, reiser vi spørsmålet: Bør Stortinget også overta budsjettansvaret for HV, og bevilge de penger som Stortinget anser nødvendige for å løse både den militære og sivile delen av samfunnsoppdraget?

Dette kan sees som en naturlig konsekvens av forsvarsloven og Forsvarskomiteens Innst. 375 L (2015–2016), men støttes også av andre momenter som berøres i denne utredningen:

- Administrative beslutninger som *de facto* er tatt om HVs organisasjon og struktur utenfor Stortinget, for eksempel nedleggelsen av 016-kapasitetene, struping av økonomiske midler som har ført til at HV er 3000 soldater i manko i dag, budsjettprosesser for 2017 som struper HV allerede *før* Stortinget har behandlet LTP (og til og med *før* regjeringens bebudende landmaktutredning er igangsatt), samt LTPs manglende konsekvensbeskrivelser av de dramatiske nedleggelsene som foreslås.
- Der Forsvarskomiteen forutsetter at HV skal være trent og klar, innebærer 1/3 administrativt kutt i årets treningsbudsjett og markante kutt i ammunisjonsbudsjettet at evnen til å være trent og klar er vesentlig redusert: Forsvarets største driftsenhet er i år altså dårligere trent enn tidligere år. HV kan i mindre grad «levere varene» som oppdragsgiver tar for gitt. Det rammer ikke bare militær kampkraft – dette rammer samfunnets samlede beredskap. Om Stortinget overtar budsjettansvaret, er ikke HVs evne til å være klar avhengig av skiftende regjeringers vilje og evne til å sørge for at Stortingets forutsetninger følges opp – Stortinget får selv hånd om bevilgningene.

- Forsøk på å etablere andre – men mindre og svakere – kapasiteter administrativt på tross av Forsvarskomiteens tidligere forutsetninger om Heimevernets rolle i fred/krise.
- Også det sivil-militære dilemma kan tale for at Stortinget direkte bevilger de midler som er nødvendig for å løse HVs samlede samfunnsoppdrag, jfr avsnitt 1.2. Heimevernets «hybride» oppdrag kan også i fremtiden føre til at helhetsperspektivet for HVs samfunnsoppdrag lett kan gå tapt: Enten fordi det foretas rene militærfaglige vurderinger, som i likhet med FMR utelukker HVs sivile oppdrag. Eller fordi det foretas rene sivile beredskapsvurderinger, hvor HV som samfunnsressurs ikke får tilstrekkelig vekt.

Samlet sett: For å unngå fortsatt tap i kampkraft og evne til beredskap for samfunnet som administrative beslutninger utenfor Stortingets kontroll har medført, reises etter dette spørsmål om Stortinget bør ta bevilgningene ut av forsvarsbudsjettet. Da kan Stortinget selv ha hånd om hvor mye som til enhver tid skal bevilges til HVs militære kampkraft og sivile beredskap i fred, krise og krig.

Dermed blir det samsvar mellom Stortingets ønske om at det er «avgjørende at Stortinget fortsatt bestemmer» over HV organisasjon og struktur og virkeligheten på bakken.

At HV blir en budsjettpost for Stortinget kan også gjøre det enklere og mer forutsigbart for Forsvarssjefen å planlegge for de mer «helmilitære» kapasitetene Hær/Sjø/Luft i langtidperioden, og samtidig vite at Stortinget supplerer kampkraften hans med HVs nasjonale kampkraft i krise/krig.

Samtidig vil dal nasjonalforsamlingen ta tilbake noe av tapt kontroll over struktur og organisasjon i Heimevernet.

I tillegg demokratiseres prosessene rundt Heimevernet: Når Stortinget har hånd og hank om bevilgningene til Heimevernet, vil det sette en effektiv stopper for administrative prosesser som i årevis har tappet HV for kampkraft.

Som et alternativ til direkte budsjettansvar, kan Stortinget øremerke midler til HV i forsvarsbudsjettet for eksempel til den opptrapping i langtidperioden som foreslås, jfr avsnitt 5. Dette vil imidlertid kunne gi Forsvarssjefen mindre handlefrihet innenfor sitt budsjett. Ved at Stortinget bevilger direkte til Heimevernet, vil det gi forutberegnelighet for Forsvarssjefen: Han vet hva HV kan bidra med i krise/krig. Sivile aktører vil få samme forutberegnelighet for sivil innsats i fred/krise.

Sjefen for Heimevernet bør likeledes ha en direkte administrativ kanal til Forsvarskomiteen, slik at Stortinget er i stand til å føre kontroll med at man til enhver tid har kontroll over HVs organisasjon og struktur.

Vi har ikke forutsetninger til å trekke konklusjoner, men nøyer oss med å reise spørsmålet som del av de totalvurderingene som er nødvendige for HVs vedkommende.

5 Bør Stortinget legge konkrete føringer for landmaktutredningen?

5.1 Problemstillingen

Regjeringen har i LTP varslet at landmakten skal utredes nærmere. Heimevernet er den største komponenten i landforsvaret.

– HV må organiseres, utrustes, utdannes og trenes for innsats i et full krigs-scenario. Etter mitt syn blir alt annet meningsløst, og en sløsing med menneskeliv og andre ressurser, skriver oberst Arne O. Hagtvedt i sine refleksjoner om fremtidens HV, jfr Bilag 1. Dette er et synspunkt med bred støtte.

Det vises til påmeldingsnotatet, der det gis eksempler på at HVs organisasjon og struktur er endret uten at spørsmålene er forelagt Stortinget, sist ved at HV administrativt er kuttet til 42.000 soldater til tross for at tilgjengelige mannskaper mest sannsynlig finnes i Forsvarets ruller. Det administrative kuttet foregis altså en begrunnelse som ikke er materielt korrekt.

Videre vises til Forsvarskomiteens uttalelser i Innst. S. nr. 318 (2007–2008) avsnitt 2.5.7:

«Komiteen vil i den forbindelse understreke den avgjørende viktigheten av at HVs avdelinger holder et tilfredsstillende trenings- og øvelsesnivå»⁷.

Det er valutatap på jagerfly som har medført at HVs treningsbudsjett for 2016 er kuttet med 1/3. I 2016 er også ammunisjonsbudsjettet offer for kraftige kutt, noen opplysninger indikerer at ammunisjonsressursene er halvert.

Slike administrative beslutninger er neppe i tråd med Forsvarskomiteens understreking om at det er avgjørende viktig at HV har et tilfredsstillende trenings og øvingsnivå. Tilbakemeldingene fra grasrota i HV-Norge er massive nedtrekk i trening og øvelser – noe som direkte rammer kampkraft og beredskap for borgerne.

⁷ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2007-2008/inns-200708-318/2/#a5.7>

Dette står i kontrast til uttalelser fra regjeringen i sommer om en «bedre beredskap». Ved slike massive kutt i Norges største landforsvarsorganisasjon med sivile oppgaver, er det vanskelig å finne faktisk dekning i påstanden om «bedre beredskap» samlet sett, selv om beredskapen i flere *mindre* organisasjoner nok er blitt bedre og mer effektiv.

For å sikre Stortinget reell etterlevelse av forutsetningene som nåværende og tidligere forsvarskomiteer har gitt for HV, har Forsvarskomiteén med hjemmel i forsvarslovens § 5 oppfordring til å drøfte føringer for landmaktutredningen, slik at Stortinget kan være forvisset om at Stortingets forutsetninger blir realiteter på bakken.

I LTP avsnitt 5.5.5 heter det:

«Det er viktig å se den landmilitære evnen samlet, der Heimevernets fremtidige rolle, struktur og kapasiteter vurderes i sammenheng med den fremtidige utviklingen av Hæren».

En ser altså LTP som en invitasjon til at nasjonalforsamlingen legger rammer og føringer for HVs deltakelse i landforsvaret.

5.2 Føringer for landforsvarsutredningen

I lys av det totalperspektivet som må anlegges på HVs ulike oppgaver, skal en få reise spørsmål om Stortinget bør legge føringer for regjeringens utredning av landforsvaret/landmakten:

- HV skal i løpet av langtidspanoden økes i antall soldater over hele landet. Innsatsstyrkene bør snarest bygges opp til opprinnelig størrelse i 2005 på minst **5000 soldater**.

Som nevnt mener vi det er realistisk at HV i løpet av langtidspanoden bygges opp til en styrke på **60.000 soldater** over hele landet

- Alt HV-befal skal trene minst åtte dager i året, og alle mannskaper minst seks dager i året.
- Alle HV-mannskaper skal ha personlig verneutstyr inkludert vernevest.

- Regjeringen skal utrede om HV skal ha pansrede kjøretøy, idet en HV-soldat mest sannsynlig er den første som vil stå ansikt til ansikt med en fiendtlig inntrenger.
- Innsatsstyrkene skal trene like mye som da styrkene ble etablert i 2005, det vil si 25-30 dager i året (mot dagens 15-20 dager).
- **SHV skal styrkes**, blant annet ved å ta vare på personellkompetansen og materiell/fartøyer – herunder Hellfire-kapasitetene – hvis KJK nedlegges. Ved nedleggelse av KJK vil det være mulig å foreta materiellinvesteringer relativt rimelig, jfr Bilag 4.
- HV skal beholde **desentralisert struktur**, slik at HV har den samme militære tilstedeværelsen over hele landet som i dag. HV-11 skal ikke legges ned, jfr avsnitt 9.
- En styrking av HV må innebære en **styrking av Hæren**. Samarbeidet mellom HV/Hæren skal styrkes og trenes, i den hensikt å effektivt beskytte landterritoriet.

En samlet styrking av landforsvaret er avgjørende for å besitte, bevare og beskytte territoriet. Samarbeidet mellom Hæren og Heimevernet er i dag meget godt: Mens HV fortsatt er landforsvarets nasjonale storebror, er Hæren vår regionale lillebror med størst knyttnever.

– Ingenting slår tilstedeværelse, skrev generalinspektør for Hæren, generalmajor Odin Johannessen nylig⁸.

Hans kollega i Heimevernet, generalmajor Tor Rune Raabye utdyper:

– En nasjons befolkning bor på land ... det er landterritoriet som må besittes, beskyttes og forsvares for å bevare den reelle suvereniteten. Spissformulert kan luft- og sjømakt oppfattes som støttesystemer for å sikre at landmakten er i stand til å forsvare og sikre en nasjons befolkning, landterritorium og integritet⁹.

Vi er enig med landforsvarsgeneralene:

Det er på rettsstatens landterritorium at demokratiets viktigste beskyttelsesverdige interesser befinner seg: Det er her beslutningstakere så vel som befolkning bor, og hvor demokratiet faktisk utøves. Følgelig må tilstrekkelig fokus være rettet mot et slagkraftig, effektivt, nasjonalt tilstedeværende og avskrekkende landforsvar bestående av Hæren og Heimevernet.

- Regjeringen skal utrede om HV skal tilføres **tyngre våpensystemer**, som for eksempel Javelin anti-tank missiler, Hellfire missiler hvis KJK nedlegges og bombekastere som svensk HV har.
- HV skal – i likhet med i Danmark og andre land – være **politiets reserve** i fred/krise.

Regjeringen bør legge en plan for treningsmål mellom HV og politiet/sivile beredskapsaktører, jfr den tverrfaglige beredskapsutredningen i NOU 2013:5.

- **HVs budsjett trappes opp** fra dagens tilsvarende tre prosent til fire prosent i 2017, og videre til tilsvarende seks prosent ved utløpet av langtidsperioden.

Det er helt uomtvistet at Heimevernet i dag skaper mest nasjonal kampkraft per investert krone: Sivil-militære kampstyrker gir rask innsats for små investeringer.

At Forsvarets desidert største enhet kan driftes – dog på sparebluss – for bare tre prosent av forsvarsbudsjettet, viser i handling at HV står for effektiv bruk av fellesskapets midler.

I HV finansieres verken fyllefester, sannhetssminkere eller andre pengesluk av forsvarsbudsjettet. I et samfunnsøkonomisk perspektiv bør det alene tilsi markant økning i budsjettet: Milorg viste i

⁸ <http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/Generalen-som-glemte-soldatene--Odin-Johannessen-199167b.html>

⁹ <http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/Landmaktens-storrelse-og-kvalitet-er-sentral--Tor-Rune-Raabye-14937b.html>

perioden 1940-1945 at det var mulig å gjøre mye med lite. HV har siden 1946 bevist at man er i stand til å utnytte selv små midler til å skape mest mulig kampkraft på bakken.

I tillegg har den bevilgende myndighet også stor trygghet for at effekten av investeringene forsterkes gjennom HVs dugnadsånd og frivillighet. Det er vanskelig å estimere hvor mye dugnadsinnsats og frivillighet innebærer i kroner og øre. At det hvert år legges ned titusener av arbeidstimer som ikke belaster forsvarsbudsjettet, er på det rene.

Det er videre uomtvistet at investering i HV i *dag* vil gi kampkraft på bakken i *morgen*. Personell er allerede tilgjengelig for HV-tjeneste i Forsvarets ruller og frivillige ønsker en samfunnsnyttig deltidsjobb i HV. HVs desentraliserte organisasjon er på plass, og kan enkelt absorbere økning i mann-skapsmassen.

Dermed kjøper Stortinget seg tid til mer langvarig oppbygging av de øvrige forsvarsgrenene som ikke gir kampkraft på mange år ennå. Hurtig oppbygging av enkle kapasiteter er et helt sentralt moment for borgernes trygghet, i den uforutsigbare verden vi har rundt oss.

Ved at behovet for kampkraft er til stede nå, og HV er i stand til å levere mye volum raskt, taler de beste grunner for å øke HVs budsjettandel til *mer* enn fire prosent allerede i 2017 – blant annet for å oppveie nedtrekket i bevilgningene for 2016. Medlemmene i Styrk Heimevernet! går altså noe lengre enn Landsrådet for Heimevernet, som vil øke HVs andel til fire prosent.

I debatten på prosjektsiden er også kostnader illustrert. Grovt regnet koster det like mye å avlønne en vervet soldat som det koster å øve et helt lokalt HV-område på 100 soldater, jfr avsnitt 13.2.

5.3 Kutt må skje i forsvarsbyråkratiet først

Det er en stor svakhet ved LTP at en foreslår konkrete kutt i operative avdelinger, men ingen konkrete kutt i «forsvarsbyråkratiet». Mangelen på klare kuttkrav til enheter som ikke har noen operativ rolle har vært et sentralt tema i debatten i prosjektgruppen.

Stortinget bør pålegge regjeringen å gjøre alle kutt i støttefunksjonene før operative avdelinger rammes. For å finansiere en økning i budsjettet for HV, kan pengene tas fra Forsvarsbygg/støttefunksjoner, hvor LTP i dag er taus om kutt. Som påvist av Aftenposten er det medgått betydelige forsvarsmidler til formål som – forsiktig sagt – ikke styrker totalforsvaret av Norge.

Fra påmeldingsnotatet hitsettes, jfr Bilag 7 avsnitt 18.2.8:

«Om disse pengene i stedet hadde vært brukt i Heimevernet, fremstår det mest sannsynlig at de ville gitt konkret kampkraft, trening og stridsnødvendig utstyr, fremfor å være penger ut av samfunnets vindu».

Etter dette har Stortinget klar oppfordring til å vurdere om regjeringen skal pålegges konkrete kutt der store midler forsvinner til annet enn beredskap og forsvar av Norge.

6 11 konkrete spørsmål som står ubesvart

Gjennom den åpne og direkte debatten om LTP i vår prosjektgruppe, er det fremkommet informasjon som kan tyde på at LTPs konklusjoner bygger på enkelte feilaktige faktiske premisser, at sentrale forhold ikke er vurdert, og at man ikke har fulgt med i trender om oppbygging av sivil-militære kapasiteter internasjonalt. Det kan også synes som om LTP-redaksjonens faktiske kunnskap om Heimevernet ikke har vært så optimal som ønskelig: LTP bærer preg av kunnskapshull, som denne utredningen vil bistå med å tette. Dette kommer i tillegg til at LTP ikke reflekterer Stortingets forutsetninger om HVs fredstidsoppgaver.

Det kan være flere grunner til LTPs feil og mangler om HV, for eksempel tidspress og at man ikke har prioritert å skaffe seg tilstrekkelig kunnskap om Heimevernets organisasjon og egenart. At LTP ikke fremviser tilstrekkelig kjennskap om HVs kapasiteter og mannskaper, er nokså klart. En forstår dog at andre problemstillinger har krevd tid og ressurser i LTP.

Da er det en demokratisk styrke at offentlig debatt kan bidra til å avdekke feil, korrigere uriktigheter og avklare den materielle sannheten i premisser og faktapåstander. Vi viser til vårt påmeldingsnotat, der enkelte faktiske feil er påvist, jfr Bilag 7.

Demokratisk ordskifte kan ikke få frem alle sanne svar med en gang. I lys av at det påvises enkelte svakheter ved LTP slik den foreligger, er det enkelte konkrete og relevante spørsmål som står ubesvart:

1. Hvor mange kvinner og menn i vernepliktig alder står i dag uten konkret mobiliseringsdisponering i Forsvarets ruller?
2. Hvorfor er Heimevernet «nedskrevet» til 42.000 soldater i 2016 Er dette spørsmålet om HVs «organisasjon og struktur» meddelt Stortinget?

Bakgrunn for spørsmål 1-2: I LTP avsnitt 5.5.4 heter det blant annet:

«Målsetningen om en områdestruktur på 42 000 mannskaper er ikke oppnådd. Det er spesielt utfordrende å fylle opp strukturen i Finnmark, noe som skyldes et lavt rekrutteringsgrunnlag».

En avklaring av hvor mange soldater – konkret – som er utdannet i førstegangstjeneste og som står i «militær ledighetskø» kan gi svar på hvorfor HV ikke er fylt opp.

Hypotese: Det fremstår mer sannsynlig at soldatene er tilgjengelige, men at HV administrativt har blitt strupt på midler til å utstyre/trene dem. I så fall blir det ikke materielt korrekt å hevde at det foreligger «rekrutteringsproblemer» – det blir en uriktig faktapåstand. Det riktige vil være at personellet er tilgjengelig, men at HV ikke har fått penger til å utstyre/trene dem.

3. Har Stortinget fått melding om at HVs treningsbudsjett for 2016 er redusert med cirka 1/3, og at ammunisjonsbudsjettet er vesentlig redusert?
4. Hvorfor har ikke regjeringen foreslått kompenserende bevilgninger i Revidert for å oppveie administrative økonomikutt i Heimevernet?

I et mye delt og distribuert blogginnlegg som er alminnelig kjent, skrev forfatteren:

«Jeg drømmer om 300 øremerkede HV-millioner ekstra, samt politiske- og militære ledere som tenker helhet og god forsvars- og samfunnsøkonomi! Da kan vi beholde kompetansen i Forsvaret – og Heimevernets volum som i dag. 45 000 soldater og befal. Og kanskje aller viktigst; alle i beredskap får da trene fra seks til 30 dager per år. Hvert år!¹⁰»

Drømmen gikk ikke i oppfyllelse – det kom aldri ikke noe forslag i Revidert om å erstatte HV for verken valutatap eller administrative kutt. I lys av Stortingets forutsetninger for HVs samfunnsopp-gaver fremstår det som noe underlig.

5. Hvorfor planlegger forsvarsadministrasjonen allerede nå – i dag – nedbygging av HV i sine budsjettprosesser *før* Stortinget har tatt stilling til HVs fremtidige organisasjon og struktur, jfr forsvarslovens § 5?
6. Hvorfor planlegger forsvarsadministrasjonen allerede nå – i dag – nedbygging av HV *før* den bebudede landmaktutredningen er påbegynt?

Bakgrunn for spørsmål 5-6: I LTP avsnitt 4.2.2.2 hevdtes det:

«Heimevernet har de senere årene blitt styrket med mer øving og bedre materiell, noe som også gir forbedret evne til å bistå sivile myndigheter».

Fakta om trening: Innsatsstyrkene trente fra starten i 2005 25-30 dager i året. I dag trener de bare 15-20 dager i året. Flere innsatsstyrkesoldater melder at de aldri har trent så lite som i år, jfr Bilag 6, avsnitt 17.5. Også områdestrukturen øver vesentlig mindre enn det var forutsatt ved Kvalitetsreformen i 2005. Påstanden om «mer øving» er derfor uriktig.

Fakta om materiell: Hva melder våre medlemmer om materiellsituasjonen? HV kjører fortsatt i upansrede Mercedes Geländewagen'er fra 1980-tallet. Bilene er gamle, og det er alt for få av dem. HV har i dag ikke mulighet til å flytte seg selv. Noe bedre sambandsmateriell er tilkommet, men det er stort sett kun for innsatsstyrkene.

I dag har ingen i hele områdestrukturen tung vernevest til egenbeskyttelse. Medlemmene i Styrk Heimevernet! er opptatt av at mor eller far, sønn eller datter skal være best mulig beskyttet under væpnede oppdrag i tjeneste for Norge. Det vil være helt utenkelig at politiet ikke skulle bruke vernevest ved væpnede oppdrag. I Danmark sørger man for at HV-soldater som støtter politiet har verneutstyr.

LTPs påstand om «forbedret evne til å bistå sivile myndigheter» må etter dette bedømmes som uriktig.

7. Hvorfor drøfter ikke LTP Heimevernets kapasitet til å ta vare på soldatkompetanse, etter at Forsvaret har utdannet soldater gjennom kostbar førstegangstjeneste?

Samfunnet bruker svært mange millioner kroner på å utdanne soldater gjennom førstegangstjenesten. HV er den organisasjonen som kan ta vare på om vedlikeholde kampkraften fra disse soldatene, slik at utdannelsen ikke går til spille.

¹⁰ <https://social.shorthand.com/HvSylte/nCYUeVM7xvc/na-ma-vi-vakne-opp>

8. På hvilken måte vil regjeringen ta vare på investeringen i kompetanse og soldatferdigheter hos KJKs soldater, hvis avdelingen legges ned? Hvorfor har ikke LTP vurdert å ta vare på denne kompetansen/materiell i et styrket SHV?
9. I hvilken grad mener regjeringen at Heimevernets lokale forankring over hele landet er et bidrag til samfunnets samlede forsvarsvilje?
10. Hvorfor sier ikke LTP noe om at store deler av Sør-Norge og hele kysten vil miste sine sivil-militære kapasiteter som følge av kuttforslagene?
11. Hvorfor vil regjeringen bygge NED lokalt forankrede sivil-militære kapasiteter, mens våre naboer og NATO-allierte bygger OPP sine sivil-militære kapasiteter?

Bakgrunn: Vi ser en markert og velbegrunnet oppbygging av HV-liknende sivil-militære kapasiteter hos naboer og nære allierte, jfr avsnitt 7. LTP har ikke noe internasjonalt perspektiv i sine drøftinger om HV. *Årsaken* til manglende blikk utenfor grensene på dette punkt har ikke latt seg avdekke gjennom debatt, og i den faktaorienterte debatt passer det ikke å spekulere i årsaken.

7 Norge mot strømmen: Våre naboer og NATO-allierte bygger opp kapasitet bygd på HV-konseptet

7.1 LTP uten noen vurdering av internasjonale sivil-militære kapasiteter

LTP drøfter ikke internasjonal utvikling som har funnet sted ved liknende avdelinger som HV representerer. Dette er en klar svakhet ved LTP, som på mange andre områder drøfter internasjonale utviklingstrekk. Derfor er det behov å anlegge også et internasjonalt perspektiv.

LTPs forslag om HV vil føre Norge motstrøms, i forhold til våre naboland og andre NATO-allierte: I flere europeiske land bygges sivil-militær kompetanse opp, mens LTP for Norges del vil trappe ned sivil-militære kapasiteter. Det er vanskelig å finne noen rasjonell begrunnelse for denne norske avdriften i LTP.

Denne utredningen gjør det LTP ikke gjør: Vi gir Stortinget en innføring i hvordan naboer og NATO-land bygger opp sivil-militære kapasiteter.

Det skal kort nevnes at Heimevernet i Norge, Hjemmeværet i Danmark og Hemvärnet i Sverige har et tett samarbeid, blant annet for utdanning og kompetanseheving av personellet i de tre landene¹¹ – et langvarig multilateralt samarbeid som i alle fall ikke styrkes fra norsk side om LTP skulle vedtas.

7.2 Hjemmeværet i Danmark: Suksess-samarbeid for bedre beredskap

7.2.1 Dansk modell for effektiv beredskap og samvirke politi/HV

Danmark er alliert i NATO, og vårt nærmeste naboland i sør. I tillegg til landbaserte HV og kystbaserte HV, har Danmark også et «Flyver-HV» og eget bedrifts-HV for å sikre nøkkelbedrifter. Også i Danmark er HV

¹¹ <https://forsvaret.no/hv/org/skoler/nordisk>

først og fremst en del av det militære forsvar. Den mest grunnleggende forskjellen mellom norsk og dansk HV, er at danskene kan sende HV ut i internasjonale operasjoner. I Norge er HV kun til egget forsvar.

Det er særlig interessant å se hvordan Danmark utnytter de sivil-militære kapasitetene HV tilbyr til beste for samfunnets trygghet også i fredstid. Særlig samvirket mellom dansk politi og HV er interessant å merke seg i den norske debatten.

Dansk politi utnytter HVs ressurser i mye større grad enn norsk politi, uvisst av hvilken årsak. I begge land er HV utrykningsklar og trent til slik støtte.

Forsvarskomiteen oppfordres til å studere den danske sivil-militære samarbeidsmodellen nærmere, og snakke med representanter fra Hjemmeværet og politimyndighetene som samarbeider med HV. Denne oppfordringen forsterkes av den internasjonale trenden, hvor også andre europeiske land bygger opp sivil-militære kapasiteter og hvor militær støtte til politiet kan få avgjørende betydning for borgernes trygghet.

Den danske modellen er også interessant, fordi dansk og norsk politi er noenlunde likt organisert, også med påtalemyndighet inkorporert i politiet og en et overordnet rikspoliti liknende det norske politidirektoratet. Det er også sterke likhetstrekk mellom dansk HV og norsk HV – med et lite unntak for at dansk HV fullt ut baserer seg på frivillighet. I Norge er det bare innsatssoldatene som er frivillige.

Det skal bemerkes at Danmark ikke ser behov for å etablere en egen politireserve: HV er denne reserven for dansk politi.

7.2.2 Dansk politi rekvirerte HV-bistand 392 ganger i 2015

Samarbeidet mellom dansk politi og HV er gjennomprøvd og virker i kriser.

I 2015 rekvirerte dansk politi bistand fra HV 392 ganger. Dette var en økning på 17 prosent fra 2014, da politiet rekvirerte bistand 334 ganger. Tilsvarende tall fra Norge ukjent. I Hjemmeværetns årsrapport fra 2015 heter det:

«Trods denne stigning i antallet af opgaver er det også her lykkedes for Hjemmeværet at fastholde en meget høj tilfredshed hos Politiet med opgaveløsningen»¹².

Hjemmeværetns soldater har kort responstid ved slike «uvarslede indsættelser» fordi de bor lokalt og har kort reisevei til innsatsstedet.

7.2.3 Eksempler på dansk HVs støtte til det sivile samfunnet

En skal få vise til to forskjelligartede bistandsoppdrag for Hjemmeværet – en uvarslet og en varslet:

7.2.3.1 Terrorangrepene på Krudttønnen og den jødiske synagogen februar 2015

Umiddelbart etter terrorangrepet på Krudttønnen og den jødiske synagogen i København i februar 2015, bad Københavns politiet HV om bistand.

31 minutter senere var de første HV-soldatene på plass og etablerte vakt på stedet, slik at politiet kunne løse politioppgaver, herunder jakt på gjerningsmenn¹³. HV opprettet også en reservestyrke klar til utrykning sentralt i København, og støttet politiet med logistikk¹⁴. Dansk politi var svært fornøyd med den sivil-militære innsatsen:

– Vi kan alltid regne med Hjemmeværet. De levere hurtig, effektiv og loyal støtte til Københavns

¹² http://www.hjv.dk/om-os/Documents/Hjemmevaerets_aarsberetning_2015.pdf (avsnitt 3.3)

¹³ <http://ekstrabladet.dk/112/soldater-var-tilfaeldigvis-naer-krudttoenden/5446682>

¹⁴ <http://www.hjv.dk/oe/HJK/nyheder/Sider/hjvydedestoettekbhpoliti.aspx>

Politi i en svær situation. Jeg vil benytte lejligheden til at takke Hjemmeværnets soldater i forbindelse med skyderiet i lørdags ved Krudttønden, lyder det fra chefen for Københavns Politi Thorkild Fogde¹⁵.

7.2.3.2 Pågående grensekontroll med HV-bistand

Våren 2016 bad dansk politi om HVs sivil-militære støtte til grensekontroll/statisk vakthold. I Danmark står politi og HV side om side under oppdrag. Politiet er godt fornøyd med støtten fra HV:

– Vi har bestemt kunnet mærke, at vi er blevet aflastet, og helt overordnet har samarbejdet været rigtig fint. De er mødt engagerede og motiverede op, siger Brian Fussing, der er politiinspektør og ansvarlig for grænseoperationen¹⁶.

Marine-HV har noen av de samme oppgavene som vårt eget SHV, men bistår i større grad sivile aktører med «farvandsovervåkning, redning, havmiljø og bevogtning. I samarbejde med, Politi, SKAT, kommuner og havforskere deltager Marinehjemmeværnet også i løsningen af en række civile opgaver. ... Fartøjerne ligger i havne rundt om i hele landet. De frivillige besætninger er parate til at rykke ud hele døgnet inden for en time»¹⁷.

7.2.4 Tettere samarbeid mellom politiet og HV for bedre terrorberedskap

Siden angrepet mot Krudttønden har Forsvaret, Hjemmeværnskommandoen og Rigspolitiet (tilsvarende det norske politidirektoratet) arbeidet med planverk for å kunne bruke dansk HV enda mer effektivt ved terrorberedskap. I Danmark erkjenner man at politiets ressurser raskt vil tømmes ved en terrorssituasjon, og terroranslaget på Krudttønnen gav arbeidet ny giv.

- Vi er forberedt på å sette inn HV-soldater hvis det skulle oppstå en ekstrem situasjon. Man har bind for øynene hvis man ikke forbereder seg på en situasjon der det blir nødvendig å trekke på HVs ressurser, sier sjefsinspektør ved Rigspolitiet, Jørn Aabye¹⁸.

Et tilsvarende konkret og tett samarbeid om planverk for bruk av sivil-militære ressurser foreligger så vidt vites ikke her i landet.

- Det finnes scenarier hvor vi kan komme i den situasjon at politiets ressurser ikke slår til, sier sjefsinspektøren hos politiet.

Forsvarsministeren har lovet Hjemmeværnet like godt personlig beskyttelsesutstyr som politiet har til slik politistøtteoppdrag. I Norge er det kun innsatsstyrkene som har tung vernevest, soldater i områdestrukturen har ikke vernevest til egenbeskyttelse.

7.2.5 Heimevernet og Hjemmeværnet: Sammenfallende oppgaver i fred/krise/krig

Hjemmeværnets årsberetning for 2015 beskriver organisasjonen slik:

«Hjemmeværnet er en beredskapsorganisation med hovedoppgaven at levere støtte til Forsvaret og samfundets samlede beredskab. Hjemmeværnet skal derfor være i stand til hurtigt og sikkert at levere den nødvendige støtte til Forsvaret og samfundets samlede beredskab i sammenhænge, hvor større hændelser som ulykker, terrorhandlinger eller katastrofer truer eller er indtruffet».

Den danske sivil-militære samarbeidsmodellen blir ytterligere interessant, i lys av at Stortinget har gitt norsk HV noenlunde samme oppgaver.

¹⁵ <http://krigeren.dk/koebenhavns-politi-vi-kan-altid-regne-med-hjemmevaernets-frivillige-soldater/>

¹⁶ <http://krigeren.dk/maaned-ved-graensen-hjemmevaernet-har-loeftet-opgaven/>

¹⁷ <http://www.hjv.dk/oe/MHV/Sider/default.aspx>

¹⁸ <http://www.b.dk/nationalt/hjemmevaernsfolk-rustes-til-kamp-mod-terror>

Det er neppe tvilsomt at norsk HV vil være i stand til å yte samme bistand som sine danske kolleger på kort varsel, hvis norsk politi ber om det. Ved at lovgiver nå har gitt politiet eksplisitt hjemmel til å be om bistand etter den nye bestemmelsen i politilovens § 27 a, må en forvente at politiet for fremtiden planlegger i lojalitet til lovgivers nye fullmakter.

Status i dette arbeidet er ukjent, men en har – i motsatt retning – bitt seg merke i at politidirektoratet i stedet for å planlegge for bruk av en ny lov hjemmel og tettere samarbeid med HV synes å planlegge for å blåse liv i den nedlagte politireserven, jfr avsnitt 10.

7.3 Sverige: «Ett modernare, vassare Hemvärn...»

Som kjent har ikke Sverige verneplikt, slik at HV der består utelukkende av frivillige. Etter russerne tok kontroll over Krimhalvøya i 2014, fordoblet tallet på frivillige seg på kort tid¹⁹. Sivil-militære Hemvärnet er fylt helt opp i løpet av 2015-2016. De påståtte rekrutteringsproblemene for norsk HV har altså ikke noen svensk parallell – snarere tvert imot.

Senest i går – 9. august 2016 – var det oppslag om svensk HV og lottene på SVT, som ytterligere skaper tvil om LTPs påstand om «rekrutteringsproblemer» til HV i Norge er riktig:

«Den senaste tiden har intresset för att gå med i hemvärnet eller Svenska Lottakåren ökat. Orsaken till detta nyfunna intresse kan i många fall vara oron som människor upplever över vad som sker i världen med terrorattacker och kriget i Syrien.

– Vi ser att viljan att hjälpa till har ökat, dels på grund av vad som händer runt om i världen med krig och terrorattacker, säger Maria Öst, kommunikatör på Svenska Lottakåren»²⁰.

Hemvärnet har noenlunde de samme oppgavene i fred/krise/krig som norsk HV.

«Hemvärnet har till uppgift att verka över hela konfliktskalan – från stöd till samhället vid svåra påfrestningar i fred till väpnad strid i krig. Hemvärnet är en del av Försvarsmaktens insatsorganisation ...»²¹.

I Sverige bygger man opp HV, mens man i Norge foreslår å bygge ned HV:

«ETT MODERNARE, VASSARE HEMVÄRN

Just nu utvecklas Hemvärnet. Utrustningen blir mer avancerad, medelåldern sjunker och kraven ökar. Nya förband utbildas med nya förmågor. Hemvärnets underrättelsekompanier har till uppgift att inhämta information genom spaning och ytövervakning. De understöds av hemvärnets flyggrupper. Hemvärnsbataljoner med marina uppgifter verkar längs Sveriges kuster och skärgårdar. Andra nya specialistförband är CBRN-plutoner (hanterar kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära händelser), trafikplutoner och pionjörplutoner (ingenjörsförband)».

I Sverige har HV egne flyavdelinger. I tillegg har svenskene maritime innsatsavdelinger lik SHV, som i Norge foreslås nedlagt.

Svensk HV er tyngre bestykket enn her, med blant annet egne bombekasteravdelinger. For å øke norsk HVs kampkraft, kan det være hensiktsmessig å se til svenske erfaringer med tyngre våpensystemer.

I fredstid støtter Hemvärnet svensk politi med ressurser, i første omgang ved leteaksjoner og ved branner. Det har også vært foreslått at svensk HV kan støtte politiet til vakthold ved asylmottak²² for å forhindre branner.

¹⁹ <http://www.dn.se/nyheter/sverige/frivilliga-strommar-till-hemvarnet/>

²⁰ <http://www.svt.se/nyheter/lokalt/blekinge/okat-intresse-for-hemvarnet-1?cmpid=del%3Apd%3Any%3A20160809%3Aokat-intresse-for-hemvarnet-1%3Anyh>

²¹ <http://www.forsvarsmakten.se/sv/var-verksamhet/verksamhetsomraden/hemvarnet/>

²² <http://asikt.dn.se/asikt/debatt/satt-in-hemvarnet-for-att-vakta-flyktingboenden/>

Svensk HV har også ekspertise innenfor kjemisk, biologisk, radioaktiv krigføring. Dette er også tjenestestillinger på papiret i norsk HV, men i det vesentlige kun på papiret – ikke «på bakken». Forsvarets øvrige kapasiteter på dette området – for å beskytte borgerne mot grusomme krigsmidler – er svært begrensede.

7.4 HVs slektninger i de baltiske land/Polen

Norsk HV har i en årrekke delt kunnskap for å bygge opp lokalt forankret heimevern i Litauen:

«A close NDVF cooperation with Norway Home Guard started in 1998. Norway has shared experience of winter war and battle in winter. Small groups of NDVF participated in this course and were trained how to fight during winter time»²³.

I Estland bygges sivil-militære, HV-liknende avdelinger opp. Hovedoppgaven er lokalt forsvar, men esterne legger også stor vekt på sivil-militær støtte til det sivile samfunnet. Estiske lokalforsvarsavdelinger deltar i slokking av skogbrann og støtter politiet, slik at politiet kan utføre sine politisjære primæroppgaver. Også samarbeidet mellom norsk HV og estiske elever har pågått i en årrekke.

I Latvia ble heimevern etablert i 1991, og har også hatt norske læremestre fra Heimevernet i oppbygging av sine sivil-militære kapasiteter. Latvisk HV har både artilleri og luftvern-kapasiteter, i tillegg til infanteribataljoner. Latvisk HV har også cyberforsvarskapasiteter og PSYOPS-avdelinger (psykologiske operasjoner, forsvar mot subversjon og undergraving av forsvarsvilje mv). Styrken er lokalt satt opp, og i oppdraget inngår rent landforsvar og sivil-militær støtte til samfunnet i fred²⁴.

Ironisk nok står «læremesterne» fra norsk HV i fare for å bli kuttet ned, etter å ha hjulpet NATO-allierte å bygge opp sivil-militære kapasiteter.

Polen bygger på nytt opp sine sivil-militære styrker ala Heimevernet, og denne styrkeoppbyggingen er forsert, i lys av landets beliggenhet. I likhet med Norge har Polen grense mot Russland. Samlet skal polsk HV styrkes med 35.000 lokalt forankrede deltidssoldater, og arbeidet med å rekruttere er alt i gang. Dette kommer i tillegg til den frivillige styrken på rundt 12.000 deltidssoldater. Hver av de 16 polske provinsene skal ha en landstyrke på brigades størrelse²⁵.

7.5 Frankrikes nyopprettede sivil-militære nasjonalgarde

Frankrike har ikke hatt heimevern siden 1872, men besluttet i månedsskiftet juli/august 2016 å bygge opp sivil-militære kapasiteter», hvor hovedformålet i likhet med HV er å operere innenlands.

«Hollande said the National Guard, which is expected to become operational this fall, will be composed of volunteers from existing operating reserves, including the police, paramilitary police, and military»²⁶.

Den stående franske hæren har om lag 111.000 soldater²⁷. 20.000 reservesoldater trener hvert år. Nasjonalgarden kommer i tillegg til disse kraftfulle franske landstyrkene. I første omgang planlegges å bygge opp en nasjonalgarde på 12.000 som skal trenes til sivil-militære oppgaver²⁸.

²³ https://kariuomene.kam.lt/en/structure_1469/national_defence_volunteer_forces_1357/international_cooperation_2819.html

²⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Latvian_National_Guard

²⁵ <http://www.telegraph.co.uk/news/2016/06/03/poland-to-recruit-35000-strong-paramilitary-force-to-combat-thre/>

²⁶ <http://www.theatlantic.com/news/archive/2016/07/french-national-guard/493595/>

²⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/French_Army

²⁸ <http://nypost.com/2016/07/28/france-is-creating-a-new-national-guard-after-terror-attacks/>

7.6 Østerriksk sivil-militær bistand til politiet

Østerrike har ikke noe direkte sammenliknbart heimevern, men en nevner at soldater nylig er satt inn til sivil-militære oppgaver på samme måte som Forsvarskomiteen vil bruke HV.

«Fra i dag utplasseres 110 væpnede soldater fra det østerrikske forsvaret i Wien. De skal overta vakt holdet for 24 ambassader og bygg tilhørende internasjonale organisasjoner, melder flere østerrikske medier.

Årsaken er at det er behov for politikraft til andre politioppgaver enn vakt hold...»²⁹.

7.7 Drøfting og konklusjon

All informasjon om naboland og nære allierte er tilgjengelig fra åpne kilder. Hvordan våre naboer løser sivil-militære oppdrag burde vært drøftet i et forslag til LTP i Norge.

Vi ser at det er en klar trend i retning av å styrke sivil-militære kapasiteter som Heimevernet allerede tilbyr samfunnet i dag. Vi ser at vårt nærmeste naboland har kommet langt i å systematisere samvirket mellom politiet og HV, i den hensikt å skape trygghet i samfunnet. Vi ser at de baltiske landene også satser tungt på lokalt forankrede avdelinger – og de baltiske landene har vendt seg til norsk HV for å lære og bygge opp sin egen kompetanse og kampkraft.

Årsaken kan blant annet være det uforutsigbare trusselbildet, hendelser som ikke kan oversees i nærområdet – og at lokale avdelinger både har nærhet til hendelser (dansk Hjemmeværns korte responstid, jfr over) og et særlig nært forhold til den teig de skal forsvare: De skal virke der de bor. Ytterligere et moment, er at andre land også ser at heimevern er rimelig og samfunnsøkonomisk utnyttelse av forsvarskapasitetene.

Det er også interessant å se analyser av fordelene med et nasjonalt sterkt heimevern:

²⁹ <http://politiforum.no/no/nyheter/2016/juli/Politiet+i+%C3%98sterrike+f%C3%A5r+hjelp+til+ambassade-vakt hold.d25-T2jDOZP.ips>

«Utilizing militias and focusing on defensive forces has two major benefits. The first is that having units in which citizens are trained part-time as soldiers and focus exclusively on defense is significantly cheaper than sending more U.S. soldiers to defend European territory. ... Additionally, this asymmetric counterinvasion force would more realistically account for possible military scenarios that may unfold The second major benefit of militias is that they would help to better combat “little green men” and, particularly, “volunteers.” ... Local militias could suss out such forces and would be more capable of rapid reaction than the regular army»³⁰.

Den internasjonale trenden og begrunnelsen for lokalt heimevern med kort responstid er et tungt argument for at LTP er på feil kurs, når man utelukkende i sparehensikt foreslår å kutte i Heimevernet.

Det er lett å spare seg til fant – og det er vel et hovedinntrykk i LTP for HVs vedkommende.

³⁰ “Does Poland Hold the Master Plan to Scare Off a Russian Invasion?” <http://nationalinterest.org/feature/does-poland-hold-the-master-plan-scare-russian-invasion-16895>

8 Særlig om Sjøheimevernet (SHV)

8.1 SHV «kostbart», LTP?

LTP påstår at SHV er «kostbart», og foreslår nedleggelse av hele SHVs beredskap fra svenskegrensen til russergrensen. Som påvist i påmeldingsnotatet fra Styrk Heimevernet er begrepet «kostbart» neppe dekkende for de faktiske forhold.

SHVs kystsonoberedskap og evne til å gi allierte forsterkninger tryggere sjøverts ankomst, koster samfunnet cirka 2800 kroner pr kilometer kystlinje pr år, jfr Bilag 7 avsnitt 18.2.1.

8.2 Svekker nedleggelse av SHV Norges folkerettslige forpliktelser?

I debatten på Styrk Heimevernet! er det presisert at Norge har forpliktelser til å sikre beredskap ved ISPS-havnene etter IMO-avtalen. Ved at SHV foreslås nedlagt, og HV i store deler av Sør-Norge kraftsamles i nord og i enkelte byer, oppstår spørsmålet om Norge vil være i stand til å etterleve de krav som IMO-avtalen stiller til beredskap – blant annet mot terroranslag. Vi har opplysninger som tyder på at politiet i 2014 gav melding om at havnene ikke kan påregne slik støtte som nødvendig.

LTP har ikke reist problemstillingen. Så vidt vi kjenner til, er verken Kystdirektoratet eller Sjøfarsdirektoratet forespurt om konsekvensene for våre internasjonale forpliktelser forut for forslaget.

Det vil neppe ta seg godt ut blant våre allierte om sjøfartsnasjonen Norge senker beredskapen som kan trygge havnene, både på landsiden og på sjøsiden. De ressurser som Sjøforsvaret/kysvakt kan tilby til havne/skipsvakthold, er klart ikke tilstrekkelige til å dekke opp havnene på strekningen Fredrikstad-Kirkenes.

Vi har 32 stamnetthavner langs kysten, i tillegg til et utall andre havneanlegg. I alt er det over 600 ISPS-havner langs kysten. Med egne og innleide/rekvirerte skip, vil SHV kunne øke innsatsen for trygge havner markert.

Problemstillingen er nylig reist i debatten, og vi skal ikke trekke noen konklusjoner. Det er tilstrekkelig å peke på at LTP bruker økonomiske argumenter for nedleggelse av SHV og kutt i Land-HV – uten at våre internasjonale forpliktelser til å sikre våre mange havner med tilstrekkelig terrorberedskap er vurdert overhodet. Dette er ytterligere en svakhet ved LTP.

Tilsvarende vil nedleggelse av SHV og kutt i land-HV bety mindre beredskap ved sårbare olje/gassinstallasjoner. LTP kan ikke sees å ha undersøkt konsekvensene for samfunnskritisk beredskap mot terror/sabotasje/hybridtrusler hos olje/gassindustrien, hvis HV reduseres slik som foreslått.

8.3 SHVs bidrag til norske myndigheters suverenitetshevdelse i kystsonen

Uten SHV vil ingen av HV-distriktene være i stand til å løse objektsikringsoppdrag ved objekter med sjøside. Disse vil det være mange av.

Norske myndigheters evne til suverenitetshevdelse og jurisdiksjon i kystsonen, samt overvåkning og situasjonsforståelse nær det viktige landterritoriet vil dermed få seg et kraftig skudd for baugen.

8.4 SHV som arvtaker for KJK-kompetanse og materiell

Det vises til påmeldingsnotatet fra Styrk Heimevernet datert 11. juli 2016 (Bilag 7 avsnitt 18.2) og vår imøtegåelse av enkelte faktiske påstander i LTP. En kan ikke se at de korreksjoner den demokratiske debatt har gjort i LTPs påstander er imøtegått.

Det fastholdes at nedleggelsen av SHV vil gi dramatiske konsekvenser for lokalsamfunnene langs hele kysten. Prosessen har vært svært hurtig og med preg av overraskelse. Når planene om nedleggelse av SHV går opp for kystbefolkningen på strekningen Halden-Kirkenes, forventes det å avstedkomme reaksjoner hos de menneskene som opplever den tryggheten som SHV gir.

Samfunnet har investert hundrevis av millioner kroner i Kystjegerkommandoen (KJK). KJK står i fare for å bli nedlagt. Skal samfunnet ta vare på disse investeringene – eller skal skattekrone ødsles bort?

SHV er en naturlig arvtaker for personell og materiell ved eventuell nedleggelse av KJK. Selv om det erkjennes at SHVs innsatsstyrker ikke kan oppnå samme treningsstandard som heltidsansatte kystjegere, vil SHV kunne overta utdannet personell, ivareta den kompetansen samfunnet har investert og videreføre enkelte viktige oppgaver:

- Måldataanvising (TRU) for nye Sjømålsmissiler (NSM) fra både SHVs kystmeldeposter (KYP – SHVs «jegerlag») og de hurtiggående flerbruksfartøylene (FBF).
- Battle Damage Assessment (BDA) etter NSM-angrep fra både KYP og FBF.

- Kapasitet til Non-compliance-bording (NCB) av mange mistenkelige fartøyer samtidig langs kysten fra Halden til Kirkenes samtidig.
- Situasjonsforståelse for øvrige egne styrker – taktisk bilde-oppygging i kystsonen (PICCOMP)
- Nærstyrkebeskyttelse av HVU (High Value Units) som for eksempel allierte amfibiefartøyer.
- Rekognosering (Beach recce) forut for norske/allierte amfibie-operasjoner langs hele kysten.
- I tillegg vil SHVs innsatsstyrker kunne overta KJK's Hellfire-systemene da dette har meget lav brukterskel. Dette løses ved å opprette egne Hellfiretropper som kun trener på dette i de respektive SHV I-styrkene³¹. Hellfire-missilet bidrar til vesentlig forsterket kampkraft langs kysten, både til bekjempelse av en snikende, sjøverts fiende eller til støtte for andre forsvarsgrener.

Selv om Stortinget ikke har vedtatt at SHV skal legges ned, jfr forsvarslovens § 5, er SHV ikke med i forsvarsadministrasjonens budsjettprosesser i høst. Dette er igjen tvilsom forvaltning av en ressurs som Stortinget ved lov er tillagt myndighet.

For 2017 må således Stortinget se til at SHV får midler å drive for. Likeledes bør en raskt få overført KJK-oppgaver/personell/materiell hvis KJK nedlegges. Det vises til faktaarket i Bilag 4.

³¹ Video med kystjegere som avfyrrer Hellfire-missil: <http://www.tv2.no/a/6665605/>

9 Særlig om Møre og Romsdal HV-distrikt 11

LTP foreslår å legge ned HV-11 på Setnesmoen, noe som betyr at Norge oppgir det eneste militære hovedkvarteret mellom Bergen og Trondheim. Styrk Heimevernet! har et nasjonalt perspektiv, ikke et lokalt.

Hovedinnvendingene som er fremkommet, er at LTPs anslag over besparelsen antakelig er svært optimistisk beregnet. Å legge ned HV-11 – med lagre og beredskapsmateriell – er dessuten et alvorlig signal til befolkningen på Nordvestlandet om dårligere beredskap på og ved en strategisk kystlinje.

9.1 Uakseptabelt lang responstid

Det er på det rene at responstiden fra Værnes ved Trondheim eller Bergen er uakseptabelt lang. Ved at det er på det rene at kutt i HV vil medføre konsentrasjon av HV-styrker andre steder, vil regionen reelt sett miste sin beredskap, i likhet med resten av Sør-Norge. HV-11 er et distrikt med mange fjorder og ferger, noe som forlenger reisetid og øker behovet for tilstedeværelse.

I kystfarvannene gjennom HV-11's ansvarsområde er det svært viktig å holde overvåkning og kontroll på grunn av sjøveiskommunikasjonslinjer. Både skipsbårne NATO- og nasjonale forsterkninger, og forsynings-transporter på kjøll til Nord-Norge må passere disse farvannene. Normalt gir skjærgården bedre beskyttelse for både vær/vind og militær trussel. Men dette krever en kontinuerlig sjømilitær overvåkning og kontroll for å ha forvarsel hvis fienden velger å benytte disse farvannene. Uten forvarsel vil fienden kunne deployere ubåter, sjøminer og endog overflatefartøyer. Med tilstrekkelig forvarsel kan NATO/Norge sette inn mottiltak, og i tillegg eventuelt rerute sjøtransportene.

9.2 Nedleggingskostnad: 600 millioner kroner (!)

I LTP avsnitt 6.1.6 heter det blant annet:

«Den økonomiske effekten av å legge ned HV-11 er betydelig, fordi man i tillegg til å legge ned distriktsstaben, vil kunne utrangere hele leiren på Setnesmoen».

Til den påstanden skal bemerkes: Setnesmoen tomt eies av sivil grunneier. Hvis leiekontrakten sies opp nå, krever kontrakten at tomtgrunnen tilbakeføres til sin opprinnelige status, det vil si naturgrunn. Det innebærer at samtlige bygninger må rives, grunnmurer og veier fjernes mv.

Estimert kostnad for å legge ned Setnesmoen er på cirka 600 millioner kroner, noe LTP ikke opplyser. Denne summen tilsvarer for sammenlikningens skyld cirka 12 års drift av HV-11.

Disse faktiske omstendigheter tør en opplyse Forsvarskomiteen om før det fattes vedtak som lar vinningen gå opp i spinningen – og Nordvestlandet med strategiske kystområder er fratatt sitt eneste militære hovedkvarter.

10 Bemerkninger til forslaget om å gjenopplive en politireserve

10.1 Lovgivers føringer

Stortinget har som nevnt tidligere lagt føringer for HVs «samarbeid med lokale myndigheter som politi, fylkesmenn, kommuner og etater innenfor rammen av totalforsvaret. ... Et HV som kjenner nærområdene og lokale sikringsobjekter vil spille en viktig rolle i forbindelse med krisehåndtering og samfunnssikkerhet. HV skal fortsatt være mobiliseringsbasert med kort reaksjonstid»³².

Sivil-militære HV-soldater over hele landet er i dag altså til enhver tid utrykningsklar, trent og utrustet til å støtte politioppdrag, lojalt etter Stortingets ordre. Utrykningstiden er relativt kort, også fordi mannskaper bor i nærheten og kjenner lokale forhold ved innsatsstedet.

For kort tid siden gav lovgiver politiet eksplisitt hjemmel til å be om bistand fra Forsvaret, jfr ny politilov § 27a. Man skulle tro at politiet i lojalitet til lovgiver brukte sine ressurser på å trene det samvirket som lovgiver forutsetter mellom politi og Forsvaret i hensikt å få bedre samlet beredskap uavhengig av fargen på uniformen. Det er dessverre i liten grad tilfellet.

10.2 Politiets behov for støtte

At politiet har behov for støtte og avlastning, er noe politiet selv gir uttrykk for: Oslo-politiet brukte minst 17.177 dagsverk til vakthold i fjor, ifølge Politiforum³³. I tillegg kommer 27 årsverk til patruljer. Mye av dette er planlagt, statisk vakthold ved faste objekter.

– Vi er totalt sett presset på ressurser og vi står også i en reform der vi skal levere samme tjeneste som før på alle prioriterte områder, sier stabssjefen ved Oslo-politiet, Johan Fredriksen, til Politiforum.

³² <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2007-2008/inns-200708-318/2/#a5.7>

³³ <http://politiforum.no/no/nyheter/2016/august/Oslo-politiet+bruker+mange+tusen+dags-verk+p%C3%A5+vakthold.d25-T2JDK3g.ips>

Samtidig ser vi av medieoppslag at det er sendrektighet i politiets straffesaksbehandling, domfelte får strafferabatt på grunn av lang saksbehandlingstid hos politiet, og det reises kritikk mot manglende etterforskning i saker med kjent gjerningsmann.

Statisk vaktoppdrag gjennomføres i dag i Danmark: HV støtter politiet i grensekontroll og frigjør dermed politiressurser til politiarbeid. Det er ingen avgjørende argumenter imot at Oslo-politiet kan be om avlastning fra HV, slik at mange av de 17.177 dagsverkene som går tapt til vakthold i stedet kan brukes til at politiutdannede løser politioppgaver. Det gjelder særlig i en situasjon der stabssjefen klart og tydelig gir uttrykk for at politiet er «presset på ressurser». Hvorfor han ikke har bedt om avlastning etter politilovens § 27 a, er ukjent.

Vi må minne om at politiet anser seg presset på ressurser allerede i en normalsituasjon. Ved heving av beredskap eller akutte hendelser vil det gå svært kort tid før politiets ressurser er sprengt og behovet for støtte fra Heimevernet oppstår.

I politiets egen «stabshåndbok», Politiets beredskapssystem del 1, punkt 6.3 står det følgende om Heimevernet:

«Heimevernet (HV) er politidistriktenes viktigste samarbeidspartner i Forsvaret. Derfor har alle politidistriktene inngatt lokale samarbeidsavtaler med HV-distriktene. HV utgjør kjernen i det territoriale forsvaret i fred, krise og ved væpnet konflikt. HV vil kunne bistå politiet som avdeling.

Man skulle altså tro at politidirektoratet var interessert i å utvikle et nært forhold til HV, slik som sin danske kolleger. Dessverre er dette neppe beskrivende for situasjonen:

«Håndhevelsesbistand er lite etterspurt fra politiets side, det er få eksempler på at Heimevernet er satt inn i et skarpt oppdrag for å støtte en pågående politioperasjon. ... En har med vekslende grad i de forskjellige politidistriktene styrket kunnskapen om hvilke kapasiteter Heimevernet besitter. Dette er spesielt, med tanke på at alle HV distriktene består av en innsatsstyrke med spesielt trent og motivert mannskap», heter det i Bilag 3, som er utarbeidet av Thomas Hebo fra HV-08, bachelor fra Politihøgskolen som senere skrev masteroppgave om samvirke politi/Forsvaret.

10.3 Forslaget om å vekke til live en død reservekapasitet

På tross av lovgivers foringer og på tross av at Heimevernets ressurser står til disposisjon, registrerer man – med en viss undring – at politidirektoratet planlegger å bygge opp politireserven som sist ble brukt under OL på Lillehammer sent på 1900-tallet, og som ikke har vært brukt eller trent noe særlig senere. Det er altså snakk om å bygge opp en beredskapskapasitet fra bunnen som samfunnet allerede har.

Vi viser til det svært gode samarbeidsklimaet det er om samfunnets beredskap mellom dansk politi og HV, jfr avsnitt 7.2. Danmark har ingen politireserve – HV er politiets reserve. Debatten på Styrk Heimevernet! kan indikere at norsk politi har et helt annet syn på samarbeid med HV enn det deres kolleger i Danmark har. Vi velger å forstå politiledelsens holdning som uttrykk for en uheldig politikultur, som beskrevet i Gjørv-rapporten: Man mister det store bildet – beredskap for borgerne – i ønsket om å bygge opp en egen, eksklusiv ressurs som kan begrunne økt økonomisk tilskudd. Denne utredningen har det store bildet som perspektiv.

Vi har mottatt opplysninger om at enkeltpersoner i politiledelsen over tid har motarbeidet og er uvillige til å samarbeide med HV om samfunnets felles beredskap. Vi trenger ikke finne ut hvem dette er eller mene noe om riktigheten av disse opplysningene, men kan i stedet vise til andre eksempler:

- Det er fremkommet opplysninger om at politiet ikke finner anledning til å stille som bidragsytere på liaisonkurs på HV-skolen Dombås. Liaisonkurs utdanner forbindelsesoffiserer fra Forsvaret til et best mulig utviklet sivil-militært samarbeid. På disse kursene bidrar andre offentlige etater, som for eksempel Fylkesmannen og kommunene.
- Det er på det rene at fem år etter politiinnsatsen 22. juli 2011 er samarbeidet mellom politi og HV svært lite utviklet på taktisk nivå, til tross for at Forsvaret er på tilbudssiden. Heimevernet er åpen for slikt samarbeid. Mediebilder av politi og HV side om side på større øvelser gir ikke noen reell indikasjon på at samarbeidet virker annet enn i de situasjoner bildene viser.
- Politiets deltakelse på øvinger er sterkt begrenset, også på grunn av arbeidstidsbestemmelser som gjør det vanskelig for politimannskapene.
- Det er ikke tvilsomt at politifolk på taktisk nivå ønsker å trene sammen med HV – det er ledelse på ukjent nivå som er proppen i systemet.
- Det er ukjent om politidirektoratet har satt samarbeid med Forsvaret/HV i et system som virker på bakken, og om dette er et satsingsområde for bedre samlet beredskap. Derimot er man kjent med at mange av avtalene mellom politidistrikter og HV-distrikter med fordel kunne vært mer konkret på hvem, hva, når, hvordan og eventuelt hvor. Konkrete avtaler gir best utgangspunkt for reell trening på samarbeid.

Det synes å være kontrast mellom Stortingets syn på samfunnsberedskap på tvers av etater på den ene side og politidirektoratet og nye gjenopplivningsforsøk av politireserven som egen, kostbar ressurs på den annen side.

En har særlig merket seg at politidirektøren så sent som under den forhøyede terrortrusselen i fjor uttalte at «han ville be om hjelp fra Politireserven fremfor Heimevernet, Hans Majestet Kongens Garde og Forsvarets spesialstyrker» ved kriser³⁴. Det forutsettes at han er korrekt sitert – og uttalelsen indikerer at det er behov for å justere kurs for en best samlet beredskap for samfunnet.

Styrk Heimevernet! bygger på det tverrfaglige enstemmige rådet til beredskapsutvalget i NOU 2013:5 «Når det virkelig gjelder...» I avsnitt 7.1 heter det blant annet³⁵:

«Utvalget anbefaler en avvikling av Politireserven. Utvalget mener at det ikke er riktig å opprettholde en tjeneste som ikke blir brukt. Politireserven er ikke benyttet siden OL i 1994 og aldri i en akutt-situasjon. Utvalget anser det usannsynlig at Politireserven vil bli etterspurt som forsterkningsressurs i fremtiden når den hittil ikke har vært satt inn, trass i alvorlige hendelser. Politireserven har dessuten

³⁴ https://www.nrk.no/norge/_politireserven-ikke-reell-ressurs-1.11851155

³⁵ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2013-5/id721192/?q=&ch=9#KAP7-1>

meget lav øvingshyppighet og dårlig utstyr. **En eventuell opprettholdelse av Politireserven ville måtte kreve en omlegging av regelverk, rutiner, organisasjon, utdanning og trening. De økonomiske konsekvenser vil i så fall bli betydelige.** En satsning på Politireserven vil antakelig økonomisk gå på bekostning av politiets øvrige aktiviteter som utvalget mener har en mye større positiv samfunnseffekt» [våre utb].

Det tverrfaglige beredskapsutvalget – hvor også politiet var representert – fortsetter i samme avsnitt:

«Utvalget vurderer det slik at de oppgavene Politireserven er tillagt kan utføres bedre av Heimevernet og Sivildforsvaret. Heimevernet er til stede over hele landet, har en langt hyppigere øvingsaktivitet enn Politireserven og bedre våpentrening».

Å foreslå en egen kapasitet helt fra bunnen av når Stortinget så klart har sagt at det er HVs oppdrag å støtte politiet og HV er trent og utrykningsklar for oppgaven, fremstår som merkelig.

I forslaget om politireserve fremgår ikke at politidirektoratet har vurdert suksess-samarbeidet i vårt nære naboland Danmark, jfr avsnitt 7.2. Det er ytterligere merkelig. I og med at norsk og dansk politi og HV er noenlunde likt organisert, ville det vært naturlig å i alle fall *vurdere* om den danske modellen vil ha noe for seg for den samlede norske beredskaper. Det er ikke gjort.

10.4 Spørsmålsteget ved realismen i kostnadsanslaget

En er også i tvil om PODs økonomiske estimat for kostnadene er realistisk. Selv i HV-sammenheng – hvor mye innsats gjøres frivillig og på dugnad – ville det neppe la seg gjøre å 600 godt trente og utstyrte mann-kaper for så liten kostnad som POD hevder.

Formentlig vil politireserven bli vesentlig dyrere enn estimatet fra POD.

Denne tvilen om realismen i PODs gjenopplivningsforsøk var også del av prosjektgruppens svar på forespørsel fra Verdens Gang 3. august 2016:

– Heimevernet er i stor grad bygget på dugnad og frivillighet, og selv ikke HV vil kunne stille 600 mann med godt utstyr for den prisen POD estimerer. Dette kan komme til å se fint ut på papiret, men det avgjørende for borgeren er jo om det virker. Og det gjør Heimevernet³⁶.

Styrken på 600 reservister – fordelt over hele landet – vil dessuten ha svært begrenset utholdenhet i tid og rom, målt opp mot de 45.000 HV kan trekke veksler på.

10.5 Hvor blir soldatkompetansen fra førstegangstjenesten best ivaretatt?

Det fremgår videre at politiet ønsker å legge beslag på mennesker som Forsvaret har utdannet til soldater til forsvar av landet. Politiet vil ikke selv gi reserven en grunnleggende politiutdanning, til tross for at politiet har egen høyskole. Direktoratet vil tappe fra forsvarsbudsjettet:

«I henhold til lov om tjenesteplikt i politiet av 21. november 1952 og lov om verneplikt av 17. juni 1953 kan mannskaper som har gjennomført militær førstegangstjeneste innkalles til repetisjonstjeneste i Politireserven (PR)...³⁷»

En politireserve vil dermed «spise av» allerede begrensede ressurser som er utdannet til forsvar av landet også ved krise/krig. Siden så vidt få gjennomfører førstegangstjenesten, er det en reell risiko for at en politireserve vil spise av ressurser som Heimevernet trenger for å løse oppgavene Stortinget har tildelt.

Stortinget bør etter dette spørre seg hvor kompetansen fra militær førstegangstjeneste best blir ivaretatt for fremtiden.

I en politireserve som foreslått, vil personell utdannet til soldater få politioppdrag og trening hvert tredje år. Det er sannsynlig at soldatferdighetene raskt vil forvitte, og samfunnets investering i forsvar forsvinne.

For å ivareta kompetansen, er det neppe tvilsomt at HV er det klart beste alternativet for å sikre at samfunnets investering i soldatutdanning blir tatt best vare på – både til fred/krise-oppdrag og til forsvar av landet ved krise/krig.

10.6 Oppsummert: Politireserven bør få hvile i fred

Det vises for øvrig til Danmarks gode erfaringer med HV til støtte i politioperasjoner som overhodet ikke er vurdert av politidirektoratet, og den sivil-militære kapasiteten som resten av Europa satser på for beskyttelse i et uforutsigbart grenseland mellom fred/krise/krig som ikke er vurdert av LTP.

Styrk Heimevernet! finner det unødvendig å karakterisere forslaget om å gjenopplive politireserven. Faktum får tale for seg selv, og faktum er tilstrekkelig for en forsvarlig nedskyting av forslaget når samfunnet allerede besitter utrykningsklare kapasiteter som er trent og utstyrt til å gjøre akkurat den samme jobben. At dobbelkapasitet er unødvendig kostbart og uhensiktsmessig ved kriser, fremstår som rimelig klart.

Derimot synes det grunnlag for å minne politiet om et større engasjement og initiativ til felles trening mellom politi og HV til beste for samfunnets samlede beredskap, i lys av lovgivers føringer og vedtakelsen av politilovens § 27 a.

Etter dette bør gravingen i politireservens grav stanses, før ytterligere offentlige midler forbrukes på et prosjekt som ble erklært dødt allerede sent på 1900-tallet.

For alle praktiske formål: Politireserven er død og begravet, og bør få hvile i fred.

³⁶ <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/terrorangrepet-22-juli-politiet-og-beredskapen/politireserven-er-doed-og-begravet-og-maa-faa-hvile-i-fred/a/23752272/>

³⁷ www.politi.no

11 Forslag til vedtak

Etter dette skal vi på vegne av medlemmene i prosjektgruppen Styrk Heimevernet! få fremme følgende forslag til

v e d t a k:

1. Stortinget vedtar slikt samfunnsoppdrag for Heimevernet:
«Heimevernet skal på ordre snarest over hele landet i krise/krig løse militære oppdrag samt i fred/krise støtte politiet/andre sivile etater, i den hensikt å verne befolkningen og kritisk infrastruktur, vokte over demokratiske institusjoner og virke over tid».
2. Stortinget gir følgende føringer til regjeringens utredning av landmakten:
 - HV skal i løpet av langtidspersiden økes i antall soldater over hele landet. Innsatsstyrkene bør snarest bygges opp til opprinnelig størrelse i 2005 på minst **5000 soldater**.
 - Alt HV-befal skal trene minst åtte dager i året, og alle mannskaper minst seks dager i året.
 - Alle HV-manskaper skal ha personlig verneutstyr inkludert vernevest.
 - Regjeringen skal utrede om HV skal ha pansrede kjøretøy, idet en HV-soldat mest sannsynlig er den første som vil stå ansikt til ansikt med en fiendtlig inntrenger.
 - Innsatsstyrkene skal trene like mye som da styrkene ble etablert i 2005, det vil si 25-30 dager i året (mot dagens 15-20 dager).
 - SHV skal styrkes, blant annet ved å ta vare på personellkompetansen og materiell – herunder Hellfire-kapasitetene – hvis KJK nedlegges.
 - HV skal beholde desentralisert struktur, slik at HV har den samme militære tilstedeværelsen over hele landet som i dag. HV-11 skal ikke legges ned.
 - En styrking av HV må innebære en styrking av Hæren. Samarbeidet mellom HV/Hæren skal styrkes og trenes, i den hensikt å effektivt beskytte landterritoriet.
 - Regjeringen skal utrede om HV skal tilføres tyngre våpensystemer, som for eksempel Javelin anti-tank missiler, Hellfire missiler hvis KJK nedlegges og bombekastere som svensk HV har.
 - HV skal – i likhet med i Danmark og andre land – være politiets reserve i fred/krise.
 - Regjeringen bør legge en plan for treningsmål mellom HV og politiet/sivile beredskapsaktører, jfr den tverrfaglige beredskapsutredningen i NOU 2013:5.
 - HVs budsjett trappes opp fra tilsvarende dagens tre prosent til tilsvarende fire prosent i 2017, og videre til tilsvarende seks prosent ved utløpet av langtidspersiden.

På vegne av medlemmene i prosjektgruppen Styrk Heimevernet!,

Geir Dolonen-Marthinussen, Husnes
Sjak R. Haaheim, Drammen
Frode Larsen, Bergen
Hans Arne Ring Thomsen, Balsfjord

Alf Helge Hermansen, Sandvoll
Espen Leiksett, Hønefoss
Mai-Linn Spigseth, Bergen
Daniel Martinez Welhaven-Overaae, Røyken

12 Bilag 1 – Heimevernet – noen tanker om fremtiden (Oberst Arne O. Hagtvedt)

Av oberst (P) Arne O. Hagtvedt

11. juli 2016.

Tidligere forsvarsminister Jens Chr Hauge (AP) uttalte i etterpåklokskapens lys etter andre verdenskrig følgende:

«Vi hadde vært blinde og døve og urealistiske, selv etter at Hitler kom til makten. Vi hadde forsømt å forberede oss også på det verste alternativ, hvilket et suverent rike må gjøre.

Vi hadde latt vårt forsvar forfalle og sagt at det kan ikke hende her.

Vi hadde latt det bli avstand mellom folk og forsvar.

I ikke liten utstrekning hadde vi diskreditert det militære.

Når sant skal sies ble ord som patriotisme og offervilje betraktet som litt svulstige».

12.1 Bakgrunn

Regjeringens langtidsplan (LTP) for Forsvaret ble nylig lagt frem, og den har nærmest forårsaket en storm av kommentarer og innlegg fra leg og lærd. Det er lenge siden engasjementet for forsvarssaken i Norge har vært så stort. Fellesnevneren for alt dette er at Forsvaret foreslås gitt en innretning mot NATO-innsats, på bekostning av innsats i Norge. Spesielt oppfattes det slik at landforsvaret av Norge nærmest skal bli en illusjon. Mange, både i og utenfor Forsvaret, er uenig i dette.

Den egentlige årsaken til Forsvarets krise er konsekvent og langvarig underfinansiering, koblet med kortsiktig håp og tro på at «ting ordner seg» samt troen på at NATO/USA ordner opp for oss hvis det skulle gå galt.

Resultatet er et Forsvar som er nær ved totalsystemkollaps, men som forunderlig nok likevel leverer når det gjelder visse deler av innsatsen. At dette igjen går på bekostning av det øvrige forties. Under NATO-møtet i Warszawa i juli forpliktet Norge seg til å sende en kompanistridsgruppe på ca 200 til den nye NATO-styrken i Baltikum. Prislappen antydes visst til å ligge på mellom 150 og 175 millioner. Til sammenligning skal SHV koste rundt 60 millioner i året.

LTP er basert på Forsvarssjefens «råd» om hvordan Forsvaret kan opprettholdes på et angivelig tilstrekkelig, men minimalt nivå – sett i et 20 års perspektiv. Tidsperspektivet i seg selv burde tenne varselampene. Planen for økonomisk opptrapping/styrking av Forsvaret har allerede gått i vasken, da Regjeringen foreslår å bruke 165 milliarder kroner (kanskje – iht visse litt merkelige regnemåter), mens FSJ mente man trenger minst 175 milliarder. En årlig underfinansiering på 2 – 4 milliarder er ingen styrking, men er fortsatt underfinansiering! «Styrking» betyr ikke bare anskaffelse av nytt materiell, men bemanning, utdanning, trening/øving og logistikk. De aller fleste skjønner dette. Og når Hæren reduseres til nesten ingen ting, land-HV reduseres til et sted mellom 30 000 og 40 000, SHV legges ned, KJK legges ned etc, så stiger harmen i folket. Vi vil ikke bli forsøkt ført bak lyset av våre egne politiske myndigheter.

I det siste (sommeren 2016) har det blitt tydeligere at håpet om lynraske forsterkninger fra NATO er basert på feil premisser. Norge satser iht LTP sterkt på nye kampfly – som vi absolutt trenger, men reduserer landmakten (Hæren/HV) til nesten ingenting. Det skaper en ubalanse som man ikke trenger å være FFI-forsker for å skjønne. Noe av bakgrunnen ser ut til å være den nærmest vedtatte sannhet at noen form for fremmed invasjon av regulære militære styrker på norsk territorium ikke kommer til å skje. Akkurat denne troen er sterkt omdiskutert i Norge, og flertallet ser ikke ut til å være enige.

Da burde det være innlysende at en fornuftig vei å gå er å utvide og styrke HV. Derved skaffer vi oss et landsdekkende land- og kystforsvar som vil utgjøre «kartet» som de øvrige styrker kan operere på.

12.2 Noen tanker om utviklingen av Heimevernet

HV ble formelt opprettet ved Stortingsmelding nr 32 den 6. desember 1946. HV ble ikke opprettet som en egen forsvarsgren, men som en selvstendig militær styrke underlagt Hæren. Den 7. desember la GIHV frem for FD «Bestemmelser om etablering av Heimevernet». Han gikk bl a inn for å bemanne avdelingene med frivillige pluss et innslag av vernepliktige. Frivillighet og entusiasme var viktige byggesteiner i etableringen av HV.

En senere GIHV, generalmajor Ole Jacob Bangstad, har beskrevet HV's egenart slik:

«Den måten som HV har oppstått og utviklet seg på, har gitt HV en annen karakter enn forsvarsgrenene. Først og fremst ved en sterk forankring til personellet hjemsteder, en utstrakt desentralisering av myndighet og ansvar, en egen arbeidsform – kall den gjerne «umilitær», rom for initiativ og frivillig innsats, og nærhet til det sivile samfunn».

Svært mange ting fra opprettelsesperioden har fortsatt relevans i dag. Selv om dagens New Public Management og «blårusstenkning» ikke

liker det må man ikke glemme at Forsvaret og HV utgjøres av ekte mennesker med tanker og følelser. Utnytt dette i videreutbyggingen og oppgraderingen av HV!

12.3 Trusselbildet og den dimensjonerende oppgaven

Fremtidens trusselbilde slik det beskrives i LTP omfatter i liten grad tanker om full skala invasjon av deler eller hele Norge.

Dog er det slik at vi i militær sammenheng alltid prøver å legge det verst tenkelige scenario til grunn, og det må da bli total, eksistensiell krig på norsk territorium. Det er den dimensjonerende oppgaven. Om vi organiserer, utrufter, utdanner og trener for det, så vil oppgaver lavere på konfliktskalaen lettere kunne la seg løse.

Om vi f eks satser på fredstidsoppgaver og «lettere» støtte til Politiet ved mindre terroraksjoner etc, så vil vi stå hjelpeløse ved alvorligere tilfeller.

Konklusjonen må bli at HV må organiseres, utrustes, utdannes og trenes for innsats i et full krigs-scenario. Etter mitt syn blir alt annet meningsløst, og en sløsing med menneskeliv og andre ressurser.

12.4 HV er og forblir vårt territorielle forsvar.

Land-HV, Sjø-HV og Luft-HV (i den grad det eksisterer) utgjør i realiteten Norges territorielle forsvar. Formelt fikk HV overført territorielt ansvar høsten 2002, da de siste av Hærens territorielle regimenter ble nedlagt. Jeg var selv regimentssjef den gangen (Jegerkorpset – Akershus regiment), og signerte territoriell kommando over til distriktssjefene for HV-02 og HV-04. Sjefen for Distriktskommando Østlandet ledet seremonien. Like etter ble også DK-nivået i Hæren nedlagt. Dette er virkeligheten, og i dagens situasjon er det antagelig tjenlig å bygge videre på den.

12.5 HV må styrkes – ikke reduseres!

Som territorielt forsvar er HV den suverent billigste løsningen. Det har også en sterk forankring i grunnleggende demokratiske og folkelige verdier. Gitt en videreutvikling basert på det eksisterende, men innrettet mot fremtidens oppgaver vil HV kunne være svaret på Norges behov for territorielt forsvar, inkludert i kystsonen. Kanskje også for lokalt luftforsvar.

I stedet for å stole på et mirakel (NATO-forsterkninger) må vi satse på den delen av Forsvaret som enklest og billigst kan løse oppgaven med å sikre/forsvare territoriet: HV.

HV kan for øvrig også løse oppgaven med å sikre mottaksområder for forsterkninger på land og ved kysten, samt være Host Nation Support Units.

HV utgjør en støtte og forsterkning til det sivile samfunn (sivil beredskap, Politiet osv), og dette bør videreføres.

12.6 I-styrkene

Land-HV's skarpeste elementer er i dag innsatsstyrkene (ca 3 000). Disse bør utvides til kanskje nærmere 5-6 000, rett og slett fordi at de ER de skarpeste/beste avdelingene. Og fordi at de rekrutterer bra nettopp på grunn av dette. Ingen tvinges inn i I-styrken – det er frivillig og under sterk konkurranse. Betingelsene for tjeneste i I-styrkene må også bedres, slik at personellet står lengre i stillingen.

Da HV-016 ble nedlagt i januar 2011 ble det fra FSJ hevdet at en av årsakene var at trusselen fra fremmede spesialstyrker på norsk jord ble ansett som ikke lenger å være til stede. Dagens utvikling tilsier vel at dette kan reverseres.

Nå er trusselen fra fremmede spesialstyrker og «små grønne menn» tvert i mot den mest aktuelle på norsk jord i en tidlig fase av en konflikt. En gjenoppretting av en HV-016-lignende styrke bør derfor vurderes. Omfanget bør i så fall være minst like mange tropper som HV-016 hadde. Det ble hevdet at hver HV-016-soldat kostet en tiendedel av hva en yrkessoldat koster samfunnet. Det er også et argument.

Å hevde/håpe at Politiet skal kunne hamle opp med de små grønne menn, statsstøttede terrorister eller andre militært pregede inntrengere er håpløst. Kun HV (i første fase) kan takle slikt, før evt FSK og/eller tyngre enheter kommer til.

12.7 Mannskapssituasjonen

For et par tiår siden var HV på 83 000 mann. Med datidens førstegangstjeneste var det mulig å bemanne den strukturen. I dag har vi drøyt 60 000 vernepliktige menn og kvinner årlig. Kun ca 8 000 innkalles, og enda færre fullfører førstegangstjenesten.

Personell fra Hæren bør primært mobdisponeres i Hæren iht eget opplegg. HV bør få utdanne de fleste av egne mannskaper i 6 måneder, og supplere med spesialister utdannet i forsvarsgrenene.

12.8 Organisering av HV-styrkene generelt

Organisering, utrustning etc må reflektere oppgavene. Vakhold og sikring på objekter er en viktig oppgave, men nok ikke den aller viktigste. Statiske, stasjonære HV-enheter uten gode, forberedte stillinger og god ildkraft er lette mål, også for spesialstyrker. Etter mitt syn er det evnen til å bekjempe motstandere som er viktigst.

En klassisk tredeling av styrker kunne være et utgangspunkt: En tredel av styrken til bevegelig strid/offensive oppgaver. En tredel av styrken (maks) til å holde/sikre. En tredel delt i to – til reserve av bevegelige styrker samt adm- og støttefunksjoner.

12.9 Utrustning

- Oppgradering av HV's utrusting er i gang, men går alt for sakte og må forseres.
- **HV-soldatene er kanskje de første som kommer i strid. Personlig bekledning og utrustning (PBU) må derfor snarest få samme standard som i Hæren, inkludert skuddsikre vester.**
- Våpen: Utskiftning av AG-3 med HK-416 er godt i gang, men må forseres. I likhet med Hæren må dobbeltvæpning også innføres i stillinger hvor det er behov for det.
- NB: Sentralisert lagring av tennstempler og ammunisjon «av sikkerhetshensyn» må opphøre. I mange tiår hadde HV-soldater samt alt mobiliseringsdisponert befall i Hæren uniform, våpen og ammunisjon oppbevart hjemme. Det var ikke mange kriminelle handlinger forbundet med dette da, og vil neppe bli det i fremtiden. Våpenskap kan gjerne anskaffes. Da mange HV-folk er både skyttere og jegere har de kanskje skap allerede (hvis de eier våpen). Ellers kan HV sponse våpenskap. Avdelingsvåpen må fortsatt lagres mer sentralisert, jfr nytt logistikkonsept (kontainer etc).
- HV må få tilført BK (fotplate, hjulkjøretøy – evt også LTK/S og LTK/V).
- **Enkelte HV-enheter må få tilført pansrede hjulkjøretøyer.**
- HV må få tilført tyngre PV-våpen enn 84 mm RFK, f eks JAVELIN.
- HV må få tilført MANPADS.
- Moderne og krypterte sambandsmidler må tilføres i alle ledd.

13 Bilag 2 – Om samfunnsøkonomi ved å satse på HV mv (Oblt Ulf T. Kolstad)

Av oberstløytnant (P) Ulf T. Kolstad, tidligere distriktsjef i HV-11

Argumenter mot kutt av 10000 Heimevernssoldater og nedleggelse av Møre og Fjordane Heimevernssdistrikt 11 med utgangspunkt i gjeldende oppdrag til Forsvaret, Heimevernet samt regjeringens 7 tema til Forsvarssjefens fagmilitære råd samt samfunnsøkonomisk nytte

13.1 HV er rimeligst på landforsvar

Heimevernet er i dag Forsvarets eneste landsdekkende organisasjon og utgjør som sådan 67% av Forsvarets krigsstruktur i 2016.

Heimevernet finansieres med 3% av det årlige bevilgede Forsvarsbudsjettet.

Rimeligere er det ikke mulig å få et landsdekkende forsvar av vårt territorium.

Tildelingen drifter 11 HV-distrikter som leder 252 HV-områder og 15 innsatsstyrker på sjø og land. Totalt 45000 soldater.

Tildelingen tillater et for snevert antall øvingsdøgn.

I dag prioriteres innsatsstyrkene med et tilfredsstillende antall øvingsdøgn.

Hoveddelen av soldatene får imidlertid for få øvingsdøgn for optimal trening på oppdrag og til samvirkeøving.

13.2 Lite penger å spare på å kutte 10.000 HV-soldater

Midlene som skal til for å gi hele organisasjonen tilfredsstillende antall øvingsdøgn er små. Vi snakker om en økning av tildelingene til Heimevernet på 1 – EN – prosent.

En øking fra 3 til 4 prosent av årlig Forsvarsbudsjett er det som skal til for å få maksimalt effektiv øving på oppdrag og til samvirke for hele styrken på 45000 soldater. Dette er den beste samfunnsøkonomiske investering nasjonen Norge kan gjøre i forsvaret av eget land.

Og vi skal komme tilbake til hva man oppnår med en slik investering.

For å beskrive hva vi snakker om gir vi dette bildet:

Med basis i fullført verneplikt kan man forenklet si at man kan ansette en vervet soldat i forsvarsgrenene Hær, Sjø og Luft med en lønnskostnad tilsvarende hva det koster å øve 100 soldater årlig i Heimevernet.

Det betyr at ved å kutte 10000 soldater i Heimevernet slik Forsvarssjefens Fagmilitære Råd legger opp til, kan man finansiere en økning i forsvarsgrenene Hær, Sjø eller Luft med til sammen maksimalt 100 vervede soldater.

Kunnskapen om Heimevernets kapasiteter og kompetanse er liten i den del av Forsvarets ledende offiserer som ikke selv har gjort tjeneste der. Dette faktum er det viktig å være klar over.

Alle offiserer i Heimevernet med yrkestilsetting har alle sin bakgrunn fra en av Forsvarsgrenene. Det har også det øvrige befall og soldater i organisasjonen.

13.3 Heimevernets bidrag til forsvaret av Norge – i dag og i overskuelig fremtid

La oss først repetere noen overordnede mål og oppdrag som er gitt til Forsvaret og Heimevernet:

13.3.1 Forsvarets høyest prioriterte målsettinger

- 1) å utgjøre en krigsforebyggende terskel med basis i NATO medlemskapet
- 2) å forsvare Norge og allierte mot alvorlige trusler, anslag og angrep innenfor rammen av NATOs kollektive forsvar
- 3) avverge og håndtere episoder og sikkerhetspolitiske kriser med nasjonale ressurser, herunder legge til rette for alliert engasjement om nødvendig.

13.3.2 Heimevernets oppgaver

- 1) Heimevernet fungerer som en hurtig mobiliseringsstyrke for Forsvaret, og er med sin lokale tilknytning et viktig bindeledd til det sivile samfunn og en rekke beredskapsaktører.
- 2) Heimevernet innehar det lokale territorielle ansvaret på vegne av sjef for Forsvarets operative Hovedkvarter.
- 3) Hovedoppgavene er vakthold og sikring av viktige sivile og militære objekter, nasjonal krisehåndtering, bistand til Politiet og øvrig støtte til det sivile samfunn.

13.3.3 Regjeringens sju temaer til FMR

Vi repeterer også Regjeringens sju temaer gitt til arbeidet med Forsvarssjefens Fagmilitære Råd som den ønsket belyst i FMR:

- 1) Prioritere evne til å løse de viktigste og mest krevende oppgavene
- 2) Styrke beredskap og evne til styrkeoppbygging
- 3) Videreutvikle et alliansetilpasset forsvar
- 4) Fortsette utviklingen av et moderne og høyteknologisk forsvar
- 5) Sikre en kostnadseffektiv og bærekraftig forsvarsstruktur
- 6) Sikre fremtidige personell og kompetansebehov
- 7) Legge til rette for effektive bidrag til samfunnssikkerheten

13.3.4 Vurdering og drøfting av temapunkt for temapunkt

13.3.4.1 Regjeringens TEMA nr 1: Prioritere evne til å løse de viktigste og mest krevende oppgavene:

Temaet avspeiler godt Forsvarets høyeste målsetninger og Heimevernets oppgaver.

Heimevernet har en hurtig mobiliseringsstyrke. Heimevernet vil hurtig oppdage fremmedelementer/inn-trengere med sin landsdekkende organisasjon og sin lokale kjennskap. Oppdage, isolere, overvåke og hvis mulig eventuelt eliminere med egen kapasitet. Hvis ikke, i samvirke med Forsvarsgrenene lede nødvendig ildkraft til det aktuelle målet.

13.3.4.2 Regjeringens TEMA nr 2: Styrke beredskap og evne til styrkeoppbygging

Gjennom sin hurtige mobiliseringsstyrke kan Heimevernet heve beredskapen hurtig. Det kan skje lokalt, regionalt eller nasjonalt.

En slik heving av beredskapen med Heimevernet sender et ønsket signal til en motpart, uten at økningen er aggressiv. Den er utelukkende intern, men sender et tydelig signal om alvoret våre myndigheter legger til grunn ved handlingen. Dette opptrappes videre gjennom mobilisering av Forsvarsgrenenes stridende styrker.

13.3.4.3 Regjeringens TEMA nr 3: Videreutvikle et alliansetilpasset forsvar

Heimevernet vil sammen med det øvrige Forsvar sikre og støtte mottak av allierte styrker når nødvendig. Ved sin landsdekkende organisasjon kan Heimevernet gjennomføre slik støtte også dersom planlagte lokaliseringer ikke lenger er tilgjengelige. Heimevernet gir en stor grad av fleksibilitet og mulighet for improvisasjon.

13.3.4.4 Regjeringens TEMA nr 4: Fortsette utviklingen av et moderne og høyteknologisk forsvar

Her har Heimevernet intet å tilby. Organisasjonen er ikke basert på høyteknologi i dag, men potensialet for å tilføre denne type våpensystemer er til stede når det er ønskelig. I første rekke kan man tenke seg tilføring av krumbanevåpen og bakke til luft rakettsystemer. Mobilitet kan tilføres alle enheter ved bruk av rekvisisjonsretten av sivilt materiell.

13.3.4.5 Regjeringens TEMA 5: Sikre en kostnadseffektiv og bærekraftig forsvarsstruktur

Gjennom sin utelukkende verneplikt-baserte organisasjon er Heimevernet Forsvarets mest kostnadseffektive og bærekraftige forsvarsstruktur.

Dette ved å utnytte soldater med fullført førstegangstjeneste fremfor å dimittere disse.

De gjør tjeneste til fullført verneplikt ved fylte 44 år.

De yngste årsklassene gis spesialutdanning og tjenestegjør i innsatsstyrkene.

Mange av Heimevernets soldater bringer med seg erfaring fra tjeneste i utenlandsoperasjoner, og står som sådan ikke tilbake for soldater i Forsvarsgrenene.

13.3.4.6 Regjeringens TEMA nr 6: Sikre fremtidige personell og kompetansebehov

Verneplikten ved førstegangstjenesten tilfører Heimevernet landets beste ungdom. Og i tilstrekkelig antall.

Mange har som angitt over verdifull erfaring fra tjeneste i utlandet.

Kompetansen sikres gjennom fullføring av førstegangstjenesten og den videre utdanning i Heimevernet.

Heimevernet har alltid utgjort en nødvendig reserve for gjennomføring av nasjonale oppdrag i utlandet.

Spesielt når slike oppdrag varer i svært lang tid har dagens styrker i Forsvarsgrenene Hær, Sjø og Luft ikke den nødvendige utholdenhet med egne mannskap.

Også hyppigheten av antallet slike oppdrag etter hverandre kan gjøre det nødvendig å trekke på reserver fra Heimevernet.

At det er slik skyldes nedbyggingen av forsvarsgrenene der prioritering i teknologi og mobilitet har øket kostnadene slik at antall enheter har stadig blitt redusert.

Det at Heimevernets soldater er en reserve tilsier at kvaliteten og kompetansen for disse er tilfredsstillende.

13.3.4.7 Regjeringens TEMA nr 7: Legge til rette for effektive bidrag til samfunnssikkerheten

Heimevernet har i fred liaisonenheter til alle sivile myndigheter, i alle distrikt og områder. Heimevernet øver på samvirke med disse.

Heimevernet vil med sin landsdekkende og lokale organisasjon og kjennskap bidra når nødvendig til politiets operasjoner. Dette ved isolering, overvåking og om nødvendig eliminering av elementer av terror eller andre former for trusler innenfor politiets ansvarsområde.

Ved naturkatastrofer er Heimevernet lokalt ofte den eneste organisasjon med struktur og eget samband som kan bistå sivile myndigheter med vakthold og koordinering.

Ved ulykker med buss, tog og fly kan Heimevernet isolere områder, utøve vakthold samt bistå i redningsarbeidet med egne sanitetsenheter, og med koordinering av den totale innsatsen sammen med politiet.

Ved utbrudd av epidemier i folket eller i dyrebestanden, vil Heimevernet bistå veterinærmyndighetene med isolering, vakthold og med rensing. Der det er nødvendig med våpen avhengig av epidemiens type og karakter.

13.3.5 Oppsummering

Heimevernets operasjoner er territorielle på land men også på sjøen. De er gjerne koordinert med andre fellesoperative ressurser og sivile etater. De fokuserer på å beskytte militære kapabiliteter, kritisk infrastruktur og befolkningen i et definert landområde. Hovedelementene i territorielle operasjoner er vakthold og sikring av viktige militære og sivile objekter, infrastruktur, territoriell overvåking og kontroll. Tilrettelegging for og mottak av mobile landstyrker og allierte forsterkninger, og sivil-militært samarbeid på lokalt og regionalt nivå.

Dette er hva Heimevernet i sum bidrar med i dag.

Heimevernets mannskaper overført fra førstegangstjeneste må godkjennes av en HV-nemnd der representanter fra politiet, lokalsamfunnet og Forsvaret der det vurderes om har den sikkerhet som kreves for å bli HV-soldat.

Dagens Heimevern løser sine oppdrag med ressurser som ikke kan sammenlignes med hva tilsvarende organisasjoner i andre land rår over. Eksempelvis britenes Territorial Army eller US National Guard. Uten sammenligning for øvrig.

13.3.6 Anbefaling

Med bakgrunn i beskrivelsene i punktene ovenfor anbefaler vi at Heimevernets organisasjon beholdes på dagens nivå. Eller gis en moderat økning i antall soldater for å møte behovet i NORD uten svekkelse av landet for øvrig.

14 Bilag 3 – Heimevernets bistand til politiet (Bachelor PHS/MSC UiS/løytnant HV-08 Thomas Hebo)

Av Thomas Hebo, Bachelor Politihøgskolen, MSC, Universitetet i Stavanger, løytnant i HV-08

14.1 Naturkatastrofer mv

Politiet har tradisjonelt sett nyttet Heimevernet til alminnelig bistand, ref Instruks om bistand til politiet § 9 av 22.06.2012 endret 01.12.2015 og Politilovens §27 av 01.10.2015 endret 17.06.2015 .

Oppdragene varierer fra bistand i forbindelse med større leteaksjoner, transport og ubevæpnet vakthold i forbindelse med naturkatastrofer som for eksempel ras, flom og skogbrann.

Den mer skarpe delen av Heimevernets bistand til politiet, kommer inn under §13 håndhevelsesbistand. Etter anmodning kan Forsvaret bistå politiet, om nødvendig med bruk av makt innenfor de rammer som følger av politiloven § 6, ved

- a) forebygging og bekjempelse av anslag av særlig skadevoldende eller omfattende karakter, herunder vakthold og sikring av objekter og infrastruktur.
- b) ettersøking og pågripelse av personer som kan sette menneskers liv og helse eller vesentlige samfunnsinteresser i alvorlig fare og
- c) ulykker, naturkatastrofer og lignende for å verne menneskers liv og helse, eiendom og for å opprettholde ro og orden.

Utenfor tilfeller som nevnt i første ledd kan Forsvaret direkte i den operative politiaksjonen bistå med materiell som betjenes av militært spesialkyndig operatørpersonell.

14.2 Håndhevelsesbistand lite etterspurt

Håndhevelsesbistand er lite etterspurt fra politiets side, det er få eksempler på at Heimevernet er satt inn i et skarpt oppdrag for å støtte en pågående politioperasjon. Ett av unntakene er bruken av Innsatsstyrke Derby, etter terrorangrepet mot Utøya og regjeringskvartalet 22.7 2011. Innsatsstyrken sikret en rekke nøkelobjekter i Oslo sentrum, med sine innsatssoldater på en meget profesjonell måte etter anmodning om håndhevelsesbistand fra politimesteren i Oslo.

I håndboken politiets beredskapssystem del 1, punkt 6.3 Heimevernet står det følgende:

«Heimevernet (HV) er politidistriktenes viktigste samarbeidspartner i Forsvaret. Derfor har alle politidistriktene inngatt lokale samarbeidsavtaler med HV-distriktene. HV utgjør kjernen i det territoriale forsvaret i fred, krise og ved væpnet konflikt. HV vil kunne bistå politiet som avdeling.

Etter Heimevernloven kan HV kan pålegges tjeneste for å avverge eller begrense naturkatastrofer eller andre alvorlige ulykker.

Annen bistand til politiet enn den som er dekket av Heimevernloven, reguleres av bistandsinstruksen.

Dersom andre etater enn politiet ønsker bistand for å avverge eller begrense naturkatastrofer eller andre alvorlige ulykker, skal de etter Heimeverninstruksen anmode om dette via politiet»

Ut fra teksten, så kan man konkludere med at politiets forhold til Heimevernet er relativt konservativt. En har med vekslende grad styrket kunnskapen om hvilke kapasiteter Heimevernet besitter i de forskjellige politidistriktene. Dette er spesielt med tanke på at alle HV-distriktene består av en innsatsstyrke, med spesielt trent og motivert mannskap.

14.3 HV trent i maktanvendelse

Disse mannskapene kan mobiliseres hurtigere enn områdestrukturen og er oppsatt med moderne kommunikasjonsmidler, våpen, egenbeskyttelse og samband. Alle soldatene er trent i TIM (Trening i maktanvendelse), med fokus på objektvakthold og verbal kommunikasjon.

Soldatene trener på operere i tettbebyggelse og bysentra, med fokus på å skape trygghet og sikkerhet gjennom tilstedeværelse. Dette gjør styrken svært gripbar for de ulike politidistriktene, da de har et relativt stort volum og kan operere helt selvstendig over tid.

Sammen med områdestrukturen utgjør disse soldatene en seighet rent personellmessig, som kan frigjøre betydelige ressurser for politidistriktene hvis trusselnivået i Norge øker, eller i kjølvannet av en terroraksjon.

14.4 HVs ressurser og lokalkunnskap en styrke for politiet

Flyplasser, havneanlegg, offentlige bygg og kontorer har våre soldater og befal nøkkelkompetanse på å beskytte. Samtidig besitter de en stor lokalkunnskap, som kan avsløre unormale mønstre og handlemåter.

Heimevernets evne til å drive objektvakt hold, kan suppleres med betydelige sensorkapasiteter som Sjøheimvernets KYP (kystmeldeposter), patruljefartøyer og landkapasiteter som jegertropper og skarpskyttere med optiske og elektroniske sensorer. Dette er kapasiteter som vil være en vesentlig styrke for politiet, da deres sensorkapasiteter er svært begrenset og at de heller ikke har muligheter til å kommunisere med Forsvarets øvrige sensorkapasiteter noe Heimevernet og spesielt innsatstyrkene er utrustet for.

Alle HV distriktene er satt opp med egnet samband, noe som gjør distriktet i stand til å kommunisere med høyere ledelse i forbindelse med krig og krise, hvis andre kommunikasjonsformer faller ut som følge av naturkatastrofer, sabotasje eller krig. Sammen med godt utrustede sambandsavdelinger i stabsområdene, er dette en robust kapasitet for å styrke evnen til kommando og kontroll.

Distriktenes innsatstyrker er utrustet med en mobil kommandoplass, som kan lede operasjoner opp mot brigadestørrelse og dermed utgjøre en vesentlig ressurs for politiet. Hvis en hendelse eller situasjon øker behovet for å styrke kommando og kontroll under en operasjon, uten at dette overbelaster de stedlige operasjonssentralene. Med andre ord: Evnen til å lede seg selv, kun med tilstedeværelse av en liaison fra eller til politiet, øker handlekraften og proaktiviteten. Evnen til å danne et felles situasjonsbilde styrkes, og man unngår misforståelser og uenighet om terminologi.

14.5 HVs militærpoliti lite brukt

HV besitter også et stort antall MP-avdelinger, dette er MP-soldater og befal som har fått sin utdanning i Forsvarets øvrige avdelinger. Disse avdelingene er trent i sivil maktanvendelse og har utlevert ikke-dødelige maktmidler og er en stor ressurs for politiet. Dessverre er MP blitt lite brukt!

MP kan bistå politidistriktene med vakt og eskorte, samt trafikkjeneste og patruljetjeneste ved behov. Dette inngår i den tradisjonelle porteføljen til MP, det finnes også MP tilknyttet alle innsatstyrkene. Forsvarets

Øvrige MP-avdelinger har tradisjonelt sett hatt et tett samarbeid med politiet, spesielt Hærens MP-avdeling på Bardufoss har et samarbeid som en bør se nærmere på.

HV sine kapasiteter er svært mangfoldige og i mange tilfeller relativt lokasjonsspesifikke, enkelte distrikter er utrustet med beltevogner og snøscootere.

HV vil være en vesentlig ressurs i forbindelse med leteaksjoner og ekstremvær, terrenggående kjøretøy og lastebiler er også en del av distriktenes oppsetting. Noe som gir en høy grad av mobilitet for enkelte av avdelingene, mens andre er mer stasjonære og avhengig av rekvirerte kjøretøy.

14.6 Politiet må skaffe seg kunnskap om HVs støttekapasiteter

Skal politiet nyttiggjøre seg Heimevernets ressurser på best mulig måte, så må forståelsen for avdelingens egenart styrkes i politiet spesielt på stabsleder og operasjonsledersiden. HV er på mange måter en kadreorganisasjon og trenger noe tid for å gjøre seg klar, HV må på sin side tydeliggjøre sin klartid og hvilke ressurser som kan mobiliseres på kort varsel. I motsetning til politiet er ikke HV en 24/7 organisasjon. Derfor må og bør politiet være betydelig mer proaktive i sine planleggingsprosesser og gi god varslingsordre før en bistandsanmodning blir aktivert.

HV har betydelige ressurser på plan og planprosess, stabsoffiserene sitter på betydelig kapasitet innen beredskapsplanlegging og kommando og kontroll. Under hendelser og operasjoner over tid kan disse styrke politiets evne til å lede planprosesser, operasjonsplanlegging og øke yteevnen til politimesterens stab som rådgivere.

Kvalitetsreformen og hevingen av taktiske ferdigheter / utrustning har i manglende grad vært kommunisert til politiet.

Sammen med lokal tilstedeværelse, seighet og erfarent personell i alle landets kommuner er HV politiets viktigste bistandsressurs. Skal det fortsette, må dialogen og samarbeidet styrkes og HV sine avdelinger må bestå i dagens form. Evtnt må disse økes for å kunne møte gapet mellom politiet og Hæren, i et skiftende trusselbilde hvor hybridkrig og assymetriske trussler er en del av det utenrikspolitiske bildet.

II er allokert SHV I-styrkene og vil bli benyttet ca 20-25 døgn i året. I tillegg vil disse kunne benyttes på områdetreninger i fredstid.

- Investeringskostnader hvis KJK ikke videreføres:

○ 6 KJK Stridsbåt 90 m/Sea Protector:	Ingen investeringskostnader
○ Levetidsforlengelse av 6 Gyda/Hårek-kl FBF:	21 mill kr
<u>Totalt 12 båter</u>	<u>21 mill kr</u>

- Investeringskostnader hvis KJK videreføres:

○ Levetidsforlengelse av 6 Gyda/Hårek-kl FBF:	21 mill kr
○ Ytterligere levetidsforlengelse av 4 SHV SB90N:	10 mill kr
○ Levetidsforlengelse av 2 Stridsbåt 90N:	7 mill kr
<u>Totalt 12 båter</u>	<u>38 mill kr</u>

- Ytterligere levetidsforlengelse av 4 SB90 er pr i dag under teknisk klargjøring og begrenset oppgradering. Disse må oppgraderes ytterligere for å oppnå 10-15 års levetid.
- Det understrekes at det ikke er realistisk å øke FBF/SB90-poolen til 16 båter grunnet både økte investerings- og driftskostnader.

- Opsjon, les ønskelig:

Investeringskostnader 8 RHIB type II: 29 mill kr

RHIB type II er ikke en forutsetning for å drive med operasjoner med SHV I-styrkene slik FBF/SB90'ene er. Men tilføring av RHIB type II vil gi SHV I-styrkene mer båt tattisk fleksibilitet og derav økning av operativ evne.

Disse båtene skal fordeles på SHV I-styrkene med 2 båter hver. I tillegg vil disse båtene erstatte innleie av RIHB'er til områdetreninger i fredstid. Estimerte driftskostnader RIHB type II er ca 2,5 mill kr. Estimert leiekostnader på RIHB'er til områdetreninger er ca 1,5 mill kr. Mao vil RIHB type II medføre netto 1,0 mill kr i økte driftskostnader.

Men det understrekes igjen at mens FBF/SB90 er en forutsetning for å operere SHV I-styrker, er RIHB type II kun en økning av operativ evne/fleksibilitet. RIHB type II kan under ingen omstendigheter erstatte FBF/SB90!

15.4 Båter til SHV-områdene

Ivaretas ved rekvirering av sivile fartøyer og båter. (*Avtale inngått med fartøyeiere våren 2016, SH! ann*)

15.5 SHV som arvtaker for KJK-kompetanse/materiell i kystsonen

SHV I-styrker kan i dag bidra med flg mot NORTG hvis nedleggelse av KJK:

- Måldataanvising (TRU) for Nye Sjømålsmissiler (NSM) fra både KYP og FBF
- Battle Damage Assessment (BDA) etter NSM-angrep fra både KYP og FBF
- NCB-bording, dvs non-compliance bording
- Taktisk billedoppbygging i kystsonen (PICCOMP)
- Nær-styrkebeskyttelse av HVU (high value units) som f.eks amfibiefartøyer osv.
- Beach recce ifm amfibie-operasjoner

I tillegg vil SHV I-styrker kunne overta KJK's Hellfire-systemene da dette har meget lav brukerterskel. Dette løses ved å opprette egne Hellfiretropper som kun trener på dette i de respektive SHV I-styrkene. Hellfire-kapasiteten vil kunne benyttes både som støtte til NORTG og i vesentlig grad øke SHV's bekjemplings-evne i beskyttelse av objekter med sjøside.

Det understrekes at selv om SHV kan «erstatte» noen av KJK's kapasiteter, sier det seg selv at SHV ikke kan oppnå det samme kvalitative nivået som KJK som tross alt består av OPL/F-personell. Men med treningsrammen til I-styrker, vil man kunne oppnå et tilfredsstillende minimums nivå.

15.6 Driftsøkonomi for SHV

Tentativt tildelt budsjett for 2017 inkluderer ikke driftbudsjett for SHV. Såfremt SHV skal videreføres, må GIHV tilføres 107 mill kr på nåværende 2017-budsjett. I tillegg må årsverkrammen for GIHV økes med 41 årsverk ift årsverkrammen for 2017.

Dette er svært viktig og kan ikke neglisjeres hvis SHV videreføres!

16 Bilag 5 – Seks bekymrede ordførere ønsker styrket HV

Til Forsvarsdepartementet

Drangedal 16. november 2015

Høringsuttalelse til *Et forsvar i endring – Forsvarssjefens fagmilitære råd*

Ordførerne i de seks Grenlandskommunene; Kragerø, Bamble, Porsgrunn, Skien, Siljan og Drangedal er svært bekymret for den framtidige beredskapen i vår region dersom ikke forsvarsbudsjettet styrkes. I Forsvarssjefens framlegg til ny langtidsplan for Forsvaret, ligger det an til store kutt i de militære kapasitetene i Sør-Norge. Spesielt bekymret er vi for forslaget om reduksjon i Heimevernet.

I vårt område ligger det konkret an til en halvering av styrken i HV-03 Telemark og Buskerud Heimevernsdistrikt. Dette vil medføre en betydelig svekket beredskap for mennesker og viktige samfunnsfunksjoner i vår geografi. Spesielt er vi bekymret for beredskapen rundt industrien og tilhørende infrastruktur i Grenland.

Det er viktig å styrke satsingen på Heimevernet, blant annet på grunn av:

1. Potensielle mellomstatlige konflikter. Med økende bruk av «hybridkrig», kombinasjonen av militære og ikke-militære virkemidler i mellomstatlige konflikter, er Heimevernet et relevant styrkebidrag.
2. Potensielle terroranslag. Den siste tidens hendelser i verden synliggjør et reelt behov for tilstedeværende militær beredskap.
3. Naturkatastrofer, industrielle ulykker og søk- og redningsoppdrag. Minner om at Grenland er vertskap for landets største industriklynge.

Felles for situasjonene over er at Heimevernet har et volum som gir utholdenhet ut over det andre beredskapsaktører kan tilby. Videre er god lokalkunnskap og lokal tilstedeværelse egenskaper som gjør HV ekstra relevant. HV-soldater innehar både militære ferdigheter og sivil kompetanse som er nyttig i håndteringen av alle typer situasjoner og hele konfliktspennet.

Heimevernet innehar i dag territorielt ansvar i store deler av landet. Mer enn 7 av 10 soldater i forsvarets militære organisasjon er rulleført i et HV-distrikt. Heimevernet absorberer pr i dag kun om lag 3 % av forsvarsbudsjettet. Vår klare mening er at denne svært kostnadseffektive kapasiteten er avgjørende for beredskapen i våre kommuner og at den derfor må styrkes.

Hallgeir Kjeldal (sign.)
Ordfører i Bamble

Tor Peder Lohne (sign.)
Ordfører i Drangedal

Jone Blikra (sign.)
Ordfører i Kragerø

Robin Kåss (sign.)
Ordfører i Porsgrunn

Kjell Sølvørød (sign.)
Ordfører i Siljan

Hedda Foss Five (sign.)
Ordfører i Skien

Postadresse	Kontoradresse	E-postadresse	Telefon
Pb. 158 3701 Skien	Unionsgata 18 Kiosleraya	Karlanne.resare@ skien.kommune.no	37 650656

Bamble

Drangedal

Kragerø

Porsgrunn

Siljan

Skien

17 Bilag 6 – Fra folket til de folkevalgte om folkeforsvaret Heimevernet

For å gi Forsvarskomiteen et bilde av debatten som har pågått på Styrk Heimevernet! det siste året, velger vi å ta med spredte sitater fra de mer enn 12.000 medlemmenes bidrag. Vi ønsker å påvise bredden i engasjementet for HV blant borgerne.

Vi har medlemmer som er platearbeidere, lærere, politifolk, ordførere, sykepleiere, pensjonerte topp-offiserer så vel som sersjantter, advokater, bankfunksjonærer, beredskapsutdannede, direktører, rådgivere, leger, kommuneansatte og fra mange andre yrkesgrupper og bransjer.

Fellesnevneren er en interesse for vårt sivil-militære folkeforsvar Heimevernet – og et sterkt ønske om å skape effektiv beredskap for borgerne som verner, vokter og virker i fred/krise/krig, overalt alltid.

Vi bringer et utdrag av debatten om beredskap og landforsvar direkte, usminket og ufiltrert – fra folket til de folkevalgte om folkeforsvaret Heimevernet. I sitatene under finner du ytringer fra håndverkere så vel som fra en tidligere statsråd³⁹.

17.1 Om Stortingets rolle

John-Eirik Hagen Bare litt folkeopplysning, regjeringer legger frem forslag, Stortinget vedtar. LTP er fortsatt bare et forslag som Stortinget skal ta stilling til... Mye kan skje, og mye kan endres.

Jens Christian Mikkelsen Nå skal det sies at intet er vedtatt. Dette er starten på den politiske prosessen, så det er nå påvirkningen må starte. 😊

Ståle Børmark Støvland Det mest graverende i uttalelsene om denne "styrkingen" av Heimevernet som kom fra statsrådene er jo et tilsynelatende fravær av forståelse for at det er Stortinget som setter rammene for HV, ikke Forsvarssjef eller departement. Gjennomsnittsleseren vil nok likevel ikke reagere på dette, de bryr seg jo egentlig ikke om forsvaret utover å svare "Ja" i undersøkelser der det stilles spørsmål av typen "Ønsker du at Norge skal ha et sterkt forsvar?"

Gerd Anny Gjengstø Uff. Det kan fort bli ufred i dette landet med raseringen av forsvaret.

Bjørn Cato Olsen Jeg skjønner det at politikerne må prioritere mellom mange saker, men nå synes jeg faktisk talt at Forsvaret ikke kan underprioriteres lengre... Hva må til for å få politikerne til å skjønne dette?

³⁹ Moderatorgruppen har kun korrigert enkelte åpenbare skrivefeil, og lagt inn evt ord for forståelse av kontekst i klammer.

Are Tomasgard (Leder av Landsrådet for HV) Høyre og FRP sitt forslag til Langtidsplan som ble fremlagt i dag - er ikke endelig vedtatt. Stortinget skal behandle planen, og det vil ikke være første gang Stortinget griper inn og endrer regjeringens forslag. Vi sier fortsatt nei til reduksjon av antall HV- soldater: Nei til nedleggelse av Sjøheimvernet og Nei til nedleggelse av HV- 11. Det er uforståelig at regjeringen ikke ser verdien av en motivert HV-styrke. **Kutt og nedleggelser motiverer ikke. Det styrket ikke. Det gjør bare beredskapen dårligere.** Ordene om kampkraft og bærekraft blir tomme og pompose ord uten innhold dersom denne langtidsplanen blir vedtatt i høst.

Lisey J. Karljohansdatter Mer viktig enn noen gang, å styrke Heimvernet..

Oskar Hjelle Nå er et forslag lagt frem om fremtidens forsvar. Nå vurderer de å skjære ned på de som er billigs og som dekker hele landet både når det gjelder beredskap og støtte til allierte og egne forsvarsgrener. Jeg snakker da om HV. Den billigste forsikringen vi har.

17.2 Reaksjoner på påstander om «styrket beredskap»

Magne Ege Dahl Apropos - siterer professor Janne Haaland Matlary: "Det er sikkerhet for egne borgere og ikke «redde verden» som er en regjeringens første plikt."

Frode Larsen HVs treningsbudsjett kuttet med 1/3 i inneværende år, Innsatsstyrkene kuttet fra 5000 til 3000, områdestrukturen foreslått kuttet med 10 000 soldater og offiserer, SHV foreslått nedlagt (Avdelingen er avgjørende for å kunne sikre havner samt olje og gassanlegg), KJK foreslått nedlagt. Politihelikoptrene som han skrytet av er de samme som for 5 år siden, bare eldre...

Frode Lindgjerdet Den akutte beredskapen er kanskje bedre? Men hva med utholdenheten? Er vi i stand til å objektsikre vital infrastruktur og andre viktige mål i uendelig tid?

Øystein Norheim Festtaler, men realitetene er dessverre noe annet. **Kutt i styrkene er det motsatte av å styrke beredskapen.** Hjelper lite med god etterretning hvis man ikke har hær, luftvern, HV osv som kan forsvare nasjonen og ha avskrekkende effekt.

Ole Petter Stakkestad Jeg kan ikke se at demilitarisering og færre øvingsdøgn har noe som helst med styrking av beredskap å gjøre.

Stig Olav Johansen Har nylig dimittert etter 17 års tjeneste fra Heimevernet. Har hatt stillingen Lagfører geværlag hele tiden og har vært instruktør hele veien. Har vært med på 2 landsskytterstevner som ble arrangert i 2001 og 2011 i Bodø. **Tendensen i HV har vært nedbygging i alle år, lite penger å rutte med og øvelser har vært avlyst. Lite motiverende å fortsatt bli i HV etter oppnådd alder.**

Soldatene lurer virkelig hva som skjer. ... Det blir vedtatt at HV skal styrkes og penger skal bevilges, sies det. Når budsjetter vedtas er det bare ytterligere reduksjon i HV.

Er enig at HV bør styrkes og mer seriøsitet bør læres av både politikere og regjering. HV prøver å være seriøs, men det nytter ikke med falske løfter. ... Synes det er trist at det er blitt slikt.

Mvh avgått Sersjant Stig Olav Johansen, HV-14204.

Tor Sjøli Forsvarsministeren sier "Hun prøver også å fjerne kritikken ved å si at den er følelsesdrevet: «Kritikken er forutsigbar og i hovedsak fra de berørte.». **Visst fanden er den følelsesdrevet, det kalles engasjement, ikke unormalt hos folk som brenner for saken og ser at noe er galt.**

Erik-Andre Albrecht Her er det på plass med et opprør mot regjering og forsvarsledelse. Og forsvarsministeren tar feil. Det er nemlig ikke bare de berørte som er opprørt. Oppfordrer alle som er opprørt til å dele og skrive innlegg. Nok er nok.

Kurt A. Låbakk (leserinnelegg i Dagbladet 14. juli 2016) Langtidsplanen er en omstilling = nedleggelse og fjerning av kapasiteter. Bort med kystjegerkommandoen, Orion-flyene, Skjold-klassen, mineryddere, ubåter, 11 baser, redusere HV med 12000 og så videre. Det er mildt sagt søkt å si at man får økt forsvarsevne og at dette er en historisk satsing.

Frode Larsen Om hele politistyrken i fylket ditt ble nedlagt for å spare penger, slik at politiet i Oslo kunne få modernisert dataanlegget sitt. Hadde du da oppfattet det som en styrking av din sikkerhet?

Det er dette regjeringen prøver å hevde samtidig som de avviker forswarets rimeligste kapasitet.

En HV-soldat koster 2380 kr i mnd og det burde finnes noen Overalt, ALLTID! Rimeligere forsikring for din og landets sikkerhet finnes ikke.

Stein Tau Strand Auestad Forsvarsjefens fagmilitære råd var å sette tall på det absolutte minimum. At man deretter går 10 milliarder under dette, og så påstår at det er et «historisk løft» forekommer meg å være på grensen til det skamløse.

17.3 Om LTPs forslag til kutt

Geir K. Hove Kysten uten SHV, e som havet uten båta..

Stig Hope I dag opplever me som bur ute i distrikta at responstida på viktige beredskapsressursar vert lengre. Årsaka til dette er sentralisering i kombinasjon av dårleg infrastruktur. Å endra på dagens volum av HV-soldatar vil ramma distrikta er eg redd for. Eg er beredskapskontakt i ein kommune i Hardanger, og ser kor viktig HV lokalt er for ein kommune som ligg 2.5 times kjøring frå Bergen. Det vil ta tid å få ressursar på plass, viss me i det heile teke har vegar som er framkomelege. HV er ein viktig ressurs i slike kriser. Militært har og HV ein viktig rolle i forhold til å oppretthalde viktig infrastruktur som t,d kraft og vegaksar som vil ha stor betydning for overføring og forsterkning av andre sårbare samfunn. Eg vil for min del gje utrykk for å behalda strukturen slik han er i dag, og å auka treningsmengden for HV- soldatane.

Sverre Skimmeland Jeg forstår ikke at regjeringen stadig reduserer Heimevernet når man ser dagens trusselbilde i Europa.

Lars Echroll ... Det er definitivt ikke tiden for å redusere forsvaret av Norge ytterligere.

Odd Einar Dørum [tidligere justisminister, Venstre] LTP svekker hær, HV og kystforsvar!

Håvard Varø Vi er avhengig av å ha en reserve. Da er det ingen god ide å kutte HV med 10.000.

Steinar Grønnås ... I mitt hode er det helt uforståelig at eks Forsvarsbygg og det nye Forsvarsmateriell som ligger under dpt ikke er med på nedtrekket. I enkelte avdelinger ... er utgiftene til husleie over 60%.

Jon Thode (blogginlegg) HV styrkene er effektivisert i økonomisk forstand (sentralisert), men ettersom de ikke har på langt nær nok kjøretøyer, så kommer de til å bli sittende i de sentraliserte leirene sine, uten våpen og ammunisjon (slik som i 1940).

Jan Kenneth Steinsåker NRK melder i dag at regjeringen viderefører støtten til afghanske sikkerhetsstyrker i Kabul frem til 2020. Prislapp: 150 millioner kroner per år.

Jeg sier ikke at man IKKE skal gi dette bidraget, men viljen til å drifte en relativt kostbar lokal styrke i Kabul (om enn med mandat til operasjoner i hele landet) ser altså ut til å være til stede i høyeste grad.

Samtidig legges HV-11 ned her hjemme, en radering av vår EGEN lokale styrke i Sogn og Fjordane / Møre og Romsdal. Viljen til å drifte en billig lokal styrke på vest-/nordvestlandet er altså helt fraværende.

Selv om inntrykket i hovedstaden kanskje er at vi er bønder og fiskere som ingen er interesserte i uansett, sitter vi her vest på viktige gass- og oljeanlegg, råvareindustri (f.eks. aluminium), storskala vannkraftproduksjon, for ikke å snakke om matfatet utenfor vår ellers så strategisk velplasserte kyststripe og fjordarmer.

John-f Honningsvåg Halvering av styrken på Vestlandet vil gi en tilnærmet usynlig tilstedeværelse.

Sjak R. Haaheim "Heimevernet har et landsdekkende territorielt ansvar som innebærer ... mottak av allierte forsterkninger og sivilt-militært samarbeid. Heimevernet har en viktig rolle i å etablere lokal situasjonsforståelse og ved mottak av allierte styrker", heter det i Langtidsplanen avsnitt 5.2.2.

Forutsetningene for "mottak av allierte" og "lokal situasjonsforståelse" for våre allierte blir kraftig svekket hvis HV og SHV kuttet og ikke kan være lokalkjente øyne og øre langs mer enn 25.000 kilometer kystlinje og tusenvis av holmer og skjær.

Svein Jarle Jacobsen La en ting være klinkende klart: Der hvor NORTG og KV ikke opererer, blir kystsonen uten noen form for sjømiliter overvåkning og kontroll i krise og krig....dvs mesteparten av Norske-kysten.....til tross for hva enkelte inkompetente personer hevder, eksisterer det ikke noen reell effektiv erstatning for SHV som evner å dekke store deler av kysten innenfor grunnlinjen

Marius Ulvang Det skremmende er at Forsvarsbygg har rundt 1600 ansatte.....med andre ord mer personell enn de 3 manøverbataljonene Hæren disponerer...

Gunnar Sirevåg Stopp raseringen av HV. Hilsen styremedlem i Stavanger Forsvarsforening Gunnar Sirevåg

17.4 Om LTPs påstand om at det er vanskelig å rekruttere til HV

Frode Lyngbø Finnes ikke problem med rekruttering til det regulære HV.

Andreas Kallhovd Innsatsstyrkene flere steder får ikke lov til å rekruttere fullt opp siden det koster penger. Oppkledning av mannskaper til områdestrukturen er stadig offer for kutt, siden hver soldat som skal kles opp koster en gitt sum. I mer tynt befolkede områder er grunnlaget etter hva man får høre for tynt til å fylle opp. Men mye kunne vært fikset om vernepliktsverket tillot overføring kjappere.

Jonny Helland ... Det er korrekt som flere påpeker at vi (Innsatsstyrke Bjørn West i mitt tilfelle) ikke får holde opptak slik situasjonen er nå, samtidig som vi hver eneste øvelse mister folk av helt normale grunner som studieslutt, flytting osv. Det ryktes at vi nærmer oss like mange på opptaksliste som vi har i styrken, så gi oss midler til trening (!) og opptak, så gjør vi jobben vår. Når ammunisjonbudsjettet ble halvert for 2016 for oss som allerede har vært igjennom opptak og ønsker mest mulig trening, så kan ingen med hånden på Norges Lover si at der satses på Forsvaret og økt beredskap.

Frode Larsen ... Det er korrekt som du sier, at rekruttering ikke er noe problem og at det står mange på ventelister rundt omkring. Dette med at vi ikke har fylt opp avdelingene har skyldtes at det er gitt føringer fra oven om at vi bare får fylke opp 75% Dette skjedde før innsatsstyrkene ble redusert fra 5000 til 3000, og det har skjedd nå. Jeg har tidligere tatt opp lovligheten i slike føringer, da det bare er Stortinget som har rett til å bestemme over HVs struktur.

17.5 Om LTPs påstand om at HV er styrket med mer øving og mer materiell

I LTP hevdes i avsnitt 4.2.2.2: «Også Heimevernet har de senere årene blitt styrket med mer øving og bedre materiell, noe som gir forbedret evne til å bistå sivile myndigheter».

Vi spurte gruppens medlemmer som tjenestegjør i HV:

- Er HV styrket med «mer øving»?
- Er HV styrket med «bedre materiell»?
- Er HVs evne til å bistå sivile myndigheter «forbedret»?

Her er noen av svarene – uten kosmetikk – fra dem med «støvlene på»:

Henning Lundberg Mindre øving, og gradvis dårligere utstyr. Samarbeid med politiet opplever eg fortsatt som "noko vi jobber med å få til". Bra vilje på grasrotnivå, og lite vilje utover det....

Stephan Lund Som I-styrke soldat vil jeg svare:

1# Nei, vi har aldri trent mindre.

2# Endel nytt materiell har rullet ut de siste årene og det er bra. Men vi har fortsatt flere kritiske mangler. Mobilitet er f.eks et godt stikkord....

3# Ja, i teorien. Planverket er forbedret. Men skal det kunne ytes god støtte og bistand krever det at vi har et HV som prioriteres økonomisk for å kunne øke antall treningsdøgn og komplettere/oppgradere materiellsiden.

Tom Andreas Holt Abrahamsen Fra mitt ståsted i områdestrukturen, kan jeg rapportere følgende:

Mer øving: Nja. Vi er inne i 3-2 syklus, de siste to årene har vi øvet hhv 3 og 4 døgn. Neste år er det befallstraining, oppgitt årsak; økonomi.

Bedre materiell: Nja. Det nye materiellet vi har fått utlevert de siste ti årene er: 2 T-skjorter, Skytebriller, Hansker, HK-416 (hadde brukbart våpen fra før), Bag (stridssekk ikke utlevert grunnet økonomi).

En av leiebilene vi fikk på siste øvelse hadde firehjulstrekk, det kan vel kalles bedre...

Evne til å bistå sivile myndigheter: Nja. Vi løste et oppdrag for politiet på siste øvelse. Så vi har vel såvidt forbedret den evnen.

For å oppsummere. Jeg opplever IKKE at HV er styrket med mer øving. Vi kommer som regel ikke videre fra oppfriskning av grunnleggende ferdigheter.

Jeg opplever IKKE at HV er merkbart styrket med bedre materiell.

Jeg konstaterer at HV øver på å løse oppdrag gitt av sivile myndigheter. Om evnen er blitt forbedret har jeg ikke grunnlag for å uttale meg om.

Tor Halle Vi trener mindre. Siste øvelse var omvæpningsøvelse, dvs vi har begynt å få 416, som i manges øyne er bra. Det ble trent på fint lite annet. Mobilitet kan vi bare drømme om i en skarp situasjon, men som vanlig bruker man vel da egne biler....

Dag Sindre "Også Heimevernet har de senere årene blitt styrket med mer øving og bedre materiell, noe som gir forbedret evne til å bistå sivile myndigheter".

Feil. Ihvertfall i [Innsatsstyrke] Bjørn West. Jeg har vært der i 9 år og aldri før har vi trent så lite med så lite som nå.

Thomas Hebo Heimevernet skriver i motsetning til Forsvarssjefen, at HV sine Innsatsstyrker vil være de første som møter en fiende på norsk jord. ... Det står i skarp kontrast til uttalelsen om at det kun er brigadestrukturen som trenger pansra kjøretøy, da det kun er de som vil engasjere fienden i en skarp situasjon.

17.6 Om hvorfor Heimevernet må styrkes

Hugo Johansen Viktigste argumenter: Volum, utholdenhet, supplement til ordensmakt 😊

Bjørn Cato Olsen I en tid med økende spenning mellom øst og vest har vi behov for tiltak som kan trygge oss defensivt, men ikke virke truende og opptrappende på konflikten. HV er utelukkende et forsvarstiltak, og sett opp mot pengene, et desentralisert og godt forsvarstiltak. Det er vel ingen tvil om at selv et stort og robust HV noensinne vil være i stand til å gjennomføre større offensive operasjoner, og kan således ikke vurderes av vår nabo i øst som en territoriell trussel. Ingen andre militære tiltak gir like mye effekt pr krone, og ingen andre militære tiltak gir så lavt "tilskudd" til å bygge opp om spenningen i den nye kalde krigen som er under oppseiling.

Stian Klaussen Det som imponerer meg mest med HV er bredden i kunnskap når HV er samlet. At den gjennomsnittlige HV-soldat har noen år på baken skal man ikke le av. Spesielt i situasjoner der vi er i kontakt med det sivile samfunn vil dette være en styrke. Og sist med ikke minst: LOKALKUNNSKAP.

Torbjørn Jensen Penger! Et heimevern koster ingenting i forhold til det man får igjen for pengene! Og det er en gruppe som ikke trenger mange fast ansatte, og evt vokser seg stor og treg. Med andre ord lite omkostninger på alle plan.

Vetle Pedersen 1: Økonomisk forsvar.

2: Bra utnyttelse av verneplikten og sivil kompetanse.

3: Viktig bindeledd mellom det sivile og militære. Faktor som ikke må undervurderes.

4: Hvis HV klarer å mobilisere ... vil HV være en avdeling som er meget vanskelig og nøytralisere. HV vil binde store avdelinger og ressurser.

Daniel Bute Opstad Som slagordet til Kiwi: kjøpt (overalt, alltid), trygt (toveis forankring i det som forsvares) og billig.

Arild-André Syverstad ... Et annet moment i vårt flerkulturelle samfunn er muligheten for å putte minoriteter inn i telt med "nordmenn", få ting funker bedre integreringsmessig enn å møtes på like vilkår, i samme klær, i samme situasjon.

Knut Benjamin Aall ... HV-soldaten har lengre erfaring, og opererer i hjemtrakten hvor han er lokalkjent og har hele sitt sivile kontaktnett med seg. Den lokale forankringen sikrer også meget kort reaksjonstid og lang utholdenhet. Så lenge vi er landsdekkende er vi også OVERALT ALLTID.

Hva «generalen i heimen» mener om HV

Terje S. Knutsen Jeg spurte fruene: Hva er det viktigste med Heimevernet? Svaret er: Lokal følelse av trygghet. Hvis det skulle skje noe her, hvis vi ble oppsøkt av noen med ondt i sinne, så er det lokale folk på plass. Folk vi kjenner og stoler på.

Kjetil Torsteinsen 1. Allsidig kompetanse hos soldatene fra det sivile liv.

2. Lokal identitet og kontaktnett.

3. Trygghet for det norske folk. Både i fred og krigstid.

Magne Pedersen 1. Kjente folk med militærkompetanse spredt over hele landet som kan samvirke i fokusområder.

2. Avdekker avvik fra normal svært raskt, spesielt ifm maritimt situasjonsforståelse.

3. Styrkemultiplikator i samvirke med andre egne. (Hær, Luft, Sjø eller øvrig NATO)

Thor Christoffersen Billig, kort reaksjonstid og landsdekkende utbredelse er et av de tre beste argumentene jeg kan komme på. Men HV må tilbake til "2003 standard" mht beredskap, størrelse og organisering om HV skal ha en reell betydning for et forsvar av Norge. Frem til 2003 var det helt vanlig å gjennomføre årlige lokale avsnittsvise beredskapsøvelser i HV distriktene. Kravet for bestått var at minst 60% av personellet var møtt innen 4 timer. Det var vanlig at minst 3/4 av HV områdene klarte dette kravet. Og husk et frem til 2003 hadde Heimevernet REELL beredskap med komplette våpen og ammunisjon hjemme hos den enkelte HV-soldat samt lokale områdevisse beredskapslagre med beredskap- og reserve ammunisjon til alle våpentypene de var oppsatt med.

Per Olav Vaagland HV sikrer vårt land territoriell kontroll. Argumentene er som følger:

1) LHV er de første som vil møte en trussel på norsk jord.

2) SHV gir oss muligheten til overvåkning av kystlinjen ved en forhøyet beredskap.

3) HV gir usedvanlig stor effekt i forhold til kostnadene. Etter fullført førstegangstjeneste kan man velge mellom å betale lønn til en (1) grenader i forsvarsgrenene eller å gjennomføre årlig trening av et HV-område på over 100 mann.

John-Eirik Hagen I tillegg finner man HV i hele landet og ikke samlet på få plasser.

Roald Atle Furre Et sterkt og operativt HV inkludert Force Protection er faktisk et sterkt kort. Gode missilsystemer på trailere bør bli et av målene for HV.

Heidi K Myklestad I denne verden er dette viktig å gjøre; !!!Styrke Heimevernet 😊

Bjørn Lande ... Vi trenger et styrket Heimevern fordi:

1. Vi har rett og plikt til å forsvare oss

Det er en menneskerett og forsvare seg selv og sin familie. Dette er som kjent nedfelt i straffeloven § 48 [1902]. Likeledes har vi rett og plikt (Gr.lov § 119) til å stille opp og forsvare det samfunnet vi lever i, og de overordnede felles verdier vi har bygget vår nasjon på. Selvstendighet og frihet er et par nøkkelord. Solidaritet og samhold er også viktige verdier, på tvers av alle religioner og politiske vinder. I Norge stiller vi rett og slett opp for hverandre. (Det er i alle fall det vi ønsker å si om oss selv)

Heimevernet er eneste arene hvor vi har mulighet til å utøve vår rett og plikt til å stille opp, når det kreves.

2. En organisert innsats gir effekt

Uavhengig av hvilken type krise eller uønsket hendelse som skulle inntreffe, og det kreves innsats fra mer enn en person, må det organiseres. Heimevernet har en struktur for kommando og kontroll, og kan utføre en samlet og organisert innsats i smått og stort. En organisasjon som er til stede i hele landet, som kan koordineres, ledes og kontrolleres for felles innsats, er i seg selv en meget verdifull kapasitet. Alle beredskapsorganisasjoner trener dette, men bare HV kan mobilisere og koordinere 50000+ (Med litt velvilje kan dette enkelt økes til det dobbelte). De kan brukes av redningstjenesten, fylkesmannen, politiet eller forsvaret, om det kreves.

Om vi utstyker denne organisasjonen med egnet utstyr, samband og våpen, vil de også kunne utgjøre en ikke ubetydelig snubletråd for en evt. væpnet fiende på norsk jord.

3. Det finnes ingen alternativer.

Mobiliseringsforsvaret er lagt ned. Hæren har ikke kapasitet til å sette opp eller lede en forsterket vaktstyrke, eller sikring av egne baser og mottak av allierte styrkers landingsplass i havner og på flyplasser.

Ingen teknologi kan erstatte et samlet folks forsvarsvilje, bare forbedre den (og det trengs også).

Ingen kan vokte eller kontrollere et territoriet uten å ha folk på bakken.

Ingen stat kan hevde sin egen suverenitet uten å ha mulighet til å kontrollere og håndheve den.

Ingen kan hevde at et styrket HV vil provosere noen andre stater.

Ergo: Vi trenger et styrket HV som inkluderer SHV, er tilstede i hele landet, av folket, for folket.

Debatten om, og kampen for, et styrket HV er tverrpolitisk og bør i mindre grad være en del av den forsvarspolitiske og sikkerhetspolitiske debatten, som resten av forsvaret er utsatt for. Finansiering av et troverdige, oppegående, trent, motivert og mannskapssterkt HV bør ikke en gang være en diskusjon. Vi har rett og slett ikke råd til å la være. Det vil uansett være en meget billig forsikringspremie, et utmerket sted å vedlikeholde dyrekjøpt kompetanse og den generelle forsvarsviljen.

Disse tre punktene er langt fra de eneste argumenter for et styrket HV. Jeg synes det har kommet frem veldig mange gode argumenter i andre innlegg, også rent militærfaglig for hvorfor vi trenger et HV, men her var i alle fall mitt bidrag i dugnaden om å komme til bordet med argumenter for et styrket Heimevern.

Kåre Morten Haugen Jeg kjenner HV godt i og med at jeg har tjenestegjort i HV-distrikt som instruktør og G3. **Jeg ønsker et sterkt og godt HV og i tillegg vil jeg styrke Hæren!**

Arne O. Hagtvedt [pensjonert oberst] ... Frivillighet og entusiasme var viktige byggesteiner i etableringen av HV.

En senere GIHV, generalmajor Ole Jacob Bangstad, har beskrevet HV's egenart slik:

«Den måten som HV har oppstått og utviklet seg på, har gitt HV en annen karakter enn forsvarsgrenene. Først og fremst ved en sterk forankring til personelletts hjemsteder, en utstrakt desentralisering av myndighet og ansvar, en egen arbeidsform – kall den gjerne «umilitær», rom for initiativ og frivillig innsats, og nærhet til det sivile samfunn».

Mange ting fra opprettelsesperioden er fortsatt relevante. Selv om dagens New Public Management og «blårusstenkning» ikke liker det må man ikke glemme at Forsvaret og HV utgjøres av ekte mennesker med tanker og følelser. Utnytt dette for å bygge opp og videreutvikle Heimevernet!

Tor André Stokness Heimevernet er også en defensiv forsvarsgren som ikke kan brukes offensivt utenfor Norges grenser uten videre. Symbolsk sett så unngår man også å provosere i samme grad som man gjør når man styrker de andre grenene. Men HV er avhengig av at man har en styrkebrønn og ta av, derfor er Hæren og øvrige grener også viktig slik at HV har kontinuerlig tilførsel av personell. Men hvis man er bekymret for å sende ut feil signaler til våre naboer eller andre, mtp. opprustning, så er Heimevernet det mest fornuftige å styrke i etter min mening.

Jens Magne Andreassen Det er ... god samfunnøkonomi å ta vare på den militære grunnkompetansen som ligger i den delen av befolkningen som har gjennomført førstegangstjenesten..

Tor André Stokness HV er nok den mest irriterende forsvarsgrenen en motstander kan møte i Norge. HV soldaten er kanskje ikke de best trente soldatene, men de har en del egenskaper som ingen andre forsvarsgren har i samme grad.

Kort og konsist

John Sigurd Talberg Mine argumenter [for å styrke HV] er som følger:

1. 1940
2. 1941
3. 1942
4. 1943
5. 1944
6. 1945

1. Siden HV soldaten er sivil til vanlig, og siden man er så mange i forhold til de andre grenene, så vil en motstander strengt tatt erte på seg hele nasjonen hvis HV blir innblandet i en væpnet konflikt. Et samlet samfunn som kan yte organisert væpet motstand, er langt mer avskrekkende og farlig enn en liten, høyteknologisk forsvarsgren.

2. HV vil nok også være det beste etterretningsorganet vi kan ha. Det er tilhørigheten og nettverket til lokalsamfunnet rundt om i det ganske land som vil gjøre at ingen større avdelinger kan bevege seg usett. Nettverket som HV har i samfunnet er formidabelt og vil være noe en motstander ikke kan ignorere.

3. Nettverket opp mot lokalsamfunnet gjør også at HV har tilgang på veldig forskjellig kompetanse og utstyr bare gjennom bekjentskap. Det gjør at organisasjonen er mer fleksibel, utholden og mindre avhengig av militær logistikk. Det holder feks. at en i området kjenner en lokal butikksjef, så er matproblemet løst.

Sjak R. Haaheim Her er mine fem kvasseste argumenter for å styrke Heimevernet:

1. HVs menneskelige lokalkunnskap over hele landet kan ikke erstattes av ny teknikk. Lokalkunnskap er en styrkemultiplikator i samvirke med Hær/Sjø/Luft.
2. HV gir rask reaksjon til lands og til vanns over hele landet uten sårbare og tidkrevende forflytninger - i fred, krise og krig.
3. HV er samfunnsøkonomisk forsvar: I dag trenes 45.000 soldater for bare tre prosent av forsvarsbudsjettet. Å styrke HV gir rask økning av forsvarsevnen, uten å grave dypt i statskassa. HV har aldri hatt økonomisk inkontinens.

4. HVs desentraliserte struktur fremfor store sentrale baser gjør HV vanskelig å krige mot også med fremtidens høyteknologiske våpen. Det er i seg selv avskrekkende.

5. HV er garantist for fremtidens forsvarsvilje, ved at HV er til stede i lokalmiljøet og skaper forutsetninger for befolkningens motstand mot en fiende.

Ole Petter Stakkestad En enkel kvist er lett å knekke, men en bunt med kvist er vanskelig å knekke. HV er en bunt med kvister som er vanskelig å knekke.

Magnus Bergseth Gjennom 7 decennier har vi utviklet et norsk HV, tilpasset norske forhold og vi har bevist at det fungerer. La oss derfor beholde, og heller styrke det HV vi har utviklet.

17.7 Om HV 22. juli 2011

Kristian Norum 22. juli kjørte det personell fra HV-12 nedover i privat bil til Oslo for å støtte og hjelpe. Om jeg husker riktig, så gjorde de det på eget initiativ ...

Frode Selberg ... Å blåse liv i [politireserven] er ingenting annet enn et febrilsk forsøk på å vise at politiet faktisk trenger en back-up. Men POD burde visst dette tidligere ved å involvere HV. Jeg var en av mange som forventet en SMS 22/7. Den kom aldri til tross for at situasjonen var uavklart lenge.

17.8 Om filmen «Kongens nei» og arven etter Milorg

Jan Magne Hanssen Jeg kommer til å rounde opp alle jeg kjenner og presse dem inn i kinosalen. Denne filmen er tidsviktig.

Stig Amundlien ... Men ingen enn nr 24 kan si det bedre eller med større tyngde:

Gunnar Sønsteby i sin tale på 40 årsmarkeringen «Aldri mer 9. april» i 1980:

Fredsønskene var så intense at de overskygget krigstrusselen og svekket vår evne til å høre krigstrømmene. Lærdommen fra den gangen er at dette aldri, aldri må gjenta seg. Vårt brennende ønske om fred må heretter være ledsaget av vilje til å vokte over freden og friheten - i solidaritet med land som verdsetter demokrati og frihet som vi. Den frihet som vi i dag har i vårt Norge, er en frihet vi bare kan beholde så lenge vi er villig

til å ofre noe for å verne friheten. Det er en oppgave for oss alle å ta vare på forsvarsviljen. Myndighetene har sitt ansvar. Men vi, hver enkelt av oss, har alle vår del av ansvaret. Skal statsmyndighetene lykkes, må de ha folkeviljen med seg. Derfor går ansvaret til syvende og sist tilbake til oss alle: Det enkelte mennesket og oss alle som et samlet folk.

Magne Ege Dahl Motstandsmannen og krigshelten Gunnar Sønsteby viet sitt liv etter krigen til å minne oss om at frihet aldri må tas for gitt, men kjempes for hver dag. Det er et ansvar vi alle har, i møtet med holdninger som strider mot grunnleggende demokratiske verdier. Bekymringsfulle utviklingstrekk i verden rundt oss har skapt en ny klangbunn for Kjakans viktige ord.

Ole Petter Stakkestad Husk denne mannen, Birger Eriksen og hva han sa om morgenen 9.4.1940: "Visst fanden skal der skytes med skarpt".

17.9 Om betydningen av lokalt forankret forsvar

John Sigurd Talberg Vi har en fordel ... Vi har hjemmebane-fordel. ... Historien har vist gang på gang at spredte styrker som opererer i smågrupper og utnytter terreng og lokalkunnskapen/ lokal støtte vinner gang på gang. Moralene og viljen til å kjempe er også alfa omega.

Mai-Linn Spigseth Heimevernet er viktigere enn noen gang og den lokale forankringen like så. HV er en rimelig og rask ressurs i alle typer kriser og katastrofer. Behold og styrk det lokale HV!

Pål Moi Nå er det jo ofte hybrid krigføring det prates om, og da er heimevernet med lokalkunnskap og sikring av den sivile infrastrukturen (kommunikasjon, strøm og vann) noe av det beste vi kan ha. Men forsvarssjefen har kun planer om å sikre militære objekter med HV og politiet ønsker heller ikke å ha HV til slike oppgaver. Så synes den gamle tanken om totalforsvaret bør blåses støvet av igjen!!

Terje Sjøvold Jeg tror (og har lenge ment) at HV bør tilføres tyngre våpen fordi det radikalt vil øke den operative kapasiteten. P.t. er det for begrenset hva man kan utføre av stridsoppdrag med kun håndvåpen og lette avdelingsvåpen. Behov for mer treningstid som dette nødvendiggjør kan ivaretas innen en ramme av frivillighetskontrakter, ref. de erfaringer som er gjort i mer enn 10 år med ISTY.

Odd Arnold Thomassen Det er nok ikke alle som vet at Norge har verdens nest lengste kystlinje etter Canada. Kystlinjen vår, med alle kroker og kriker, er et av de beste forsvarsverkene vi har! MEN, den må overvåkes/kontrolleres, dermed må vi ha dedikerte avdelinger som utfører jobben. Å legge ned [SHV] som har spesialkunnskaper om kysten vår, er som å spille russisk rulett

Bjarne Rohde Kor mange Heimevern får du for eit jagarfly?

17.10 Om evne og vilje til å gjøre en jobb for samfunnet

Tor Peder Lohne [ordfører i Drangedal] Ordføreren i Drangedal har fått ramma inn plakaten på veggen i dag. Det ser ut til at fleire politikarar trenger denne på kontoret sitt.

Frode Lyngbø Vi har Heimevernet, som er den reserven Politiet kan bruke, men det er de på vei til å legge ned slik det var ment å fungere, så ikke underlig at det kommer en diskusjon om Politireserven nå. Fullstendig vanvidd å redusere mer av HV og jeg fatter ikke at de trekker inn en positivisering av politireserven som de i fjor ville legge ned.

Fred Gallefoss Hvordan blir man HV-soldat egentlig, forsøkte å melde meg frivillig men fikk aldri noe svar. Jeg jobber gjerne gratis.

Bjørn Erik Hetty Nebell Det gjør ikke saken bedre at POD ved sin politireserve legger beslag på ressurser som kan gjøre større nytte i Heimevernet. De best kvalifisert i så måte er i tillegg militærpolitiet, som allerede er en knapp ressurs.

Leif Bell Diverre er det motvilje i deler av politiet mot å samarbeide med Forsvaret. Eg var tilstades på ein konferanse der sentrale stabsmedlemmer i Oslo PD heller ville samarbeide med svensk politi enn norsk forsvar. ... NOUen omhandle ovanfor [NOU 2013:5]må takast til fylgje.

Geir Dolonen-Marthinussen Heimevernet kan overta sikringsoppgaver til politiet ved et terrorangrep, og med det frigi masse politiresurser til [å håndtere ettervirkningene av] angrepet.

Jens Magne Andreassen De eldste frivillige jeg har vært borti, var vel rund 80 når de sluttet å være med på øvelser, en liten gjeng med blide herrer, de fleste med bakgrunn fra WWII, både her og der...

Sverre Skimmeland Det er meget mulig det hadde vært bedre å gi våpen til Securitas vektere enn å bruke politireserven.

Roger Staberg Jensen ... Når det gjelder HV sin evne til å bistå, så er den absolutt der, det er evnen til det sivile Norge til å be om bistand det er noe galt med. Det tar for lang tid å kalle ut HV i situasjoner hvor vi faktisk kan gjøre en samfunnsnyttig oppgave som er problemet. Når vi faktisk blir kalt ut, om det er på brann/redning/søk, eller væpnet oppdrag, så har ikke samfunnet tiltro til at vi kan løse det... ... Det er noe fundamentalt galt når vi har en "frivillig" styrke i Norge som ønsker å bli brukt, er "billig" i drift, men blir oversett i den store sammenhengen...

Ranja Børildsen Sjøvold Hadde HV blitt brukt mer, der det er behov, hadde folk sett en større verdi i å ha det! Over alt, alltid!

Arild S. Engelsen ... HV er det viktigste symbol for norske borgere, vi forsvarer land og folk, altså vern om heim og folk. Hele mitt liv, har HV vært den delen av forsvaret, som har sørget for en felles nasjonal følelse med å passe på Norge og borgere.

Å være en HV soldat, er noe av det stolteste en kan være. Man er en av de som har blitt gitt tillit til å være først ute til å forsvare sitt land, naboer, barn...osv.

Blogger og HV-fenrik Supermarie (Marie Brudevoll) Det er noe eget med militære mennesker. Eksistensen din føles så verdifull. «Hei! Så godt å se deg!» fra mennesker jeg knapt har sett, «husk å drikke vann» fra venner jeg ikke visste jeg hadde, «har du tatt med deg noe snacks i lomma? Det blir lenge til mat!». I Forsvaret lærer man at man aldri er sterkere enn det svakeste ledd, og man hjelper hverandre like selvfølgelig som man puster. Jeg elsker det. Og jeg er så glad for at Heimevernet lar oss fortsette tjenesten, selv etter dimmisjon.

18 Bilag 7 – Påmeldingsnotat til åpen høring, datert 11. juli 2016

Prosjektgruppen Styrk Heimevernet! representerer i dag over 10.000 medlemmer fra Lindesnes til Nordkapp. Flere hundre nye mennesker fra hele landet banker på døren til gruppen hver uke.

Styrk Heimevernet! er i dag et stort og voksende forum for fri og uavhengig forsvarsdebatt på den moderne og folkelige plattform Facebook representerer. Vi ønsker å engasjere flest mulig, og bidra til høyere kunnskap i samfunnet om Forsvaret generelt og Heimevernet spesielt.

Å besitte, beskytte og bevare rettsstatens suverene landterritorium er avgjørende for ethvert demokratisk forsvar. Evnen til å besitte, beskytte og bevare territoriet beror på summen av Statens forsvarsevne og Borgernes forsvarsvilje. Derfor kretser debatten særlig om fremtidens landforsvar og den forsvarsvilje som LTP *ikke* beskriver.

Vi etterstreber en åpen, demokratisk og faktaorientert debatt for alle, hvor ulike faktapåstander og nye ideer for fremtiden utvikles, brytes og raffineres. Blant medlemmene i gruppen er privatpersoner, medierepresentanter, politikere, personell fra Forsvaret, samt flere og flere borgere med interesse for forsvarsspørsmål. Gruppen har flere medlemmer med svært høy forsvarskompetanse.

Styrk Heimevernet! ble opprettet av forsvarsvenner med tilknytning til Landsrådet for Heimevernet i 2015, men er i dag uavhengig av organisasjoner og det offentlige.

Styrk Heimevernet! har en moderatorgruppe på åtte privatpersoner. Vi administrerer og modererer debatten på dugnad. Fire av moderatorene er påmeldt høringen. Alle har grundig faktakunnskap om både HVs områdestruktur, innsatsstyrkene og Sjøheimevernet (SHV) i ulike deler av landet.

Til høringen vil vi klargjøre et dokument med summen av gode ideer og perspektiver om LTP på vegne av gruppens over 10.000 medlemmer. Vi står også til disposisjon for komiteens muntlige spørsmål.

18.1 «Avgjørende at Stortinget fortsatt bestemmer» over HV

I Innst. 375 L (2015–2016) i juni 2016 uttalte Forsvarskomiteen: «Komiteen mener det er avgjørende at Stortinget fortsatt bestemmer og legger føringer for organisasjon og struktur i Heimevernet», et synspunkt som nylig er lovfestet i forsvarslovens § 5.

Militært sagt: Det er Stortinget som skal ha kommando og kontroll (K2) over Heimevernet, ikke skiftende regjeringer. For å kunne utøve K2 over enhver militær avdeling, må «sjefen» ha korrekt situasjonsforståelse om hva som skjer på bakken. Om Stortinget mangler korrekt situasjonsforståelse, vil ikke Stortinget kunne utøve effektiv K2 over Heimevernet. HVs organisasjon og struktur vil da reelt besluttes andre steder enn der lovgiver har bestemt.

Styrk Heimevernet! er et viktig bidrag til at Forsvarskomiteen får korrekt situasjonsforståelse om HV – direkte, usminket og ufiltrert. Korrekt, presis og tidsriktig kunnskap direkte til Stortinget gir grunnlag for mer velinformerte beslutninger om HVs organisasjon og struktur i fremtidens samlede landforsvar. Derfor melder vi oss på Forsvarskomiteens åpne høring om LTP.

Styrk Heimevernet! bidrar altså til et bedre faktisk fundert grunnlag for debatten og beslutninger som skal tas av Stortinget.

Generalinspektøren for Heimevernet (GIHV) ønsker årlig trening for alt befall, samt trening av alle mannskaper to av tre år. Dette vil gi HV tilstrekkelig operativ evne. En antar anbefalingen veier tungt for Stortinget.

I 2016 har HV måttet tåle cirka 30 prosent kutt i treningsbudsjettet, som følge av valutatap på jagerfly. Dette har fått dramatiske nasjonale konsekvenser for treningen og samvirket med andre beredskapsaktører, som politiet, Sivilforsvaret med flere. Regjeringen foreslo ikke ekstrabevilgninger i Revidert. Resultatet er at GIHVs anbefalte treningsyklus ikke lar seg gjennomføre. Dermed er trening for beredskap til borgernes trygghet vesentlig redusert, uten at Stortinget som kommandomyndighet har fått forelagt spørsmålet. Dette kan sees som et inngrep i Stortingets lovbestemte kommando og kontroll.

Likewise ble det administrativt besluttet å legge ned 016-avdelingene for noen år siden. Dette er en oppgave som direkte berører HVs organisasjon og struktur, og som formelt skulle vært avgjort av Stortinget. Heller ikke dette ble forelagt Stortinget som rette kommandomyndighet for HV.

Blant annet disse inngrep bør gi Stortinget oppfordring til å gjenerverve full og udelt K2 over Heimevernet for fremtiden. En merker seg at LTP ikke foreslår tiltak som styrker Stortingets kommando eller kontroll over Heimevernet, til tross for at lovgrunnlaget formodes velkjent.

I tiden fremover vil medlemmene i Styrk Heimevernet! særlig bidra til å skaffe samfunnet korrekt og utfyllende kunnskap om HVs kapasiteter og betydning ved synlig tilstedeværelse i lokalsamfunn og nasjonalt.

18.2 Hviler LTP-vurderinger om HV på et forsvarlig faktum?

LTP har overordnede perspektiver som er svært viktige: Man må finansiere realistisk forsvar i felt og ikke bare på papiret. En liten nasjon som Norge må tenke langsiktig. Vi må ha egne styrker som er avskrekkende, og som gjør det mindre attraktivt for en fremtidig fiende å anvende militær makt i noen form mot Norge.

LTP har stort fokus på «hardware», det vil si fly, maskiner og tekniske nyvinninger. LTP har mindre fokus på «software», det vil si de borgerne som både skal ta del i forsvaret og de borgerne hvis territorium skal forsvares. Dette er en gjennomgående svakhet, gitt sannhet i premisset om at rettsstatens kapasitet til forsvar beror på summen av samfunnets forsvarsevne og forsvarsvilje.

LTP drøfter i liten grad hvordan våre allierte og naboer går motsatt vei og bygger opp lokalforsvarsavdelinger, jfr nærmere avsnitt 3.11 under.

Debatten på Styrk Heimevernet! viser at det kan reises spørsmål om en rekke vurderinger av og om Heimevernet i LTP hviler på et forsvarlig faktum. Det kan reises spørsmål om forfatterne av LTP har tilstrekkelig presis og korrekt kunnskap om Heimevernet i dag. Disse spørsmålene foranlediger behov for å etterprøve og kontrollere ektheten i LTPs faktapåstander, premisser og konklusjoner.

Vi illustrerer med noen eksempler hvor det synes å mangle tilstrekkelig sammenheng mellom faktiske premisser og LTPs konklusjoner (listen er ikke uttømmende):

18.2.1 OM SHV

Påstand i LTP avsnitt 5.5.4: SHV er «relativt kostbart», og må derfor nedlegges. LTP sier ikke hva SHV er «relativt» kostbart i forhold til, og LTP gir ikke faktamessig ankerfeste for hvorfor SHV er «kostbart».

Konsekvens av nedlegging: Utrykningsklar og hurtiggående 24/7/365-beredskap ved samtlige sårbare olje/gassanlegg, kritisk industri med sjøside og internasjonale havner forsvinner. Evnen til hurtig å forflytte landstyrker til tusenvis av holmer og skjær forsvinner, og gir en fiende gode muligheter for å skjule seg i *vår* skjærgård, på *vår* hjemmebane.

SHV ivaretar i dag overvåkning og kontroll av skipstrafikk og tidlig varsling langs kysten for best mulig taktisk situasjonsforståelse for den øvrige forsvarsmakt. SHV vil ha en avgjørende rolle overfor våre allierte

ved forsterkninger som landsettes sjøveis. Lokalkunnskap og situasjonsforståelse i de aktuelle farvann vil ha stor betydning for den taktiske risikovurderingen allierte forsterkninger må foreta.

Det er så langt usikkert hva oljeindustrien og havnemyndigheter vil mene om at sjøsidens vakthold foreslås fjernet. Lokalsamfunn langs kysten står nærmest til å mene noe om at beredskap og trygghet tas bort.

Fakta: Samlede utgifter til SHV er på cirka 70 millioner kroner pr år.

SHVs beredskap langs kysten med tusenvis av holmer og skjær og ved anlegg som raffinerer vårt «sorte gull» koster altså kun cirka 2800 kroner pr kilometer kystlinje pr år, fra Halden til Kirkenes.

Til illustrasjon for tanken vil 200 soldater i et NATO-bidrag i Baltikum koste 75 millioner kroner for et halvt års innsats⁴⁰. Norge bidrar i dag med 150 millioner kroner for å bygge opp Afghanistans forsvar.

Tidligere i år inngikk Forsvaret en avtale om rekvisisjon/leie av et stort antall sivile skip⁴¹ i tillegg til SHVs egne hurtiggående fartøyer. SHV er derfor en betydelig og moderne ressurs for en kyststat som er avhengig av olje/gass og sjøverts kysttrafikk i fred, krise og krig.

SHV ble kraftig oppusset ved Kvalitetsreformen i 2005. LTP vil nedlegge kapasiteter som en stor kystdek-kende flåte for egne operasjoner og støtte til landstyrker, dykkertropper, bordingslag for kontroll av skips-trafikk, mobile kystmeldeposter som kan overvåke, plotte og varsle i skjærgården, samt den avdelingen som sikrer at kompetansen til soldater utdannet i Sjøforsvaret bevares i samfunnsnyttig tjeneste.

Forslag for fremtiden: I motsetning til LTP, skal en tvert om få hevde at SHV er «rimelig». Rimelige ressurser til beredskap av svært sårbare sivile objekter i fred, krise og krig bør ikke nedlegges på sviktende faktisk grunnlag. Tvert om er SHV en samfunnsøkonomisk ressurs som bør oppskaleres i årene fremover.

18.2.2 Om snikreduksjonen av Heimevernet på land

Påstand i LTP avsnitt 5.5.4: «Målsetningen om en områdestruktur på 42 000 mannskaper er ikke oppnådd. Det er spesielt utfordrende å fylle opp strukturen i Finnmark, noe som skyldes et lavt rekrutteringsgrunnlag». Faktapåstanden brukes som sentralt argument for å kutte HV fra 45.000 til 35.000 deltids-soldater.

⁴⁰ <http://www.nettavisen.no/nyheter/innenriks/norge-sender-soldater-til-st-europa/3423242101.html>

⁴¹ <https://forsvaret.no/hv/aktuelt/nyhetsartikler/rekvirerer-sivile-fart%C3%B8y>

Konsekvens: Nedskalering til 35.000 fører til at HV ikke lenger er en nasjonal ressurs i fred, krise og krig. Generalinspektøren i Heimevernet er tydelig: «Hvis Heimevernet nå reduseres, betyr det at en betydelig del av HV i Sør-Norge blir borte. Vi blir i så fall nødt til å kraftsamle og prioritere i enkelte deler av landet⁴²».

Kuttforslaget rammer beredskapen – og tryggheten – til hundretusenvis av borgere i mange deler av landet. Dette er enstemmig uakseptabelt, og gjør det enkelt å skape økende engasjement blant borgerne for å styrke HV.

HV tar vare på kompetansen til soldatene fra kostbar førstegangstjeneste. Et redusert HV vil sende enda flere tjenestevillige ungdommer fra førstegangstjeneste til samfunnsunyttig militær arbeidsledighet. Kostbar militær opplæring kastes ut av vinduet. Dette er neppe god forvaltning av forsvarsbudsjettet og samfunnsøkonomien.

Disse spørsmål er klart innenfor hva Forsvarskomiteen og Stortinget har oppfordring til å mene noe om, jfr forsvarslovens § 5. HV bør tvert om styrkes, som bidrag til samfunnsøkonomisk nasjonal sikkerhet og beredskap i en uklar fremtid med uklare trusler.

Fakta: I alle andre og mer folkerike fylker enn Finnmark er rekrutteringsgrunnlaget til stede, uten at LTP finner grunn til å bemerke det.

⁴² GIHV i NRK Radio 31. mai 2016.

Vi har sikker kunnskap om at mange unge kvinner og menn som ønsker å tjenestegjøre i HV dimitteres til evigheten etter førstegangstjenesten – uten at den militære kompetansen blir stilt til disposisjon for samfunnet gjennom overføring til HV.

Hvor mange unge soldater som faktisk kunne vært overført til HV hvert år, opplyser ikke LTP om. Vi vet imidlertid at Forsvaret trenger 8000 til førstegangstjeneste hvert år⁴³. Dette er mer enn nok til å fylle opp avgang i HV.

Hvorfor HV ikke er fylt opp med alle som har gjennomført førstegangstjeneste, og hvorfor det søkes skapt et inntrykk av at det ikke er nok unge å ta av, har Stortinget oppfordring til å undersøke nærmere – dette er en del av Stortingets «kontroll» ved en militær K2.

Vi skal få bemerke at det er tatt administrative grep, slik at HV reelt sett bare har utstyrt 42.000 soldater i dag – selv om dette klart er et spørsmål om HVs «organisasjon og struktur» som Stortinget skal avgjøre, jfr forsvarslovens § 5.

Det skal videre bemerkes at LTP heller ikke vurderer HV-soldatens unike kompetanse: Hun eller han har både militær utdanning, sivil utdanning/jobberfaring og lokalkunnskap. Dette gjør den nasjonale HV-soldaten til en lokalkjent kriger med særlig gode forutsetninger for å forsvare alt vi har og alt vi er.

Forslag for fremtiden: I debatten på Styrk Heimevernet! diskuteres flere modeller for oppskalering av HV. Et sentralt argument er at HV ikke virker aggressive sett utenfra: HV er kun for forsvar av eget landterritorium. En fiende kan altså ikke hevde at HV virker truende for andre makters territorium.

Det tas til orde for å øke HV til 90.000 soldater i løpet av LTP-perioden, slik HV var dimensjonert for Kvalitetsreformen 2005.

Allerede for neste år bør Stortinget vise hvem som har kommando og kontroll over HV, og forsiktig øke HV til i alt 50.000 soldater.

HVs innsatsstyrker på land og sjø har i dag mange som ønsker å tegne frivillighetskontrakt, men som må avvises. Det antas klart realistisk å øke tallet på semiprofesjonelle innsatssoldater fra dagens 3000 til 5000 innenfor LTP-perioden. For neste år bør innsatsstyrkene forsiktig økes til 3500.

Kompetent personell er i Forsvarets ruller, og HVs landsdekkende organisasjon er i stand til å ta imot nye soldater med den beskjedne bevilgning som er nødvendig.

For å øke antallet HV-soldater på nasjonalt nivå på noe lengre sikt, er det rimelig og kosteffektivt å reetablere førstegangstjeneste i HV for egen styrkeproduksjon, slik HV gjorde tidligere. Den gang var det seks måneders førstegangstjeneste, før overføring til ordinær HV-tjeneste.

Bare en av seks unge som vil inn i Forsvaret, slipper gjennom nåløyet i dag. Det vil si at fem av seks unge og motiverte borgere er disponible for samfunnsnyttig deltidsjobb i HV.

18.2.3 Om LTPs visuelle nedskalering av Forsvarets storebror

Av LTPs tabell i avsnitt 5.9 kan det se ut som at Hær/Sjø/Luft er mye større enn Heimevernet. En minner for ordens skyld om det faktum HV fortsatt er mer enn fire ganger så stor som Hær/Sjø/Luft til sammen, og cirka sju ganger større enn Hæren.

Inntrykket som skapes i LTP-tabellen er derfor misledende for tanken. HV vil fortsatt være Forsvarets desiderte storebror – selv om tabellen umiddelbart gir et annet visuelt inntrykk. Hvorfor LTP velger å fremstille Stortingets HV som en tilsynelatende liten, sideordnet avdeling, og ikke beskriver HV på samme måte som de tre forsvarsgrenene, må LTP-forfatterne svare på.

En mer presis gjengivelse av HVs organisering i dag er gitt i NOU 2013:5 avsnitt 5.2.1⁴⁴. Det fremgår her at HV er organisert landsdekkende. 11 desentraliserte HV-distrikter gir utfordring for en angripende fiende. 242 HV-områder fra nord til sør er ryggraden i et nasjonalt tilstedeværende landforsvar. 15 innsatsstyrker til lands og til vanns er HVs godt trente og utstyrte knyttneve.

⁴³ <https://forsvaret.no/aktuelt/kamp-om-f%C3%B8rstegangstjeneste>

⁴⁴ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2013-5/id721192/?q=&ch=7>

18.2.4 Kutt i HV gir minimale innsparing, men er dramatisk for samfunnstryggheten

For bare tre prosent av forsvarsbudsjettet kan HV i dag raskt stille en nasjonal styrke på 45.000 deltidssoldater med sivil-militær kompetanse i fred, krise og krig.

Rimelig, nasjonalt landforsvar er i seg selv grunn til å gå i motsatt retning av LTP, nemlig å styrke Heimevernet som del av fremtidens landforsvar. Vi finner ikke grunn til å argumentere mot nedleggelse av Møre og Romsdal HV-distrikt 11, fordi det fremtrer selvsagt at det skal være et militært hovedkvarter mellom Bergen og Trondheim.

Kutt i HV har liten innsparingseffekt, men gir dramatisk svekkelse i beredskapen for borgerne - en av Statens kjerneoppgaver. Å kutte i HV er å «spare på skillingen, og la daleren gå». Dette er et prinsipp som neppe bør gis anvendelse ved utforming av fremtidens forsvar.

Styrking av HV koster lite, men vil gi mye økt nasjonal beredskap og kampkraft for skattepengene, også slik at ordføreren, Fylkesmannen og politimesteren har noen å ringe til når krisen rammer. Dette har Forsvarskomiteen betonet i Innst. 375 L (2015–2016).

HV har de senere årene økt synlig tilstedeværelse på trening i lokalsamfunn over hele Norge. Dette har en sterk trygghetsskapende effekt og solid forankring i befolkningen⁴⁵, noe et ferskt nyhetsinnslag fra NRK TV er ett av mange eksempler på⁴⁶.

LTP drøfter i liten grad HVs rolle som trygghetsskaper for demokratiet og dets borgere. Dette er et viktig perspektiv som HV-soldaten har med seg i all trening og øvelse: HV-soldaten er av folket, for folket. Perspektivet er hensiktsmessig også ved landforsvarsvurderinger for fremtiden.

18.2.5 Kan HV løse Stortingets oppdrag hvis regjeringens LTP vedtas?

Stortinget har gitt Heimevernet oppdrag i fred, krise og krig.

LTPs forslag vil ikke gjøre HV i stand til å løse de oppdrag Stortinget har gitt, og det har oppstått en alvorlig kontrast mellom oppgavene fra Stortinget, og de ressurser Regjeringen tilbyr i LTP for å løse oppdragene.

⁴⁵ <https://forsvaret.no/hv/aktuelt/nyhetsartikler/bypatrolje>

⁴⁶ <https://tv.nrk.no/serie/distriktsnyheter-oestnytt/DKOP99061516/15-06-2016#t=3m3s>

Dette har en formell side til forsvarsloven, men også en side til generell maktfordeling mellom Stortinget og Regjeringen.

18.2.6 Dobbel så mye til HV gir firedoblet kampkraft

Vår ærbødige påstand er at en dobling av HVs budsjettandel fra tre til seks prosent, vil firedoble HVs beredskap og kampkraft over hele landet. HVs iboende forsvarsvilje og nasjonale dugnadsengasjement vil bidra til en sivil-militær effektøkning større enn ekstrabevilgninger tilsier.

Hvert år bidrar HV-personell med titusenvis av gratis dugnadstimer for HV. Vilje til forsvar og samfunnsberedskap, og vilje til å bruke dyrebar fritid i helger og ferie er til stede i hele Heimevernets organisasjon, men det må skapes rammer for nødvendig trening og nødvendig utstyr. Disse rammene er det kun oppdragsgiver – Stortinget – som kan påvirke og utvide.

Realiteten på bakken er at HV fortsatt kjører rundt i upansrede veteranbiler fra 1980-tallet. De fleste HV-soldater mangler skuddsikker vest, noe som kan være avgjørende for om mor eller far kommer hjem fra tjeneste på vegne av oss alle.

Det er videre bekymringsfullt at Hæren er svekket. Samvirke mellom et sterkt nasjonalt tilstedeværende HV og regionale Hæren med økt kampkraft er avgjørende for at landforsvaret skal kunne besitte, beskytte og bevare territoriets suverenitet. Prosjektgruppen gir samstemt støtte til general Robert Mood, som har ytret

Tiden er inne for et fremtidsrettet Landforsvar med utgangspunkt i dagens HV.

25.12.2015, 14.28

representanter fra Styrk Heimevernet! i den landmaktutredningen som LTP legger opp til. Blant gruppens over 10.000 medlemmer, er det flere med betydelig sivil-militær kompetanse som kan yte viktige bidrag for fremtidens landforsvar og beredskap i fred, krise og krig. Her som ellers stiller en opp for Heimevernet.

offentlig at fremtidens landforsvar må organiseres med utgangspunkt i HV⁴⁷.

Årsak: HV er størst, nasjonal og med sterkest forankring i samfunnet.

Hensett til den situasjonsforståelse Styrk Heimevernet! kan bidra med fra HVs organisasjon og den betydning befolkningens forsvarsvilje har for et effektivt forsvar, er det naturlig at Regjeringen inviterer

⁴⁷ General Robert MOOD (tidligere Generalinspektør for Hæren) retweeter innlegg fra GIHV Tor Rune Raabye på Twitter, desember 2015.

18.2.7 Kan ny teknikk erstatte HV-soldaten?

LTP argumenterer for bruk av ny teknikk, og på mange områder er ny teknikk viktig. Det er imidlertid sentralt å ikke la seg blende av kostbar hi-tech som fort blir gammel og utdatert.

HV-soldaten blir kanskje eldre og mer erfaren, men hun eller han blir aldri utdatert, og trenger ingen ny programvare.

18.2.8 LTPs konkrete kuttforslag og LTPs vage kuttforslag

LTP foreslår konkrete kutt i kampavdelinger, men er vag overfor støtteelementer som Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) og Forsvarsbygg (FB). Det foreslås ikke konkrete nedleggelse/reduksjoner, men vises til ulne formuleringer som at FLO har gjennomført «effektiviseringstiltak siden forrige langtidsplan ble vedtatt», og at FB har «planlagt flere tiltak for ytterligere å forenkle, forbedre og tilpasse».

Støttefunksjoner er viktige for militære operasjoner – men ikke for enhver pris. Det er på tid å se nærmere på prisen: FLO og FB er store mottakere av budsjettmidler (2/3 av forsvarsbudsjettet går til støttefunksjonene). Budsjettandelen bør nedjusteres slik at ikke kampkraften i stridende avdelinger rammes.

Det er pussig at LTP ikke angir konkrete kutt for støttefunksjoner.

Dertil har Styrk Heimevernet! merket seg aktiviteter fra støttefunksjoner som knappast kan sies å være bidrag til nasjonens forsvarsevne, herunder å bruke penger på PR mens forsvarsbygninger forfaller⁴⁸, å bruke forsvarspenger til festligheter for egne ansatte⁴⁹, samt forjeves å bruke millioner av skatte kroner på å planlegge flytting og oppussing⁵⁰. Opplysningene er ikke senere påvist som uriktige.

Om disse pengene i stedet hadde vært brukt i Heimevernet, fremstår det mest sannsynlig at de ville gitt konkret kampkraft, trening og stridsnødvendig utstyr, fremfor å være penger ut av samfunnets vindu.

⁴⁸ <http://www.aftenposten.no/norge/Forsvarsbygg-bruker-millioener-pa-PR-konsulenter-mens-forsvarsbygninger-forfaller-73982b.html>

⁴⁹ <http://www.aftenposten.no/norge/Forsvarsbygg-bruker-millioener-av-statlige-kroner-pa-a-feire-seg-selv-127073b.html>

⁵⁰ <http://www.aftenposten.no/osloby/Brukte-4-8-millioner-skattekroner-pa-a-planlegge-flytting-og-oppussing-det-aldri-blir-noe-av-183879b.html>

18.2.9 HV som garantist for befolkningens forsvarsvilje

Styrk Heimevernet! mener at LTP i liten grad drøfter behovet for befolkningens forsvarsvilje i et broket og uforutsigbart trusselbilde. Vilje til å forsvare demokratiet vil alltid være en forutsetning for evne til å forsvare. Forsvarsvilje kan ikke måles i kroner, og kan ikke kjøpes for penger.

Forsvarsvilje er gratis, men må bygges og vedlikeholdes over tid for ikke å forvitre.

Et desentralisert og lokalt HV med bredt grensesnitt mot det sivile samfunn er en garanti for forsvarsvilje over hele landet. Uten sterk forsvarsvilje blant befolkningen er enhver motstand forgieves. Nasjonal, militær tilstedeværelse er derfor et nødvendig premiss for forsvarsviljen i samfunnet.

Tekniske innretninger kan aldri erstatte samtaler og forsvarsdiskusjon i lunsjen på jobben, på kafeen eller ved kjøkkenbordet, eller synlig tilstedeværelse i lokalsamfunnet. Hi-tech kan ikke erstatte vedlikehold av befolkningens forsvarsvilje.

I tillegg har HV en nær og tett relasjon til Det frivillige skyttervesen (DFS), med 130.000 medlemmer og under ledelse av en tidligere GIHV. Samspillet HV/DFS er også en faktor for å bygge nasjonal forsvarsvilje.

18.2.10 Store baser vs HVs desentraliserte struktur

Øvrig forsvar sentraliseres til store baser, noe som har fordeler. Fordelene fremheves i LTP. Men sentralisering gjør også basene mer sårbare for moderne våpen.

HVs lokale og desentraliserte forankring gjør en fiendes bruk av moderne våpen mindre effektivt. Dette har en avskrekkende og avkjølende effekt for en angriper:

Fienden må regne med å slåss mot HV ved hvert gatehjørne, ved hver odde og ved hver fjellknaus – uansett hvor i landet han prøver seg.

Å legge ned flere HV-baser gir som nevnt marginal innsparing, men nedleggelsene vil samtidig gjøre det lettere for en fiende ved at han får færre mål å angripe.

18.2.11 Internasjonal satsing på lokalforsvar

LTP har i liten grad belyst situasjonen for HVs «søsken» i vårt nørrområde. I NATO-landet Danmark gis Hjemmeværet stadig flere oppgaver, særlig for å avlaste politi til vakthold, grensekontroll og i overvåkning av en mye kortere kystlinje. I Sverige har tilslutningen til det frivillige Hemvärnet vært økende i 2015/2016, slik at svensk HV i dag er «fylt opp».

Også i Baltikum/Polen satses det for fullt på å bygge opp lokalforsvarsavdelinger. Dette er en kjent situasjon, som ikke drøftes nærmere i LTP:

«Utilizing militias and focusing on defensive forces has two major benefits. The first is that having units in which citizens are trained part-time as soldiers and focus exclusively on defense is significantly cheaper than sending more U.S. soldiers to defend European territory. ... Additionally, this asymmetric counterinvasion force would more realistically account for possible military scenarios that may unfold The second major benefit of militias is that they would help to better combat “little green men” and, particularly, “volunteers.” ... Local militias could suss out such forces and would be more capable of rapid reaction than the regular army⁵¹».

På Styrk Heimevernet! savner mange LTPs begrunnelse for å gå alene i motsatt retning av våre allierte og naboer.

18.3 Uforutsigbart, komplisert og mangeartet

For å oppsummere innspill fra mer enn 10.000 engasjerte medlemmer på Styrk Heimevernet!:

- Vi har aldri sett verden rundt oss så uforutsigbar.
- Vi har aldri sett verden rundt oss så komplisert.
- Vi har aldri sett større behov for å kunne håndtere et mangeartet spektrum av trusler mot vår rettsstats suverene territorium.
- Vi har et stort behov for å forankre en liten nasjons forsvarsevne i den samlede nasjons forsvarsvilje.

Derfor bør Stortinget reetablere full kommando og kontroll over Heimevernet, og satse tungt på å styrke

et rimelig, robust og folkelig forankret HV som ikke kan hevdes å være aggressiv styrkeoppbygging i fremtidens landforsvar.

⁵¹ “Does Poland Hold the Master Plan to Scare Off a Russian Invasion?” <http://nationalinterest.org/feature/does-poland-hold-the-master-plan-scare-russian-invasion-16895>